

IFA'Á **Ngǎntoo Kristo**

NJI'INNŪ ANWÀ'ANƏ YŪ

A anwà'anə yú aa a le ηηwà'anə Lukas, ηù yïi mə à le ηki ηηwà'anə Ntoo yï Nsigìnə Lukas aà. Ifà'a Ngǎntoo Kristo à nî ηgàn ηghòtê bɔɔ bi Kristo nlogìnə wa noð mə Yesu à le ηkɔ'ɔ ηghɛɛ a aburə aa (1.12) ηghɛɛ nywe'e a noð yïi mə Paul à le ηghɛɛ nswonη ntoo yï n̄sigìnə ya a Roma aà (28.30). Lukas à lògìnə nswonη innù j̄i mə Yesu à le ηghìrə wa ni m̄itugə mi njwi mya m̄ighum mi n̄ikwà mə à le mbù n̄tswe f̄aa atu n̄syɛ mbɔɔη kɔ'ɔ ghɛɛ a aburə aà. A le nan̄sə migitə a mbo bo mə yu tswê nt̄i, ηki ku'usə nan̄sə ndi'i waa n̄lonə ànnù nifò Nwĩ, ηki mbu ηkwatə mfa ndi'i yï ηwè ya a mbo bo, n̄swonη mə tâ bo yu'utə ηkwɛrə Azwĩ yï Làà ya mə Nwĩ à le kà'à aà (1.5,8).

BaYuda le ηwa'atə mə Nwĩ à le n̄lòɔ mə yu yweensə aa tsi'ĩ waa, la Nwĩ a a di'i a mbô ηgǎntoo Kristo jya mə n̄too yï n̄sigìnə ya ì le n̄tswe aa a mbo ìtoò tsimè (8.4-38; 10.1-48). Ka mə bi le si tso'ɔ n̄i àkòrə bɔɔ bi Kristo a ηgaa j̄i ghà'àtə aa, Lukas a di'i mə kaa b̄iKrisèn s̄i b̄e b̄i mə to n̄i b̄isa'a bi ala'a kə baRoma b̄i mə bi le si bu'utə n̄i baYuda maa noð aa b̄e.

Lukas a tigè ηηwa'anə nswonη aa ajàn mə ηgǎntoo Kristo le ηkwɛrə Azwĩ Nwĩ, n̄tigə n̄sɛensə n̄too yï n̄sigìnə ya, n̄logìnə a Yerusalem, ηghɛɛ nywe'e a n̄lwĩ'ĩ m̄bi aà. Ka mə bi twonê

àṅwà'ànè ma yû nî Ifà'a Ngǎṅntoo Kristo aa, m̀bè bi tse b̀aṅnè swoṅ b̀è m̀è à nî Ifà'a Azwĩ Nwĩ, ǹloṅ m̀è Lukas à naṅsè dì'ì bi yê tsi'ĩ sigìnè àjàṅ m̀è Azwĩ Nwĩ a le si fà'à a ni bo ǹlogìnè a Njwĩ Pentecost aà.

Lukas à dì'ì innù jĩ t̀hì jĩi m̀è i tswe a nî àṅwà'ànè yu aa i fè'è ǹlaa. Ǹlogìnè a àjàṅ m̀è Azwĩ Nwĩ à le nsigè ṅkuu a nu ṅǎṅntoo Kristo aa, bi yê m̀è Azwĩ yĩ Làa a fa m̀ida'a a m̀bo bo, ǹtsyasè nî waa a nî innù tsim. Ǹghòtè Kristo ì le ǹlogìnè aa wa Njwĩ Pentecost. Ǹghòtè yĩ m̀bĩi ma yû ì le ntswa annũ atsà'àtè Nwĩ a t̀nsè tsi'ĩ m̀bènnù (1.14). Bo le ṅki m̀boonsè waa ǹtswè nî ànnù yĩ fùùrè, ǹnaṅsè m̀fa ib̀hinù waa a nyègè ǹghàa ni Nwĩ, a àjàṅ m̀è ṅǎṅntoo i le si dì'ì nî waa aa, ṅkii ṅkòṅnè nî waa bo ni bo, ǹji nî tarè ṅkii ntigè ǹsènsè nî ǹtoo yĩ ǹsigìnè yá (2.42; 4.32-33). Àṅwà'ànè yû a naṅsè ghìrè a laa m̀è ṅghòtè b̀oo bi Kristo ì tswe aa a ṅka ǹsènsò ǹtoo yĩ ǹsigìnè ya a m̀bo b̀è b̀ìtsim, a nî idìgè tsim. Ǹdì'ì ni m̀è bo tswe nî ṅkwèrè Azwĩ yĩ Làa tá à ka m̀fa ni m̀idà'à a m̀bo bo, ṅkii ntsyasè nî waa a nî àfà'à ma yû (1.4,8; 13.4; 16.6-10). B̀'ìnè yê àjàṅ m̀è ṅghòtè ì le si sèènsè nî ǹtoo ya ṅkii ǹtoo nî b̀è a abεε (13.2,3,47). A le ṅghìrè àjàṅ m̀è b̀iKrisèn le si sèènsè ǹtoo ya aa m̀è bi le m̀bè ṅghotè a m̀bì ǹtsim, ṅghìrè b̀è b̀ìtsim yu'u ǹghàa ni Nwĩ.

Ǹt̀hì annù yĩ m̀è ṅǎṅntoo jya le si swoṅè aa i le m̀bè aa Yesu, m̀è à yweenè ni ni wo, ǹtswe ǹt̀hì, m̀fa'a nî a t̀t̀hì bo. Ma yû a dì'ì m̀è Yesu à nî Ayo'ò Nwĩ wa m̀è Nwĩ à le ṅkà'à aà, m̀bè yu

wa yïi mē bē bīt̄sīm tswē nì n̄tsyà aa ghu n̄jīm i yweenə aà (4.10-12,33).

Bi yatê àṅwà'ànè yū aa laà:

1. Ajàn mē ṅǎṅntoo le ṅka ntantə a nsèènso ntoo yï ṅsigìnè aa 1.1-26
 - a. N̄dì'í Yesu yï n̄lwi'ínjīm nì ànnù yïi à le ṅkà'à aà 1.1-14
 - b. N̄jindá Judas 1.15-26
2. Ajàn mē bi le nswon̄ ntoo ya a Yerusalem aà 2.1—8.3
3. Ajàn mē bi le nswon̄ ntoo ya a Yudea nì a Samaria aà 8.4—12.25
4. Ifà'à Paul 13.1—28.31
 - a. Akòrè n̄itəə Paul yï n̄tsyàmbïi 13.1—14.28
 - b. N̄ghòtê n̄dânwĩ a Yerusalem 15-35
 - c. Akòrè n̄itəə Paul yïi a ywe'e ji baa aà 15.36—18.22
 - d. Akòrè n̄itəə Paul yïi a ywe'e ji ntarə aà 18.23—21.16
 - e. Ajàn mē Paul à le mbə ṅgàṅàtsan̄ a Yerusalem, a Kaisaria nì a Roma aà 21.17-28.31

¹ Taà Theophilus, a nì àṅwà'ànè yï n̄tsyàmbïi ya mē mē k̄i le ṅṅwà'ànè a mbo wò aa, mē le nswon̄ə innù tsīm j̄ii mē Yesu à le ṅghìrè ṅk̄i n̄dì'í, n̄lōgìnə a noò yïi mē à le mbè'ènè àfà'á yï ghu aa, ² ṅkò'ò ywe'e a noò yïi mē Nwĩ à le lògè yï ṅkò'ò ghɛɛ nì ghu a aburə aà. Mbɔṅ t̄a Yesu t̄a à kò'ò ṅghɛɛ a aburə, à le n̄dì'itə ṅǎṅtoò ji jya mē à le n̄tsò'ò aa n̄i Azwĩ Nwĩ. ³ Nòò wa mē bi le n̄d̄i ṅgì'í ghu nu, a kwo mbù n̄yweenə nì n̄iwo aa, à le mbù n̄tswe fàa atu nsye njwi m̄ìghum mi n̄ikwà, n̄dì'í ìb̄inú yï a mbo bo ṅgaa j̄i ghà'àtè nì m̄ânj̄i

yii mē kaa m̀bē bi wa'à manē mē yu le ntswe nt̄i. Bo le nyē yi a n̄i ngàà j̄i ghà'atē ma j̄u aa, a swon̄ē n̄i inn̄u a mbo bo nlon̄ ann̄u nif̄ō Nw̄i. ⁴ Ma mùu noò yii mē bo bo le ntswe aa, a swon̄ a mbo bo ñkwantē mē, “Tā n̄i tsuu Yerusalem lo mà'atē b̄ē. N̄i tswe ghu ñka nyu'utē n̄i àyoo ya yii mē mē le nswon̄ a mbo bu mē Taà à le ñkà'à mē yu ka fa a mbo bu aà. ⁵ Jon̄ à le si murē n̄i b̄ē aa a m̄m̄ ñk̄i, lâ a ñj̄m̄ ñjwi j̄i tsu, Nw̄i à ka bàn̄nē murē ghu aa bē a m̄m̄ Azw̄i Nw̄i.”

A j̄an̄ yii mē Yesu à le ñk̄o'ɔ gh̄eε a aburē aà.

⁶ Yesu bo bi ñḡan̄ntoò ji jya le mbòontē n̄tswe a adigē ȳi fùur̄ē. Bo bo tswè mē aa, bo betē ghu mbo mē, “Mmà'àmb̄i à ka ȳi bē aa ma mùu noò m̀b̄on̄ tā ò bu mb̄ensē ann̄u nif̄ō baIsrael a mbo bo tá tá bo ka nsa'a n̄i m̀bi yù aa ε?” ⁷ Yesu a kwi'i a mbo bo mē, “Kaa à si adigē yuu b̄ē a nzi noò k̄ē ñjwi yii mē a l̄ē bē Taà ghà n̄i àdà'ǎ yi aà. ⁸ Lâ n̄i ka kw̄erē mida'a a noo yii mē Azw̄i Nw̄i a sigē ñkuu a nu bù aà. Tā n̄i tigē bē b̄iȳfē ba a Yerusalem, ni a ab̄u'u Yudea ts̄im̄ bo bi a Samaria, nlo ghu ñgh̄eε a mb̄i n̄ts̄im̄ē.” ⁹ Yesu à sw̄on̄ mē ma mùu aj̄an̄, Nw̄i a gh̄ir̄ē a tigē ñk̄o'ɔ gh̄eε n̄ii a aburē, ñḡan̄ntoò ji jya t̄ē ntigē n̄lii, m̀bà'à i tigē ñlogē yi a gh̄eε m̀bwe a mi'i bo. ¹⁰ Bo tigē n̄t̄ē wa adigē n̄tigē n̄lii ni aburē, a ajan̄ yii mē a k̄o'ɔ gh̄eε aà. Bo kà mē aa n̄lii aa, bē b̄i m̄o'ɔ bi baa bi z̄i n̄t̄ē a mb̄ēε bo ñw̄e'ε its̄ē'è j̄i fù'ù, ¹¹ m̀b̄etē waa mē “Bē bi Galilea, n̄i t̄ē faà n̄lii n̄i àburē aa a ya aa ε? Yesu ma gh̄u mē bi logē ñk̄o'ɔ ñgh̄eε ni ghu a aburē aa, à ka yi bu b̄i

tsi'í ma mùu ajàṅ mə̀ nì yə̀ a kò'ò ghèè a aburə̀ aà."

A ajàṅ yìi mə̀ bi le ntsò'ò Matias mə̀ tâ lɔgə̀ adìgə̀ Judas aa

¹² Bo le ntigə̀ nlo wa nta'a Olives m̀bu mb̀ì fu a Yeresalem, a nlo ghu ṅghɛɛ nywe'e a Yeresalem a bə̀ tsɔ̀ kilo metre yì m̀fùùrè. ¹³ Bo b̀ì m̀ê ṅkuu a Yeresalem, ṅkò'ò ghɛɛ wa nja'à ṅdà ṅkàṅ a ṅdə̀ṅ wa adìgə̀ yìi mə̀ bo le si tswe ghu aà. Bo ma b̀u le mbə̀ aa Peta ni Jon ni Jems ni Andrea, Philip ni Thomas, Bartolomeo ni Mateo, Jems mu Alfeus ni Simon yìi mə̀ bi le si kii ntwonə̀ ni Zealot aa, ni Judas mu Jems. ¹⁴ Bo ma bú bi tsim bo le mb̀òònsè waa mbii bitsim mə̀ bo ka ki tsà'atè nì Nwí kaa wa'à Kaà, bo bo ni b̀angyè bya mə̀ bi le si yònè ni ṅjìm Yesu aa, a b̀ò'ò Mary, ṅdè b̀ì Yesu, ni b̀oo bi ma bi Yesu b̀ì mb̀anṅè.

¹⁵ Ma mùu noò ṅg̀anmbii Kristo tsɔ̀ ṅkhi ni mighum mimbaa, bo le ṅghotə̀ waa ntswe a adìgə̀ yì fùùrè, bo ghòtè m̀ê waa ntswe aa, Peta a tə̀è a ṅdə̀ṅ ṅswon mə̀, ¹⁶ "B̀oo bi maà, ànnù yìi mə̀ àṅwà'ànè Nwí a swonə̀ aa, a le ntswe nì m̀fè'ɛ mb̀òònté tsi'í a ajàṅ yìi mə̀ Azwí Nwí a le nswon, m̀b̀on tā à fɛ'ɛ, a mbo David mə̀ tā à swon ṅlon Judas Iskariot yìi mə̀ à le ṅghèè ṅdi'í Yesu a mbo b̀è bya mə̀ bi le ntswa yi aà. ¹⁷ Judas yumbon à le mbə̀ ṅj yì m̀ò'ò a titi b̀ì'inè, ṅlon mə̀ bi le ntsò'ò yi mə̀ tâ b̀ì'inè nì bo ka mfa'a aà. ¹⁸ (Judas à le ṅlògə̀ ṅkabə̀ ya yìi mə̀ à le ṅkwerə̀ ṅlonə̀ annù yì bi yìi mə̀ à le ṅghìrè aa, ṅghèè ṅyuu adìgə̀ nsyɛ ghu. A le wò ni m̀tumfu'u ma mùu adìgə̀, àtò'ò yi a bwinè a titi, m̀tò mi m̀tsim mi zwu m̀fè'èkè.

19 Bè bìtsim bìi mē bi lē ntswe a Yerusalem aà bi lē nyu'u annù ma yû, ñtìgē mfa ikum adigē ma ya ni ñìghàà ni alá'à nyaa ni Akeldama, ma la bē mē, Adìgēnsyě Aləə). 20 A fē'è ma mùu ajaṅ aa nloṅ mē bi lē ṅṅwà'ànè a mùm àṅwà'ànè bí Psalms mē,

'Tâ ñdùgê yĩ tâ ì təə ṅε'ε,

tâ ñù tsù tâ tsuu ghu yĩ lǒ ki tswe bā.'

Bi kī m̃bu ṅṅwà'ànè ghu mē,

'Tâ ñù dànè à logē adigē afà'á yi.'

21 Ma mùu ajaṅ, a ku'unə mē tâ bí'inè tso'ɔ ñù yĩ mɔ'ɔ yĩ mē à kì tswe bi'inè ni bō a ṅgòṅ bìnòò bìtsim mē Mmà'àmbi Yesu à kì si fē'è ṅkarə ṅghεε mbù m̃bii nĩ titii bí'inè fàa atu nsyε aa,

22 ñloginə ni nòò wa mē Jɔn à lē si mureə nĩ bē a ṅkì aa, ṅghεε nywe'e ni noò wa yĩ mē bi lē ñlógè Yesu ṅkɔ'ɔ ṅghεε ni ghu a aburə aà. Ñù ma ghú à ka kii bē àyəfə, tsǒ bí'inè, ki swon ni a mbo bǎ ajaṅ yĩ mē Yesu à lē nyweenə ni ñìwo aà." 23 Bo lē ñdì'ì bē bi baa, Joseph yĩ mē bi lē si twonə ni Barsabas, ìkũm yi yĩ mɔ'ɔ i kī m̃bē Justus aa, bo Matias. 24 Bo lē ñtìgē ntsa'atə Nwí nswon mē, "Mmà'àmbi, wò yĩ mē ò zi m̃ntii mi bē bìtsim aa, tigē mfigitè ṅú yĩ mē ò tsò'ɔ aa, fàa titii bē bua bi baa 25 mē tâ à logē adigē afà'a ṅgǎṅntoo Kristo, yĩ mē Judas à lē mmà'àtə a ṅghεε a adigē yĩ mē yu kɔṅə aa." 26 Bo tsà'àtə mē Nwì laa, ñtìgē mma'a ìbìrə a ntsò'ɔ ñù yĩ mē à ni ghu aa, wa titii bē bya bi baà. Ñù yĩ mē bi lē ntsò'ɔ aa à lē mbē Matias. Bi tigē ñlogē yi nniṅ mē tâ à tigē mbē ṅú yĩ mɔ'ɔ wa titii ṅgǎṅntoo jya ñìghùm ñtsò baà.

2

*Ajan̄ə ȳii mə Nwĩ à ɛ ntoo Azwĩ Nwĩ a sigə
ηkuu a nu Bɔɔ bi Kristo aà*

¹ Njwĩ Pentekost ì kù'ù m̄ê, ηgǎ̄mbii Kristo jya i ghotè waa ntswe tsi'ĩ àdìgè yĩ fùùrè. ² Bô tswè m̄ê, ηghəə ki yə, àyoò tsu a ju'ù a nìkà̄n ηkoo tsǒ àfìsè yĩ wè ȳii mə a tsyà aa, ñzi ηkuu nɔwensə nda ya mə bo ɛ ntswe ghu aa tsi'ĩ ntsim. ³ Bo yê ñjoo jĩ mɔ'ɔ i zĩ m̄bè tsǒ ñlwà mɔ'ɔ, ñkìrə tsǒ ìləə; i yátè waa ηghɛɛ ntəəntə a nu bo yĩ m̄ò'ɔ yĩ m̄ò'ɔ. ⁴ Azwĩ Nwĩ a ɛ ηkuu nluu a nu bo bitsim; bo tigə nloginə ηka ghaa mighàà mi itoo jĩ dàn, ñyoyə ni ajan̄ ȳii mə Azwi Nwĩ a ɛ ndi'ì a mbo bo aà.

⁵ BaYuda bii mə bi ɛ si bɔ'ɔ n̄i Nwi aa, bo ɛ n̄lò a itoò tsim fàa m̄bi ñzi ñtigə ntswe a Yerusalem. ⁶ Bo yù'ù m̄ê ñjĩ ayoo ya a ajan̄ ȳii mə a ɛ si jù'ù aà, ñn̄òò b̄ê b̄i ghà'à gha'a zĩ ñghotə, ànnu a tsyà waa ñlon̄ mə ñù ñtsim ȳii mə à ɛ ntswe ghu aa à ɛ nyu'u ηgǎ̄mbii Kristo jya i ghaà ni ñghàà ni ala'à nyaa. ⁷ Annù a ɛ ntsyà waa, a k̄i m̄burə m̄bè tsi'ĩ ànnù yĩ ȳeyerə a mbo bo, bo tigè m̄betə ni mə, “bè buà bi tsim mə bi ghàà laà aa bi s̄i aa baGalilea bə aa ɛ? ⁸ A tigè ntsya aa la ñù ñtsim a titi b̄i'ìnè a yu'ù n̄i waa bo ghàà ni ñghàà ni ala'à nyaa aa ɛ? ⁹ B̄i'ìnè lo aa a itoo itoò, a Partia, Media, ñki lo a Elam; ñlò a Mesopotamia, a Yudea, bo bi a Kapadosia; ñlò a Pontus ni Asia; ¹⁰ a Frigia ni Pamfilia, a Egipto, ñlò a idigə jĩ mɔ'ɔ a Libya, a m̄b̄ɛ Cyrene, b̄i'ìnè b̄i mɔ'ɔ bi lô a Roma, ¹¹ baYuda bo bi bii mə bo kwensə annùnwi yaa ñtigə bə baYuda; b̄i'ìnè b̄i

mɔ'ɔ bi lô a Kreta bo bi a Arabia, lâ bî'inè yu'ù bo ghaa ni mighaa mi ɪla'a mi'inè, nswonɔ nî ìnnù jî wè jîi mɔ Nwî a fà'à aà." ¹² Annù ɛ ntsyà waa bîtsim, ìtù jyaa i buurè, bo tigè m̀betə nî waa bo ni bo mɔ, "Ma yuù ànnù a bə àa mɔ akə?" ¹³ Lâ bə bî mɔ'ɔ a titii bo bi bânɔnè ñka nwyɛ nî waa, nswonɔ ni mɔ, "Bo no aa m̀lù'ù mî fii si'i si'i, mi tigè ñkɔ'ɔ ni atu bo."

Annù yîi mɔ Peta à ɛ nswonɔ a mbo àkùrè bə bya aa

¹⁴ Bè byâ kà mɔ aa nɔghaa laà, Peta a tɔə a ǹdɔn bo bi ǹgãntoo jî mɔ'ɔ jya ǹghúm ǹtsò mɔ'ɔ, ñɔntɔ n̄jî yî a ǹdɔn ǹghaa a mbo bo nswonɔ mɔ, "Bù baYuda bo bi bù bə bîtsim bîi mɔ ni tswe a Yerusalem, nanɔə nyu'utə nî tâ mà tɔ'otə annu yîi mɔ a tswe ghu aa a mbo bù. ¹⁵ Kaa bə buà kaa bo si aa m̀lù'ù baanè, a ajàn yîi mɔ ni wa'atə aà, ǹlon mɔ à ni aa tsi'i bìnòò bi n̄bù'u tsitsɔnè. ¹⁶ Tâ n̄ yu'u ànnù yîi mɔ ñgãntoo Nwî Yoel à ɛ nswonɔ nlon annù ma yû aà,

¹⁷ 'Nwî à swonɔ mɔ, à ka yî bə a noò n̄jîm tâ mɔ swi'i Azwi ya a nu bə bîtsim.

Bɔɔ buu bi mbânɔnè bo bi bî bânɔyè tâ bo ka nswonɔ nî ìnnù jîi mɔ mɔ ka yî ki n̄nɔ ni a ntii bo aà,

tâ ñjèè tɔə tɔə tâ ì ka n̄ɛ nî bɔɔ n̄gwa'a buu, tâ ñjèè tâ ì ka n̄ɛ nî bîlî buu

¹⁸ ñnɔ, wa mɔ ka yî swi'i Azwi ya a nu ìbù'ù ja jî mbânɔnè bo bi jî bânɔyè a nî ñjwi ma jyâ, tâ bo ka nswonɔ nî ìnnù jîi mɔ mɔ n̄nɔ a ntii bo aà.

- 19 Mè ka yĩ ghìrə innũ tsyămbô a aburə a ndəŋə,
i ghìrə ilənsə fàa atu nsyê, a ji'ĩ nìkàn;
nì ka yĩ yə aləə bo bì mɔ'ɔ nî m̀bà'à fìlî.
- 20 Nìndò à ka yĩ bəŋ i tigə fii tsǒ itugə tâ sàŋə
tâ à bəŋ ntigə mbaŋə tsǒ àləə,
m̀bɔŋ tâ ñjwî Mmà'àmbí, là'a ñjwî yĩ ñwè ya
mə ka yĩ tsyă ñjwî tsìm aa, m̀bɔŋ tâ ì zi.
- 21 Maa noò, ñù ǹtsìm yĩi mə ka yĩ twon ɪkum
Mmà'ambi aa, à ka yĩ yweenə.'
- 22 "BaIsrael, yu'utê nì ànnù yĩi mə mè ka swon
aa. Nì zi mə Nwĩ à le ndì'ì mə Yesu mu Nazareth
à nì ñù yĩi mə yu tsɔ'ɔ aa nì innù jì wè bo bì innũ
tsyămbô bo bì a b̀ɔ'ɔ ilənsə jii mə Nwĩ yumbɔŋ
à le ŋghìrə mə tâ yu Yesu tâ à ghìrə a titii bù
aà. 23 Nwĩ à le naŋsə nləə ñki nzi mə bi ka yĩ
fa Yesu ma ghú a mbo bù. Bi fà m̄, nì ghìrə mə
tâ b̀è bí bi tâ bì kweentə yi a ati b̀aŋŋə b̀aŋŋə,
ñzwitə yi ghú. 24 Lâ Nwĩ a yweensə yi a ñwo,
ñketə m̄ñkìrə mi ŋgì'ì ñwo yĩi mə à le yə aa,
ñlon mə kaa ñwo nì le ŋwa'à nì àdà'à a ntswa
yu nləə a nisyè tswé b̄. 25 Nlon mə David à le
nswon nlon ŋgaà yĩ mə,
'Mè le si yə nì Mmà'àmbi a tswe a mbii mə a
ŋgòŋ b̀inòò bitsìm; tsǒ mə à tswe a mbèè
àbo mə yĩ mà'à aa, kaa m̀bè ǹtìi gha i wa'à
ka ntsigìnə b̄.
- 26 Ma mùu ajàn, ǹtìi gha i tswe nì ǹdorè, mè tigə
ŋghaa nì ǹdorè;
tâ ñjyănũ yà tâ ì tswe ntigə nyu'utə nì ñkà'a yĩi
mə Nwĩ à le ñkà'à aà,

27 Nlonḡ mē kaa ò ka yĩ wa'ǎ ntiì gha mà'atè tâ ì
 tswe a ala'a bìku bi bē àa bē
 kaa mbē ò wa'à kì mma'atē ḡḡàḡfà'á ghò
 yii mē à fâ ìbìñú yi a mbo wò aa, tâ à bwe
 bē.

28 O dì'ì mē mânjĩ yii mē mbē mē tsyâ ghu ntswe
 ntii aa a mbo mē;

ò kà ghìrē tâ òtiì gha tâ ì luu ni òdorē a noò yii
 mē mē tswe a nsi mi'i wò aà.'

29 “Bòò bi maà, m̀bē mē tse ghàà a mbo bù
 tsi'ĩ nì nsi nì nsi nlonḡ tâtsē yi'inè, David. A le
 ḡkwo bi kì òtwinḡ yi, nìsyē ni nì kì òtswe faà òzi
 nywe'e sii. 30 David à le mbē ḡḡàḡntoò Nwĩ ḡki
 nzi mē Nwĩ à leè ḡka'a a mbo yu mē yu Nwĩ yu
 ka yĩ tswesē mu David yĩ mò'ò ghu alḡḡ nifò.

31 David à le nyē annù yii mē Nwĩ à le ntswe nì
 ḡghìrē aa, m̀bḡḡ tâ à fē'ē mbòontè, òtigē ḡghaa
 nlonḡ a ajànḡ yii mē Kristo, Ayò'ò Nwi wa, à ka yĩ
 yweenē nì òwo, tâ Nwĩ tâ à wa'à yi ma'atè tâ
 à tswe a ala'a bìku bi bē, kaa wa'à kì mbii mē
 tâ ḡjyǎnú yĩ ì bwe aa bē. 32 Nwĩ a ywèensè mē
 Yesu ma ghú nì òwo. Bì'ĩ bi tsim bì'ĩ yē yi nì
 mi'ĩ mi'i a ajànḡ yii mē à le nyweenē nì òwo aà.

33 Tsìtsòḡ, Nwĩ à kò'òsē yi a òdḡḡ, a adigē nifò,
 òtswesē yi a mbèè òkwēē yu Taà yĩ nì mà'à, m̀fa
 Azwĩ Nwĩ yii mē à le ḡkà'à mē yu ka yĩ fa aa ghu
 mbò. Ayoo ya mē nì yē ḡki yu'u a koò aa, à bē
 aa Azwĩ Nwĩ ma yâ mē Kristo à swĩ'i a nu bì'ĩ.

34 Nlonḡ mē David yumbḡḡ kaa à le ḡwa'à a aburē
 kò'ò ḡghèè, yumbḡḡ à le mbàḡḡnè òswḡḡ mē,

'Mmà'àmbi à swòḡḡ a mbo Mmà'àmbi ghà:

Tswe a mbèè òkwēē mē nì mà'à,

35 ñywe'e a noò yïi mē mē ka ghìrē tâ ñgǎṅkîbââ
jo tâ ì bēṅ ntigē mbē tsǒ àkē'ē ntetē
mìkòrē mō.'

36 “Ma mùu ajàṅ, a bōṅ mē tâ baIsrael bitsìm tâ
bì nanṣē nzi mē Nwî à lèè mē Yesu ma ghú mē nì
lē ṅkwèèntē a ati bàṅṅnē bàṅṅnē aa nî Mmà'àmbi
bo bì Ayo'ò Nwî.”

37 Bè bya bo yù'ù mē laà, ànnù ya a sô ñtì
waa, i luu nî àjēṅnē, bo tigē mēbetē Peta bo bì
ṅgǎṅntoo jî mǒ'ò jya mē, “Bòò bì maà bì'i, mē
bì'î tigē ṅghìrē aa mē akē ε?”

38 Peta a kwi'i a mbo bo mē, “Nì bēṅkē mîntì
muu, ṅkwērē ṅkì bu bitsìm nî ìkǔm Yesu Kristo,
tâ Nwî à li'inē ibî ghuu, ṅkì ntēṅē ghuu nî Azwî
Nwî. 39 Ma yu ànnù à nî ànnù yïi mē Nwî à lē
ṅkà'à a mbo bù bo bì a mbo bǒò buu, a mbo bè
bitsìm bìi mē bì tswe a sà'a agha'à, bo bì a mbo
ṅù ñtsìm yïi mē Taà yî'î Nwîṅḡḡḡ a twǒṅ mē à
zi a mbèè yu aà.”

40 Peta à lē ntigē mbu nswōṅ innù jî ghà'àtē
a mbo bo a ajàṅ yïi mē bo lē nyu'u ṅkì nyē aa,
ñdì'itē nî waa nswōṅē nì mē, “Tsu'u nì àtù yuu
a mbo nìwàà nì bē buà bìi mē à nì bè bì bì aà.”

41 Bè bì ghà'àtē bì lē nyu'u ànnù yïi mē Peta à
lē swōṅ aa, mēbii, ṅkwērē ṅkì. Bè bìi mē bì lē
ṅkwērē ṅkì maa njwi aa bì lē mbē ntsù'ù jî tarê,
ñdùù waa ma bù i tigē ṅku'usē ṅghotē bǒò bì
Kristo byâ. 42 Nlōginē maa njwi bo lē nniṅ atù
yaa nî ìnnù jii mē ṅgǎṅntoo jya i lē si dî'ì aa,
ñnanṣē nyēgē, mēboonsē wa bo ntswē ṅghìrē nî
ìnnù jyaa nî àbo yî mǒ'ò a mûm ṅghòtē, mēbatē

nî abaa ñkure bo bitsim, ñkii ntsa'atè nî Nwî bo bitsimè.

Ajàñ yii mə bɔɔ bî Kristo le si tswe aà

⁴³ Ngǎntoò Kristo jya bo le si ghìrè ìnnũtsyámbo bo bì ìnnù jî yěyerè, ma yû a ghirè mə tâ nìbɔ'ɔ nì tswa bê bitsimè. ⁴⁴ Bè bitsim bìi mə bì le nnìj ntii waa a nu Yesu aa, bì le mbòonsè waa, ñghotè nî waa ntswe nî àdigè yî fùùrè, mboonsè nî ñjoo jyaa, àyoò yaa a bə yi mɔ'ɔtê. ⁴⁵ Bo le si fentè nî ìdigè nsyê jyaa bo bì ñjoo jii mə bo le ntswe ni ju aa, ñzi mfakè nî ñkabè yii mə bo fentè ñjoo jyaa jya ghu aa, a mbo bè bìi mə bì le si boj nî ñjoo aà. ⁴⁶ Bo bitsim le si ghèè ni ndámà'anwî tsi'î ñjwî tsim, m̀batè nî àbaa a mila'a bo, ñyatè nî m̀jî myaa ñji ndoritè nî ntii waa tsim; ⁴⁷ ñgha'asè nî Nwî, bè bì tsim bì kɔjè nî waa. Mmà'àmbi a le si yweensè nî bè, ñku'usè nî ñdùù waa ghu tsi'î ñjwî tsim.

3

A ajàñ yii mə Peta bo Jɔn le ghùrè mbwenkè aà

¹ Peta bo Jɔn le si kɔ'ɔ ñghèè a ndámà'anwî a noò ntsà'atè Nwî, a ni bìnòò bi tarè a si'inè a njwi yî mò'ɔ; ² Bè le mbè'è ñû yî mò'ɔ yii mə à le mbwenkè nloginè a ato'o aa nzi ni ghu. Bi le si zì ma'atè ni mbwenkè ma ghú tsi'î ñjwî tsim a tsübù'u ndámà'anwî wa yii mə bì le si twonjè ni Ntsübù'u yî mbòj mbɔj aà mə tâ à tswe ghu ntigè nlontè nî ñkabè a mbo bè bìi mə bì le si zi a

ηkuu a ndâma'anwĩ aà. ³ Mbwènkè wa à yè mē Peta bo Jɔn bo zĩ nghəə kĩ kuu a ndâmà'anwĩ ñlontə ηkabə a mbo bo. ⁴ Peta bo Jɔn bo tɛ'ɛ mi'i myaa ghu nu nswon mə, “Ka ñlĩ ñi yi'i.” ⁵ A tigè ñtɛ'ɛ mi'i mi a nu bo ñtigə ηwa'atə ni mə bo ka fa ηkabə a bo yu. ⁶ La Peta a swon ghu mbo mə, “Kaa mə si ni silva kè ni gold tswé, lá mē ka bàñnə fa ayoo yĩ mē mē tswe ni yu aà: Mē swon a mbo wò ñi ìkũm Yesu mu Nazareth mə tâ ò biinə ηka ntəə.” ⁷ A swon mē ma mùu ajàn, ñtswa ñikwɛɛ ni mbwenkə wa ñi mà'à a biinə ñtəə. Mikà'á mi bo bi mi'i mi mikòrə mi mi burə ñti mbə ajàn yĩ mē mbə a tigè ñtəə tsi'i siginè. ⁸ A li mbinè ñtəə, ñlo ntigə ntəə nyonə waa bo bo tigè ηkuu ηghɛɛ a ndâmà'anwĩ. A tigè ñlitə ntəə ηgha'asə ñi Nwĩ. ⁹ Bè bi tsim bi yê yi a ajàn yĩ mē à lɛ si təə ηghɛɛ ηgha'asə ñi Nwĩ aà. ¹⁰ Bĩ yê yi, ñzi mē à ni nù wa mē à lɛ si tswe wa Ntsübù'u ndâmà'anwĩ yĩ bòn mbon ñlɔɔ ñi ηgabə aà; ànnù a burə ñtigə ntsya waa tsi'i tsysà a nyə ànnù yĩ mē a lɛ mfɛ'ɛ ghu nu aà.

Annù yĩ mē Peta à lɛ nswon a ndâmà'anwĩ aà

¹¹ Tsó mē nù wa a lɛ nyonə ñtigə mbanə ni njim Peta bo Jɔn aa, bè bitsim bi lɛ ntigə nywunə nzi mbòontə a mbèè bo wa ni potico yĩ mē bi lɛ si twonə ni yĩ Solomon aà, mitsyɛ myaa mi burə mburə tsi'i burə. ¹² Peta à yè mē ma mùu ajàn, ηghaa a mbo bè bya ñswon mə, “BàIsrael, ni yerə ñlon annù yuà laa a ya? Ni lĩ yi'i laa laa a ya? Ni mòontə mē bĩ'i ghire annù ma yú aa ñi àdà'á yi'i, kè ni laa ñki mòontə mē bĩ'i ghire mē tâ nù ghú

biinè ñka ntəə aa nlon mə mìnñú mi'i mə tsinè aa ε? ¹³ Nwĩngòñ bì Abraham ni Isaac ni Yakob, Nwĩngòñ bì taà yi'inè, à ghà'asə Ngàñàfà'á yi Yesu yĩ mə nì le nlògè yi mfa mə bì zwiətə, ntuu yi a nsi Pilato, ka mə Pilato à le nlòò mə yu mà'atè yi tá gھے yi aà. ¹⁴ Nì tuù Mu Nwĩ yĩ mə à laa mànsə, mìnñú mi mi tsinè aà, ñswon mə tá bì bañnə mfa ñú yĩ mə à zwiətə ñú aa a mbo bù. ¹⁵ Nì zwiətə Ñú yĩ mə a fa ntswëntì a mbo bè, Yesu yĩ mə Nwĩ à le nyweensə niwo aà. Bì'ì ni bìyəfə nì ànnù ma yú. ¹⁶ Nù ghulà mə nì yə, ñki nzi yi aa, a ghìrê ìkũm Yesu, a ghìrê àjàñ yĩ mə à ñiñ ntiì yi a ni ìkũm Yesu aa, mə tá à tswe ni màtì. A ghìrə àbiiintii yĩ mə ñù ghú à tswe ni yu nlon Yesu aa mə tá à tii, m̄burə nañsə ntiì a ajàñ yĩ mə nì yə a tswə a nsi mi'i bu bìtsim laà aà.

¹⁷ “Bɔɔ bi maà, lá tsĩtsòñ m̄ zi mə nì le ñghìrə annù yĩ mə nì le ñghìrə aa tì zì, a ajàñ yĩ mə bìsa'a bì àla'à buu bì le ñghìrə aà. ¹⁸ Lá ànnù yĩ mə Nwĩ à le ñghìrə ñgãñtoò ji tsim i foò nswon tsi'ì tètè aa, mə Ayo'ò Nwĩ wa à tswe nì nyê ñgi'ì aa, à ni yu mə a k̄i m̄ m̄f̄'e mbòòntè aà. ¹⁹ Tsó mə a bə ma mùu ajàñ aa, a bɔñ mə mə tá nì bəñkə m̄intiì muu, m̄bu mb̄iì fu a mb̄è Nwĩ, tá à yē'e ib̄i ghu nlo'osə ²⁰ tá tá Mmà'àmbi à ghìrə tá m̄intiì muu m̄i fwetə, tá à ki ntoo Ayo'ò Nwĩ wa yĩ mə à l̄è ñtsò'ɔ aa, a mbo bu, là'a Yesu ²¹ yĩ mə à tswe nì ntswe a aburə i ywe'e a nòò yĩ mə Nwĩ à ka yi nañsə ìnnù, i ghìrə tá m̄bi i bu mb̄on fu tsi'ì a ajàñ yĩ mə i le mbə a mb̄iì aà, i ghìrə tá ìnnù tsim i k̄i m̄f̄'e mbòòntè a ajàñ yĩ mə ñgãñtoò Nwĩ j̄i i le mfa m̄ib̄i mi nù myaa

a mbo Nwĩ i le nswonə a ngu'u aà. ²² Moses à le nswon mə, 'Mmà'àmbi Nwĩngòŋ à ka yi ghìrə tâ ñgàŋntoò Nwĩ tâ à fɛ'ɛ a titii bɔɔ bi maà buu tsɔ mə. Nì ka yĩ ki yu'unə n̄i, i ki ghìrə n̄i ìnnù tsim jii mə a swonə aà. ²³ Nù yii mə à si annù yii mə ñgàŋntoò Nwĩ ma ghú a swonə aa yu'u aa, a ku'unə mə tâ bì zwiətə, m̄fi'isə yi a titii bə bi Nwĩ.' ²⁴ Ñgàŋntoo Nwĩ tsim, ñloginə a nu Samuel ñghɛɛ nywe'e ni bii mə bi le nyonə ghu njim aa, bi le ñghàà ñswonə ìnnù njwi mà jù. ²⁵ Nì ni bɔɔ bi ñgàŋntoo Nwĩ, Nwĩ à le ñki ñwarə akàà ya bo bì bitaà buu aa nlonə atú yuu. Nwĩ à le nswonə à mbo Abraham mə, 'Mè ka yi niñ mbɔɔnə a atu ñgwè'è mu nù ntsim fàa nsyɛ i yonə aa a njim bɔɔ buu.' ²⁶ Nwĩ à tsò'ò mə Ñgàŋàfà'á yĩ, a ajàn yii mə à le nswonə aa, m̄foo ntoo yi a mbo bù, a nniñ mbɔɔnə a nu bù, a ñghìrə mə tâ nù ntsim a titii bù tâ à bəŋ ntiñ yi, m̄ma'atə ìnnù jii bi jii mə a ghìrə aà."

4

¹ Bo kà m̄ə aa ñghaa laa a mbo bə bya, ñgàŋmà'a Nwĩ bo bì tamândoo ñgàŋmbê ñdámà'anwĩ ni baSadukai zii ntsitə waa ² Ntòŋà waa i le si lwĩ a nu Peta bo Jon ñlonə mə bo le si di'ì n̄i ànnù Nwĩ a mbo bə bya, ñswonə ni a mbo bo mə Yesu à le nyweenə niwô, ma la a bə mə bə ka yĩ kii yweenə niwô. ³ Bo le ntswa Peta bo Jon; tsɔ mə à le mbə noò ñkwêfɔ aa, bi tigə ñghɛɛ nniñə waa a ndâtsaŋ, ñlœ mə tâ àbèè fu'u. ⁴ Lâ bə bĩ ghà'àtə bii bi le nyu'u ñghàà ni Nwĩ nya

aa, bi le bii annu ma yâ. Ndùu mbâḥnè tsîtsòḅ i tigè ḅghèε tsõ ntsù'ù ji ntaà.

⁵ Abèè fù'ù m̄, bîsa'a bî ala'a byaa ni bìlîi bî ala'a abò'ɔ ḅḡḅḅḅ'î nòḅsè bî ghotè ntswe a Yerusalem ⁶ bo bî Annas, ḅḡḅḅḅ'î anwî yî ḅwè, ni Kaifas, ni Jɔn ni Alexander ni bè bîtsîm bîi m̄ bî le mfè'è a ḅḡwè'ε ḅḡḅḅḅ'î anwî yî ḅwè aâ. ⁷ Bo ghòtè m̄ ntswe, ḅlɔḅ Peta abò'ɔ Jɔn nte'ε a titîi bo, ḅbet̄ waa m̄, “Nî kî ḅḅḅḅ ànnù ya aa ni ḅḅḅḅ'â ḅi wo, kè, nî kî ḅḅḅḅ aa ni ìkũm wo aa ε?”

⁸ Azwî Nwî a kuu nluu a ntîi Peta, a swɔḅ a mbo bo m̄, “Bîsa'a bî alà'â ni bìlîi bî ala'â, ⁹ Bεε m̄ ni ti bet̄ yî'î ni ìnnù sii aa nlon ànnù yî sigîḅḅ yîi m̄ bî'î ḅḅḅḅ a nu ḅḅwèḅkè wa aa, bεε ni ti lòò aâ nzi a ajàḅ yîi bî'î tsya ḅḅḅḅ ḅḅḅḅ t̄â ḅḅ ḅḅḅḅ tîi aa, ¹⁰ a bɔḅ m̄ t̄â ḅḅ ntsîm, ni bè bîtsîm bîi m̄ bî tswe a Israel, a ku'un̄ m̄ t̄â ni zi m̄ bî'î ḅḅḅḅ ḅḅ ḅḅḅḅ m̄ ni ȳ a t̄̄ a titîi bù laa, ni ìkũm Yesu Kristo Mû Nazareth yîi m̄ ni le ḅḅwèḅntè a ati b̄ḅḅḅ b̄ḅḅḅ, yu wa yîi m̄ Nwî à le nyweens̄ niwo aâ.

¹¹ ‘A ni ḅḅḅḅ'ò ya m̄ b̄ b̄ḅḅḅ bî nda ni le ntuu aa, m̄ ì b̄ḅḅ m̄ n̄tigè ḅḅḅḅ'ò n̄buu yî ḅwè.’

¹² Kaa ḅḅ tsù kaa s̄ ḅḅḅḅ m̄ ḅḅḅḅ bî tsyâ ḅḅḅḅ n̄ḅḅ nyweens̄, n̄tsyast̄ Yesu Kristo, ḅlon m̄ kaa ìkũm yî tsu kaa ì s̄ f̄a atu nsyε tswê a titîi b̄ḅ m̄ Nwî à fa m̄ ḅḅḅḅ ì tse yweens̄ yî'inè.”

¹³ Annù le ntsya waa a ajàḅ yîi m̄ bo le nȳ at̄ḅḅ ntîi yîi m̄ Peta ni Jɔn le s̄ ḅḅḅḅ ḅḅḅḅ aa, a le ḅḅḅḅ ḅḅḅḅ a waa tsi'î ḅḅḅḅ'â ḅlon m̄ bo le nzi

mə bo le mbə aa tsi'i bə bi adàṅṅè àdàṅṅè bii mə kaa bi leè ṅwa'ǎ a ndāṅwà'ànè ghεε aà. Lâ bô yè mē laà aa, ṅwa'atə mə Peta bo Jɔn le mbaa mbə aa ṅgàṅəkòrè Yesu. ¹⁴ Lâ a ajàṅ yii mə bi le nyə ṅû wa yii mə bo le ṅghùrè a təə a mbèε bo aa, kaa bə bya kaa bi wa'à ni ànnù yî àdàṅ a ṅghàa bù òtswe. ¹⁵ Bo le ntigə nswon a mbo Peta ni Jɔn mə tâ bo fε'ε wa ndâ ònsa'a mîsa'a, bo fè'è mē, bi tigè ṅghaanə bo ni bo ¹⁶ ònswon mə, “Bî'inè ka ghìrè mə akə nì bə buà aa ε? Bè bìtsim fàa Yerusalem bi zi mə bo ghìrə alènsè yî wè, kaa mbə bî'inè wa'ǎ annù ma yû tuù. ¹⁷ Lâ a ṅghìrə mə tâ ànnù ma yû tâ wa'à lò bu nseεnə ṅghεε a titii bə, a bɔṅ mə tâ bî'inè ghaantə waa, ṅwa'asə nswon mə tâ bo tsuu ànnù a mbo ṅù tsù burə bǔ ki swoswon ni ìkǔm Yesu.”

¹⁸ Bo ghàànè mē laà, òtwoṅə waa, ṅghaa a mbo bo ṅwa'asə nswon mə tâ bo tsuu annù yî tsu burə bǔ ki ghaghàà, kə ki dî'ì ni ìkǔm Yesu. ¹⁹ Lâ Peta ni Jɔn kwi'i a mbo bo mə, “A ka zi tsi'i bù mə, a nsi mi'i Nwǐ, a ku'unə aa a nyu'unə bù kǎ Nwǐ le; ²⁰ Lâ a ṅghεε ni ṅgàâ yǐ'ì, bǐ'ì tswe nì ṅkà ònswon aa tsi'i ànnù yii mə bǐ'ì yə ṅki yu'u aà.” ²¹ Bo bù mē ṅka'atə waa, mîma'atə waa mə tâ bo ghεε waa; kaa ṅwa'à àjàṅ yii mə mbə bo nîṅ isa'a a nu bo aa zǐ, òlɔṅ mə bə bì tsim le si gha'asə nî Nwǐ òlɔṅ annù ya yii mə a le mfè'è aà. ²² Hòò ṅû waa yii mə bo le ṅghùrè ni ànnù yî àyēyerə aa i le ntsyatə mighum mi nikwà.

²³ Bì mà'àtə mē waa, bo lô ṅghεε a mbèε bìlîm byaa nswon annù yii mə bìlîi bi ṅgǎṅmà'a Nwǐ bo bì bìlîi bi ala'a bi le nswon a mbo bo aà.

24 Bo yù'ù mē, ññentə nǝ jya a ndəŋ bo bĩtsim, ntsa'atə Nwĩ ñswonə mə, “Mmà'ambi yĩ mə à kò'ontsirə aa, ñnànsə àbùrè bô ñsyə nì mỳàà nì ñgòŋ ñjod tsim jii mə i tswe ghu aa, ²⁵ Wò yĩ mə ò lə ñghìrè taà yĩ'ĩ David, ñgàŋàfà'â ghò a ghaà ñswonə ànnù yĩ mə Azwĩ Nwĩ a lə lensə gho mbo aa mə,

'Mìntəŋ muu mi lwĩ, nì kwèè nì mìn̄t̄i muu aa a ya aa ε, bĩtizi Nwĩ?

Ñgwè'è bē, nì kwà'atè nì ñnnũ dāŋè àdāŋè a atu bù aa a ya?

26 Bìfò bì mbi bù bì taŋtə nú yàà bo bì

bisa'a bì ila'a, ànnù yaa bo a bə yĩ mɔ'ɔ,

ñzi a nto Mmà'ambi bo bì Ayo'ònwĩ wā.'

27 Tsi'ĩ annù n̄ñkon Herod nì Pilato a bɔ'ɔ nì b̄it̄iz̄i Nwĩ bo bì bàl̄srael bì lə ñghotə fàa a múm àla'a, n̄taŋ min̄aŋ a atu Yesu ñgàŋàfà'â gho yĩ mə à laa m̄aŋsə aa, m̄bə yu wa yĩ mə ò lə nyo'ɔ aa, ²⁸ a ñghìrè ànnù yĩ mə ò lə ñkà'à nì àdà'à yo, ñlèè mə a ka yi fè'è aà. ²⁹ Mmà'ambì, yə la tsĩtsòŋ a aŋaŋ yĩ mə bì kà'atè nì yì'i aà, fa at̄aŋent̄i a mbo b̄i'ĩ, ñghirə tâ ñgãŋfà'â jo ì ghaa nì m̄idà'à, ³⁰ tâ ò ghensə abo yo ñghìrè tâ àdà'à yo tâ ghurə bē, ñghirə ilensə ñnnù a bɔ'ɔ nì ñnnũ tsyãmbô nì ñkũm Mu gho Yesu yĩ mə à laa m̄aŋsə aà.”

³¹ Bo m̄aŋsə mə a ntsà'atə Nwĩ laà, àdigè ya yĩ mə bo lə ñghotə ghu aa a tsìḡinè, Azwĩ Nwĩ a kuu nluu a nt̄i bo, bo ghaà ñswonə ànnù Nwĩ tsi'ĩ nì at̄aŋent̄i.

Ayoo bɔɔ bì Kristo a bə yi mɔ'ɔ

³² Annù bə bya bii mə bi le nniŋ ntii waa a nu Yesu Kristo aa, a le mbə tsi'i yĩ mɔ'ɔ, nti wa i bə yĩ mɔ'ɔ, kaa nù nìbò yĩ tsù kaa a wa'à lò òswon mə ayoo yi à ni tsi'i yi bə. Bo le mbònsə njoò jyaa, ayoo yaa a tigè mbə tsi'i ayoo mɔ'ò.

³³ Ngǎntoo Yesu jya i le nghèè nî mbii a ghàa tsi'i nî àdà'à yĩ wè òswon nî àjàŋ yii mə bo zi tsi'i ànnù nīŋkon mə Mmà'àmbi Yesu à ywèenə ni nìwo aà. Ibòn Nwî i le tswe a mbo bo bîtsim, mfa nî àdà'à a mbo bo. ³⁴ Kaa nù tsù kaa à le ŋwa'à a titii bo tswe mə à le si bon ayoo, òlon mə bo bîtsim bii mə bi le ntswe nî idigə nsye kî nî mîla'a aa, bo le mfèèŋkè, òlogə ŋkabə yii mə bi fee ghu aa, ³⁵ nzì nnɔŋsə a mikòrə ngǎntoo Kristo jya, bo tigè òlogə nyàtə a mbo bə bîtsim bii bi le si bon ayoo aà.

³⁶ Ma mùu noò, Joseph, mə bi lə njwe yi a Cyprus, a bə nù ògwè'è Levi, ngǎntoo Kristo jya i tswè ikùm yi ni Barnabas aa (nji'i ikùm ma ghù i bə mə, Mu yii mə a lə'ətə ntii bə aà) ³⁷ a kî mfee adigə nsoo yi, òlogə ŋkabə ya yii mə à le mfee ghu aa, nzì nnɔŋsə a mikòrə ngǎntoo Kristo jyà.

5

Annũ Anania bo Safira

¹ Lâ nù yĩ mɔ'ɔ, ikùm yi i bə Anania, bô ògwè yĩ, Safira le mfèe adigə nsyè yaa. ² Bo fèè mē, Anania a fi'itè ŋkabə àdìgə ya òlèè, ògwè yĩ wa a kî nzi, à fi'itè mē òlèè aa, nti gə òlogə àbùgə ŋkabə ya nghèè nnɔŋsə a mikòrə ngǎntoo

Kristo jyâ. ³ Lâ Peta a betè yi mə, “Anania, a ghirê àkè ò ma'atè Satan a kuu a ntiì wò ñghirè ò swon àbǎñnənnù a mbo Azwĩ Nwĩ, a ajàn yĩ mə ò fi'itə abùgə ñkabə adigə ya nlèè aa ε? ⁴ Mboñ tâ ò fee adigə ya, tigə a le mbə aa à yô aa ε? Nòò wa mə ò fèè mē aa, ñkabə ya mə ò fèè ghu aa, i wa'à kî mbə aa tsi'ĩ yò aa ε? A tigè ñlo ñghirè akə mə tâ ò wa'atə ma yû ajàn annù a ntiì wò aa ε? Kaa ò sǎ abǎñnənnù aa a mbo bè swonè, ò tswεε ìbǎñnənnù aa a mbo Nwĩ.” ⁵ Anania à yù'ù mə annù ma yû, ñwo a nsyε ñkwo. Bè bitsim bìi mə bi le nyu'u aa, nû jyaa i swerè si'i si'i. ⁶ Bɔɔjɔɔn bi zĩ ñlīm akū yi ya ñtigə nlogə mfè'è ñghεε ntwinə.

⁷ Bìnòò ghəə kɪ tsyà bi tarə, ñgwê yĩ a zĩ, kaa wa'à annù yĩ mə a fè'ε aa zĩ. ⁸ Peta a swon ghu mbo mə, “Məmbà, nañsə nswonə ghâ, nì kɪ fèè àdìgə nsyê yùu ya aa nĩ ñdùu ñkabə kɪkyè aa ε?” A swon mə, “ññə, àa tsi'ĩ ñdùu yĩ mə bì'ĩ kɪ fèè ghu aà.”

⁹ Peta a tigè ñswon ghu mbo mə, “A ghirê àkè mə tâ bú ñdoo ghò tanṭə a kwà'ànə Azwĩ Mmà'àmbi aa ε? Yê mikòrə mi bê bìi bi twĩñ mē ñdoo ghò aà, bo bìi a ntsündâ, bo ka kii bè'è gho fè'è nĩ wò.” ¹⁰ A kî mburə wo tsi'ĩ maa noò a nsi mikorə Peta ñkwo. Bɔɔjɔɔn bya bì kùu mē, ñyə mə à kwò mē aa, ñtigə ñkɪ mbe'e yi mfè'ε ñghèè ñtwĩñ a mbèε ndoo yĩ. ¹¹ Nìbɔ'ɔ nì wè nì le mburə tswa ñghotə bɔɔ bi Kristo bitsim bo bì bè bitsim bìi mə bi le nyu'u annù ma yû aà.

Ìnnù jĩ yěyerə bo bì ìnnũtsyâmbô

12 Ngǎŋntoo Kristo jya i le si ghìrè nî ìnnù jì yěyerè bo bì ìnnũtsyámbo a tìtì bè. Ngǎŋmbii Kristo jyá ì tsìm i le si bòontè wa a ntsùmbù'ù yìi mǎ bi le nsi twon ni Ntsùbù'ù Solomon aà.

13 Kaa tsi'ì mǎ tâ ñù tsù yìi mǎ à le wa'à ñù ñìbò wàà bǎ aa tâ à tswe nî àtànǎ ntiì a nzi ñkuu wa múm ñghoté yàà, ka mǎ bo le si swon nî ìnnù jì siginè ñlon ñghoté bo bi Kristo ma yú aa.

14 Lá ñdùù bǎ bii mǎ bi le si nîŋ nî ntiì waa a nu Mma'ambí Yesu aa i le si kù'úsè gha'atè nî ghà'atè ñghèè ni mbii; ñnòò mbáŋnè bo bì yì bǎŋgyè i zì ñkuu ñku'usè nî ñdùù waa. 15 Ìnnù jya jii mǎ ngǎŋntoo Kristo jya i le si ghìrè aa, i ghiré bè tigè be'e nî ñgǎŋmighòò mfe'è nnòŋsè ni a bîndômǎnjì a ni mikuu bo bi a ni bìmatà, ta bǎè mǎ Peta a tǎ'è ti tsyǎ tsyǎ, àlilǎŋé yi a wó a nu bí mǎ'ò. 16 Bè le si kii nlo ni mum ìla'a jii mǎ i le ntswe a mbèè Yerusalem aa mfe'è ñzi nî ñgǎŋmighòò bo bì bǎ bii mǎ bi le ntswe nî ñzwi jì bí aa, ñzì bi ghurè nî waa bi tsìmè.

A ajǎŋ yìi mǎ bi le tswa ngǎŋntoo Kristo ñniŋ a atsaŋ aà.

17 Ngǎŋmà'a Nwì yì ñwè bo bì ñgǎŋèkòrè jì, jii mǎ i le ñki bǎ ngǎŋ ghotè baSadukai bii mǎ bi le tswe maa ñikurè aa, le nluu nî àghè'èñè ñlon ngǎŋntoo jyá; ñtigè nloò ñghiré ànnù a nu bo.

18 Bo le ñtigè ntswa ngǎŋntoo jya ñghèè ñniŋè waa a ndátsaŋè. 19 Lá a ghirè mbè ñitugè angel Mmà'àmbi a zì ñŋa'a ibà'a ndátsaŋ ya mfi'isè waa, nswon mǎ, 20 “Nì ghèè ñghèè ñtèè a múm ñdámà'anwì ñkè'èñè annù tsìm nlon ntswèntì

yí mfií yuà mə. ²¹ Bo yù'ù mē laà, àbèè a fu'u, bo tigè ñghεε wa a ndâmà'anwĩ tsi'í a títugə títugə, ñka ndi'í nĩ ànnù Nwĩ a mbo bè ghu."

Ñgànjà'a Nwĩ yí ñwè a zĩ bo bì ñgànjàkorô jì tsim twonjè ñghòtə bìlìi bì àla'a baYuda bitsim, ta tâ ñgǎñSenendrio tsim tâ bì boontə. Bì bòontə mē, ntoo bē mə tâ bo ghεε mfi'í ñgǎñntoo jya wa ndátsan̄ zi nì ju. ²² Ñgǎñfà'à jya mə bì le ntoo aa i ghèè mē, ñghεε kaa wa'a ñgǎñntoo jya wa a ndátsan̄ yê, ñtigə mbu mbìi ñswon̄ mə: ²³ "Bì'í ghεε nyə bì nan̄sə m̄fiñkə ìbà'a ndátsan̄ jyá tsim, ñgǎñmbê ìdìgè i kí ñtəontə ghu mbe nì m̄intsù m̄i ìbù'ù myá. Bì'í ghεè ñja'a ndátsan̄ ya kaa wa'à ñú ghu b̄añnè yê."
²⁴ Tamândoo ñgǎñmbê ñdâmà'a Nwĩ bo bì bìlìi bì ñgǎñjà'anwĩ bo yù'ù mē laà, ànnù a tsyá waa, bo tigè ñwa'a mə kə ma yú ànnù ka yĩ bə aa mə akə ε. ²⁵ Nù yí m̄o'c a zĩ ñswon̄ a mbo mə, "Bè bya mə nì kì n̄ñ a atsan̄ aa bo tə a m̄úm ñdâmà'anwĩ ñdi'í nĩ ànnù a mbo bè."
²⁶ Tamândoo wa bo bì ñgǎñbê ñdâmà'anwĩ jya bo ghèè ñlogə waa tsi'í à b̄o'c b̄o'c, kaa wa'à bə nì m̄idà'à logè bē, ñlon̄ mə bo ε si b̄o'c nì mə mbə bè bì tumtə waa nĩ ñgò'ò. ²⁷ Bo tswà mē waa nzi nì bu, ñtε'ε wa a nsi Senendrio. Ñgànjà'a Nwĩ yí ñwè a betə waa mə ²⁸ "Tigə bì'í kì baa nswon̄ a mbo bù, ñkwantə mə tâ nì tsuu annù nĩ ìk̄úm ñú ghú kì d̄i'í aa ε? Yə nì a ajàn̄ yĩ mə ànnù ya mə nì d̄i'í aa, a b̄añnè mə n̄sɛɛnə a Yerusalem tsim! Tigə nì lò'ò aà ñn̄ñjè àləə ñú ghú a atu bì'í?"
²⁹ Lá Peta bo ñgǎñntoo jì m̄o'c jya bo kwi'í mə, "A b̄on̄ a nyu'unə Nwĩ ñtsyatə bē." ³⁰ Nwĩngòn̄

Ta bì bitaà bi'i à le nyweensə Yesu wa yïi mə nì le ñkwèentə yi a atibàñnèbàñnè ñzwitə yi aà. ³¹ Nwĩ a le ññentə yi a ndəñ ntswesə yi a mbèè ñìkwèe yu nĩ mà'à, a tigè bē Ñgàñntsyàsə bē ñkì mbə Ñgàñyweensə bē, i ghìrə mə tâ bàIsrael tâ bo bəñkə mĩntì myaa tâ Nwĩ à li'inə ifansənnù jyaa. ³² Bì'i nì biyəfə nĩ ìnnù ma jũ, Azwĩ yĩ Làà yïi mə Nwĩ à fa a mbo bē bìi mə bi yu'unə nĩi aa a kî mbə ayəfə.

³³ Bo yù'ù mə laà mĩntòñ myaa mi lwĩ, bi lòò mə bi zwitə ñgǎñntoo jyá. ³⁴ Là ñù baFarisai yĩ mɔ'ɔ a titì bo ñgàñSenendrio, ìkũm yi i bə Gamaliel, ñdì'i nòñsə Moses yïi mə bē bìtsim bi le si yu'unə aa, a təə a ndəñ ñswon bi ghìrə ñgǎñntoo jya fè'è a abeə a ni mù àtìi noò. ³⁵ Bo fè'è mē, a swon a mbo ñgǎñSenendrio bya mə, “BaIsrael, nì tsyesə ghū nĩ ànnù yïi mə ni lòò a ñghìrə a nu bē buà aà. ³⁶ A kì le mbə a noò mɔ'ɔ Tadeous a bìnnè ñswon mə yu ni ñù yĩ ñwè yĩ tsù, mbàñnè jì mɔ'ɔ tsǒ ñkhì jì ni kwà, i ghèè ñtsitə yi. Là bi yĩ ñzwitə yi, bē bya mə bi le si yònè ghu ñjìm aa bi sèènè waa, kaa ñghòtə yĩ ya kaa i wa'à nĩ ànnù yĩ tsu fè'è. ³⁷ A ghè mə ti bə a noò ñjìm, Judas, mu baGalilea, a kî mfe'e yïi ñгаа, wa noò ñsəñ bē, ñghìrə ñnòò bē i kii ñyonə ghu ñjìm. Judas ma ghũ à le ñkwò, ñnòò bē bya mə i le si yònè nĩi laa i le ñkì nseənə waa. ³⁸ A ñghèe a ni yuà ànnù, mē swon a mbo bù mə tâ nì tsuu ànnu yĩ tsu a nu bē bú lǒ ghìrə bē, tâ nì fi'isə abô yuu a nu bo. Mbə ànnù yïi mə bo lòò ñghìrə aa, a bə aa ànnù yïi mə a kà'a ñùmìsòn bon a ka wò. ³⁹ Là bəe a bə yïi mə ànnù yïi mə bo

lòo nghirə aa, a lo aa a mbo Nwĩ boŋ kaa mbə nì wa'à mánjì a mbo bo kii bê. Mbə nì gha'a ghuu a nu bo boŋ mbə a tigə mbaŋnə mfè'è mə ni to aa bũ bì Nwĩ."

⁴⁰ Gamaliel à ghàà m̄ laà, baSenendrio bya bi yu'ù àdi'itè yi yâ, òtswonə ngǎŋntoo jya i kuu nzi, bo ghò waa, òswonə a mbo bo ŋkwantə mə tâ bo tsuu ànnù n̄ ìkùm Yesu bu ki di'ì b̄; òtigə mma'atə waa mə tâ bo ghɛɛ waa. ⁴¹ Ngǎŋntoo jya bo fè'è wa a titi baSenendrio jya, òtigə ndorə nghɛɛ nlon mə Nwĩ à lɛ nlɛntə waa nyə mə bo ku'unə a ŋkwɛrə òdirətu òlon ìkùm Yesu aà. ⁴² Bo fè'è òghɛɛ n̄ mb̄i òtigə ndi'ì n̄ b̄, òsɛnsə n̄ òtɔɔ yì nsigìnə òswonə ni a mbo bo mə Yesu à ni yu wa yì mə Nwĩ à yò'ò aà, tsi'ì òjwì tsim, a m̄m òdàmà'anwì bo bì a mila'a b̄.

6

A ajàn yìi mə bi lɛ ntsɔ'ɔ b̄ bi sàmbaa mə tâ bì ka nlɛntə n̄ ògǎŋgi'ì aà

¹ Ma mùu noò, òdùu ngǎnyəgənnù Yesu i lɛ si gha'atə nghɛɛ n̄ mb̄i. Ayòŋə a lɛ mfè'è a titi bo, baYuda b̄i mə bi lɛ si ghàà nighàà ni Griki a bo lɛ si ghààntə n̄ baYuda b̄i mə bi lɛ ntswe a ndùgə òlon mə kaa bi lɛ si wa'à n̄ bìkwì'ì bi bāŋgyè byaa lɛntə a mfa myaa mijì bo bì òjò tsim j̄i mə bi lɛ si yàtə a òjwì tsim aà. ² Ngǎnyəgənnù jya òghùm òtsò baa i lɛ ngəhotə ngǎnyəgənnù jya ji mɔ'ɔ ò tsim, òswonə a mbo bo mə, "Kaa a si b̄ŋ mə tâ bi'inə ma'atə a òswonə ànnù Nwĩ mbaŋnə nghèè ŋka nyatə mijì. ³ Bɔɔ bi maà, a ku'unə mə tâ ò lentə a titi

bù, n̄tsɔ'ɔtə mbân̄nè jì sàmbaa j̄i m̄ə b̄i beentə n̄i waa, t̄a à b̄ə b̄ə b̄i m̄ə b̄i luu n̄i Azw̄i bo b̄i n̄i m̄itsyè, t̄a b̄i'inè fa ifà'a ma ghú a mbo bo. ⁴ B̄i'inè ka b̄an̄nə fa ib̄in̄ú ȳi'inè tsim a ntsà'atə Nw̄i bo b̄i a nswon̄ə ànnù Nw̄i."

⁵ Annù ma yú a le mbɔŋ a nu bə bya b̄i tsim, bo tigè tso'ɔ Stephen, n̄u ȳi m̄ə à le nluu n̄i àb̄iintīi bo b̄i Azw̄i Nw̄i, n̄i Philip, n̄i Prochorus, n̄i Nicanor, n̄i Timon, n̄i Parmenas, n̄i Nicolaus, mu baAntiokia ȳi m̄ə a le ntigə bəŋ mbə n̄u baYuda aà. ⁶ B̄i le twon̄ b̄ə ma bú, n̄te'ε waa a nsi nḡan̄too Kristo jya, n̄n̄ɔŋsə mbo a atu bo, ntsa'atə Nw̄i a atu bo. ⁷ Annù Nw̄i a le ntigə n̄sɛnə nḡhèè n̄i m̄b̄i, n̄dùu nḡanyəḡənnù Yesu a Yerusalem i ku'ùsə nḡha'atə tsi'i ànnù, nḡan̄mà'a Nw̄i j̄i ghà'atə i n̄iŋ m̄intīi myaa a nu Kristo ntigə yu'unə n̄i ànnù yì.

⁸ Stephen ȳi m̄ə à le nluu n̄i ib̄ɔŋ bo b̄i m̄idà'à m̄i Nw̄i aa, à le si gh̄irè n̄i inn̄tsyâmbo bo b̄i ìlensè j̄i wè a titīi b̄ə. ⁹ L̄a b̄ə b̄i m̄ɔ'ɔ b̄i le nlòḡinè ñka nligitə n̄i ànnù ȳi m̄ə Stephen à le si swon̄ə ñk̄i nḡh̄irè aà; b̄i le mbə b̄and̄an̄ghòtə baYuda (ȳi m̄ə b̄i le si twon̄ə n̄i ȳi b̄ə b̄i m̄ə b̄i f̄e'ε a ndábù'ù aa), ñlo a Cyrene bo b̄i Alexandria. Ma buù b̄ə n̄i b̄i m̄ɔ'ɔ b̄i m̄ə b̄i le nlò a Cilicia bo b̄i a Asia aa, b̄i le nlòḡinè n̄tigə nyon̄ə bo b̄i Stephen. ¹⁰ L̄a Azw̄i Nw̄i a le mfa m̄itsyè a mbo Stephen n̄i m̄an̄j̄i ȳi m̄ə à le ghàà m̄burə ñkutə m̄ints̄ú myaa. ¹¹ Bo tigè ñ̄ne'esə nḡh̄ε ntotə b̄ə m̄ə t̄a b̄i swon̄ə m̄ə, "B̄i'i le nyu'u a ghàà n̄i ñghàà n̄i atsa'a mbèḡitè n̄i Moses bo Nw̄i ghu." ¹² Bo gh̄irè b̄ə bo b̄i b̄il̄i b̄i ala'a, n̄i ñḡan̄d̄i'i n̄n̄ɔŋsə lw̄isè ntɔŋ

̀ghɛɛ tswa Stephen ñlɔgɛ ̀ghɛ̀ɛ̀ nɪ ghu a nsi baSenendrio ¹³ ñlɔɔ bɛ mɛ tã bo zi mbɛ b̃yɛfɛ, ̀ghɪrɛ bo fɛ'ɛ̀ ñtɔɔ ñtswɛɛ ibãñnɔnnù ñswon mɛ, “Nù ghuà a ghàà mighàà m̃i b̃i, m̃bɛg̃itɛ ñi àdìgè Nw̃i ỹu bo b̃i nòñsè ghu. ¹⁴ Nlon mɛ b̃i'ï lɛ nyu'u a swonɛ̀ nɪ mɛ Yesu mu baNazareth wa a ka yi sà'a adìgɛ̀ ỹu, i kii kwensɛ̀ b̃inòñsè bya mɛ Moses à lɛ mfa a mbo b̃i'inè aà.” ¹⁵ Bè bya b̃itsim mɛ b̃i lɛ ntswe wa ndã Senendrio aà, b̃i lɛ ̀ghɛhɛ̀ k̃i lɛntè, ñyɛ̀ ñsi Stephen i bɛñ ntigɛ̀ mbɛ tsɔ̀ nsi angel.

7

A ajàn ỹi mɛ Stephen à lɛ nswon ànnù Nw̃i a mbo baSenendrio aà

¹ Ngàn mà'a Nw̃i ỹi ñwè a betè Stephen mɛ, “Aa tsi'ï ànnùñi ñkon mɛ b̃i swon laà lɛ?” ² Stephen a swon mɛ, “Yu'utê ñi b̃itaà ñi bɔɔ b̃i maà, Nw̃i ỹi mɛ a ñwèenè aà, à lɛ mfè'è̀ ñtsi'i taà yi'inè Abraham, wa a noò wa mɛ à lɛ ntswe a Mesopotamia aà, maà noò kaa a burɛ̀ t̃i a Haran ka ñtswe, ³ ñswon ghu mbo mɛ, ‘Mà'atɛ ala'à yuu bo b̃i ñgwè'endã ghô, m̃fɛ'ɛ̀ ̀ghɛ̀ɛ̀ a adìgɛ̀ ỹi mɛ m̃è ka figitè a mbo wò aà.’ ⁴ A tigè ma'atɛ ala'a baKaldea, ̀ghɛɛ ntigɛ̀ ntswe a Haran. Taà ỹi à lɛ̀ ñkwo, Nw̃i a gh̃irɛ̀ yi a fɛ'ɛ̀ ñzi fàa ala'a yuà mɛ ñi tswɛ ghu ts̃itsòn aà. ⁵ Kaa Nw̃i kaa à lɛ ñwa'a adìgɛ̀ nsyɛ̀ ghu mbo fa mɛ tã à b̃è yi b̃è; kaa tsi'ï m̃ú àdìgè̀ ỹi mɛ à ghà'atɛ mbɛ nte'è̀ àkòrê yi ghu aa b̃è. Lã Nw̃i à lɛ ñkà'à mɛ yu ka ỹi fa ala'a mà ỹu ghu mbo tã tigè̀ mbɛ̀ à yi bo b̃i à yi

boò bi bii bi ka yĩ yònḡ ghu n̄j̄m aà, ka m̄ə a l̄e si b̄ə maà noò kaa a wa'à n̄i mu tswe aà. ⁶ Nwĩ à l̄e nswonḡ ghu mbo aa m̄ə, 'm̄f̄òr̄è yĩ ì ka yĩ gh̄eε b̄ə b̄iḡḡi a ala'a bad̄an̄ t̄a b̄i gh̄ir̄ə waa n̄i ìbù'ù jyaa, i di ḡḡi'ì a mbo bo ilòò ḡkh̄i ji n̄i kwà.' ⁷ Nwĩ a swonḡ m̄ə, 'L̄a m̄ə ka yĩ n̄iḡ isa'a a nu b̄ə b̄ii m̄ə bo ka yĩ gh̄ir̄ə waa n̄i ìbù'ù aà, a yi ti b̄ə a n̄j̄m bonḡ bo ka yi f̄è'ε z̄i mmii gha f̄aa adiḡə laà.' ⁸ Nwĩ a l̄e ḡwàr̄ə akàà bo Abraham n̄l̄əə annũ ḡḡet̄ə boò mb̄an̄ḡn̄è ts̄ò al̄èns̄è. Abraham a jwe Isaac n̄tiḡə ḡḡet̄ə yi a n̄i ḡjwi ji n̄ifwaa. Isaac a jwĩ Yakob, Yakob ȳii ḡḡaa a tiḡè ḡjwe b̄it̄a bi ḡḡw̄è'è bi'in̄è bya n̄iḡh̄úm n̄tsò baà.

⁹ "B̄it̄ab̄é bi'in̄è bi l̄e n̄tswe n̄i àḡh̄è'èn̄è a nu Joseph, m̄fee yi a ala'a Egipto, l̄a Nwĩ a tsw̄è bo yu, ¹⁰ m̄fi'ì yi a múm ḡḡi'ì, m̄fa m̄itsyε ghu mbo ḡḡhir̄ə Pharoah Mf̄ò baEgipto a k̄on̄è yi n̄tiḡə gh̄ir̄ə a b̄ə Ḡúm̄n̄àà, n̄tiḡə n̄sa'a n̄i àla'a baEgipto bo b̄i nd̄a Pharoah n̄ts̄im. ¹¹ N̄j̄i ì l̄e ḡkuu a ala'a baEgipto ts̄im bo b̄i a ala'a Cana, n̄n̄iḡ ḡḡi'ì yĩ ḡw̄è a nu b̄ə, ḡḡhir̄ə b̄it̄aà bi'in̄è bi tiḡè n̄l̄oò n̄i m̄j̄i k̄ikaḡ. ¹² Yakob a yu'u m̄ə m̄iji mi l̄e tswe a ala'a baEgipto, n̄too b̄it̄aà bi'in̄è ghu a ḡḡaa yĩ n̄tsȳamb̄i. ¹³ Bo bù m̄ə ḡḡh̄eε ghu a ḡḡaa ȳii ì yònḡt̄ə aa, Joseph a gh̄ir̄ə boò bi maà bi bi z̄i yi, ḡki ḡḡhir̄ə Pharoah a z̄i ḡḡw̄è'è yĩ. ¹⁴ Joseph a swonḡ m̄ə t̄a b̄i gh̄eε n̄twonḡ taà yĩ Yakob bo b̄i ḡḡw̄è'è yĩ n̄ts̄im, ìtu b̄ə m̄iḡhum mi s̄amb̄aa n̄tsò n̄taà. ¹⁵ Yakob a siḡə ḡḡh̄èè a ala'a baEgipto, ḡyi ḡkwo ghu, yub̄onḡ bo b̄i b̄it̄aà bi'in̄è, ¹⁶ bo kwò m̄ə ghu, bi b̄è'è ìk̄ú jyaa ḡk̄o'ò n̄i ju a Shechem,

ntwinə waa wa nisyè nya mə Abraham a le nyuu ni nkabə a mbo bɔɔ bi Hamor a Shechem aà.

¹⁷ “Lâ nòò à kà mē ñku'u mə tâ Nwĩ tâ ghirə ànnù yĩ mə à le ñkà'à a mbo Abraham aa, ñdùù bē bi'inè a ala'a Egipto i burè ñgha'atə tsi'ĩ ghà'atə ñghεε nĩ m̄bĩ ¹⁸ ñywe'e a noò yĩ mə mfò yĩ m̄'ɔ yĩ mə kaa à le ñwa'à Joseph zi aa, à le ñko'ɔ ntigə nsa'a nĩ àla'a baEgipto. ¹⁹ A le ntaŋə m̄nàn a atu bē bi'inè, ñdi ñgi'ĩ a nu b̄taà bi'inè ñtswa nĩ waa nĩ àdà'à mə tâ bo me'e b̄ɔɔ byaa a abεε mə tâ b̄i kwokə. ²⁰ A le mbə aa ma mùu noò mə bi le ñjwe Moses, a burè mbə tsi'ĩ mu yĩ mə à le mbɔŋ a yə ñki bɔŋ a nsi mi'ĩ Nwĩ aà. Bi le ñko'o yĩ a ndùgə bo a ni b̄sàn bi tarè. ²¹ Nòò wa yĩ mə bi le n̄lògè yĩ a ndùgə bo mfε'ε ñghèè n̄lə a abεε a adigə d̄an aa, mu Pharoah yĩ m̄an̄gyè a logè yi ni mù yĩ ñtigə ñko'o yi. ²² Bi le nd̄i'ĩ yi ni m̄atsyè mi baEgipto mi ts̄im, a nan̄sè ñzi ñghàà tsi'ĩ siginè ñki ñghirə nĩ ñnnù j̄i wè j̄i wè.

²³ “Nòò yĩ mə Moses à yĩ mə mbə ilòò m̄ighum mi n̄kwà aa, ñwa'atə mə yu ghεε ghantə b̄ɔɔ bi maà bi, b̄ɔɔ bi baIsrael. ²⁴ A ghèè m̄ə, ñyə ñú baEgipto a k̄a ñku ni mu maà yĩ yĩ m̄ò'ɔ. A yè m̄ə laa, ñghεε a ñkwi'inè, ñtswa ñú baEgipto wa ñkù ñzwitə nlon ñgi'ĩ ya yĩ mə à le si ñiŋ a nu mu maà yĩ ñú baIsrael wa aà. ²⁵ A le si ghirè laa ñwa'atə ni mə b̄ɔɔ bi maà bi b̄i ka zi mə Nwĩ ka kwetə tâ yù fi'ĩ waa wa a m̄um ñgi'ĩ, lâ kaa bo wa'à z̄i. ²⁶ Abèè fù'ù mə a z̄i ñyə b̄ɔɔ baIsrael b̄i m̄ò'ɔ bi k̄a ñyɔŋə, a loò mə yu f̄aàtə waa t̄a tâ bo tsuu ki yòŋè, ñswon mə, ‘B̄is̄u b̄a, ni tsuu ki to, tigə ni laa mbə b̄ɔɔ bi ma aa ε?’ ²⁷ Lâ ñù

wa yïi mē à lē nlògìnè fìkòrè fya aa, a tïi Moses lò'òsè m̀betə ghu mbo mē, 'A gho aà a lèə wò mē ta ò tìgə mbu'utə yi'i ñkii ntsò'otə nî m̀isa'à mi'i aa ε? ²⁸ O bù ñlòo aa nzwītə m̀è tsǒ m̀ə ò k̀i zwītə ñù baEgipto wa a yoo aa ε?' ²⁹ A kwĩ'i m̀ə laà, Moses a fè'è wa ala'a baEgipto ñkhə ñghèè a ala'a Midia ñtigə ntswe ghu nî ñg̀ì, ñjwe boo mbâǹnè ghu bi baà.

³⁰ "Flòò mighum mi ñikwà î tsysà m̀ə, angel Nwĩngòṅ a zĩ ñtsi'i Moses, ñtswe a mum àtsùgə iti yïi m̀ə m̀'ò i lē si bərə ghu aa, a nta'a miwèè wa a mbèè ñta'a Sinai. ³¹ Moses à yè m̀ə, ànnù a burè ñtsya yi, a ghèntə a ntəə ghu mbèè ta nanşə lèntə yə. A kà m̀ə aa ñghèè ghu nyu'u ñjĩ Mmà'àmbi a swon m̀ə, ³² 'M̀è ni Nwĩngòṅ bì taà buu, Nwĩngòṅ Abraham, yĩ Isaac, ni yĩ Yakob.' Moses yù'ù m̀ə, nù yĩ i swerè, a tìgè m̀benə ba'à bà'à; kaa a wa'à nî ñtii bu ntswe a lèntə àdìgə yà. ³³ Mmà'àmbi a swon ghu mbo m̀ə, 'Tso'otə ntam jo jyà, ñlon m̀ə àdìgə yuà m̀ə ò təə ghu aa, à nî àdìgə nsye yĩ làà manşə. ³⁴ Wa m̀è lĩ m̀ə ñyè mbuu ñgi'i yïi m̀ə bē ba a ala'a baEgipto bì yə aà. M̀è yù'ù àjàṅ yïi m̀ə bo yè'ə ñgi'i yàà aa, ñsigə nzi a fi'i bo wa m̀m̀ ñgi'ì. Zĩ faà la tsĩtsòṅè. M̀è ka too gho a ala'a baEgipto.'

³⁵ "A lèè ñki mbə aa tsi'ĩ Moses ma ghù m̀ə boo bì maà yĩ lē ntuu, m̀betə ghu mbo m̀ə, 'A gho aà a lèə wò m̀ə tã ò tìgə mbu'utə yi'i ñkii ntsò'otə nî m̀isa'à mi'i aa ε?' m̀ə Nwĩ à lèè ñtoo m̀ə tã ghèè ñka nsa'a nî boo baIsrael, i kii fi'isə waa a

mûm ñgi'ì. Angel wa mæ à le nzì ñtsi'i yi wa mûm àtsùgə ñgèè mæ a le si khi aa, a tswé ghu mbo, ñkwetə nî yi. ³⁶ A ni Moses ma ghú mæ à le ghìrə ìlensə innù bo bì ìnnütsyâmbə a ala'a baEgipto bo bì wa Miyaa yî m̀bagitə bo ni a anta'a miwèè miwèè a atú ìlòò mighum mi ñikwà. ³⁷ A ni Moses ma ghú mæ à le nswon a mbo bɔɔ baIsrael mæ, 'Nwĩ à ka yĩ ghìrə tâ ñgàntoò yĩ yĩ mò'ɔ tsó mè tâ bu mfè'è a titii bɔɔ bì maà buu aà.' ³⁸ A ni yu mæ à le ntswe bo bì ñghòtə bɔɔ baIsrael bya wa anta'a miwèè miwèè ñki tswə bo bì bitaà bi'inə, a bò'ɔ angel wa mæ à le ñghàà ghu mbo a nta'a Sinai aà. A le ñkwərə ntoò Nwĩ yĩ mæ i fa ntswèntii a mbo bè aa, a mfa a mbo bĩ'inə.

³⁹ "Lá bitaà bi'inə bi le ntuu a yu'unə yi, ntuu yi, ñkwensə ntii waa, m̀bən m̀bu tigə nlii nî m̀bii waa fu a ala'a baEgipto; ⁴⁰ ñtigə nswon a mbo Aaron mæ, 'Ghìrə bĩnwĩ m̀fa a mbo bĩ'i tâ bì ka ñghèè nî a mbii bĩ'i, ñtsyasə nî yi'i. Kaa bĩ'i sɿ annù yĩ mæ a ghìrə Moses ghú yĩ mæ à le ntsyàsə yi'i bĩ'i fè'è a ala'a baEgipto aa zĩ.' ⁴¹ Bo tigə m̀bɔɔ fĩnkobə fĩ bə tsó mú m̀bòn ma mùu noò, ñtigə nzwitə nî naà m̀ma'a nî fĩnkobə mà fũ ghu, ñtigə ndoritə nlon fĩnkobə mà fũ mæ bo le nanse nî m̀bô myaa aà. ⁴² Laà, Nwĩ a tuù waa, m̀ma'atə waa mæ tâ bo fa ibii nú waa, ñtigə ñgha'asə nî ñtsũ ntsò yĩ mæ i tswə a aburə aà, ma yũ a yôn aa ajàn yĩ mæ bi ñwa'anə a múm àjwà'ànə ñgãntoo Nwĩ aà:

'Nì le mbaa nzwitə nî naà a mmà'a mè ghu

wa atû ndùu ilòò jya mìghum mi níkwà mē nì
 le ntswe ghu wa anta'a miwèè miwèè aa ε,
 baIsrael?

⁴³ Tìgə nì le si bè'è aa ntàn nwî Molok bo bì fɪnjòn
 fi nwî Refən,

màṅkobə mii mē nì le nnaṅsə mē nì kì mii aà;
 ma mùu ajàn, mē ka fi'i ghūu i ghìrə tá nì fè'ε
 ṅghèè a mbii ala'a baBabilon.'

⁴⁴ "Ntàn wa mē i le si figìtə nì mē Nwî a tswe
 bo bì bè bi aa, i le ntswe a mbo bitaà bi'inè wa
 anta'a miwèè miwèè. Bi le ghùrə ñyoy aa tsi'ì
 àjàṅ yìi mē Nwî a le mfigìtə a mbo Moses mē tá
 à ghurə aà. ⁴⁵ A yì mē ti bə a ñjìm bitaà bi'inè bo
 bì Joshua bi tigə ñlogə ntàn ma ghù ñkuu nì ghu
 fàa ala'a, wa noò mē bi le ntigə nzi kwèrə idigə
 ìla'a itoo jya jìi mē Nwî à le mfurə waa, bi fè'èkè
 aà. Ntàn wa i le ntigə tswe fàa ala'a nlògìnə aa
 maa noò ñzi nywe'e a noò yìi mē David a le mbə
 mfò aà. ⁴⁶ Nsi David i le mbòn bo Nwî a lontə
 mē tá Nwî tá à ma'atə tá yù bɔɔ nda a mbo yu
 Nwî Yakob. ⁴⁷ Lâ à lèè mbaṅnə ntigə mbə aa bə
 Solomon mē Nwî à le mbeentə mē tá à tigə mbɔɔ
 nda ma yù ghu mbô.

⁴⁸ "Lâ Nwî yìi mē ñî Akɔ'òntsirə aa, kaa si aa
 mùm mîla'a mii mē â bɔɔ bē ñî m̀bô myaa aa
 tswe bē; ma yuù ànnù a yôṅ aa tsi'ì nì ñìghàà ñii
 mē ṅgàṅtoò Nwî à le nswoy aa, mē,

⁴⁹ 'Mmà'ambî Nwîṅgòn à swōṅ mē, àbùrə a ñî
 àbèrê yâ, ñsyê i bāṅnə m̀bə akə'ə ntetə
 ntsa'à jâ.

Mbè ò tigè m̀bu nanşə mbə̀ aà àjànə nda yuu a
mbo m̀è aa ε?

Adìgè yìi m̀ə mbè m̀è tswê ghu m̀m̀iintə aa, a fè
aa ε?

⁵⁰ Tigè njoo mà jù tsi'ĩ tsìm aa a le nnanşə m̀è aa
ε?

⁵¹ “Nì burə nanşə ntii atu bə laà aa a ya aa ε?
M̀intiì muu mi burə mbə bə m̀i b̀f̀t̀izi Nwĩ aa a
ya aa ε? Nì kùtê itòŋnə juu kaa wa' à k̀ŋ a nyu'ù
ntoò Nwĩ aa a ya aa ε? Nì kii ntii nì àtu a mbo
Azwĩ Nwĩ tsìtsòŋ aa tsi'ĩ ajàn yìi m̀ə bitaà buu bi
le si ghìrè aà. ⁵² Ngàŋntoò Nwĩ yì tsù à tswè ghu
m̀ə bitaà buu le ŋwa' à àkòrê yì ka ntso' o aa ε?
Bo le nzwitə ŋgàŋntoo Nwĩ jya jii m̀ə i le nswon,
àgha'a à burè m̀ə nsa'a ǹsà' à aa, m̀ə yu wa yìi
m̀ə annù yì a tsinə aa à ka yì zì aà. Tsìtsòŋ nì k̀i
m̀ə m̀fee yì, ǹtswa yì nzwitə. ⁵³ Tigè a le ŋkwèrə
bu ŋkwèrə ǹŋşə Nwĩ wa m̀ə baangel bi le mfa a
mbo bu aa ε? Lâ a ghìrê àkè kaa nì wa' à yu'unè
aa ε?”

Ajàn yìi m̀ə bi le ntumtə Stephen nì ògò'ò aà

⁵⁴ Ngàŋsenadrio bya bi yù'ù m̀ə annù yìi
m̀ə Stephen à le nswon aa, m̀itòŋ myaa nanşə
nlwinə, bi tigè òkure nì m̀isòŋê myaa ghu nù.

⁵⁵ Lâ Azwĩ Nwĩ yìi m̀ə a laa m̀ansə aa, a le ŋkuu
lwensə Stephen, a tɛ'ε mi'ĩ mi ntigè nlii nì àbùrè
ghu, à kà m̀ə aa nlii, nyə nigha'a nì Nwĩ nìi m̀ə
nì ŋwèènə aa, òki nyə Yesu a təə a mbèè ǹkwèè
Nwĩ nì mà' à. ⁵⁶ A yè m̀ə laà, ǹswon m̀ə, “Yê nì,
m̀ə yê àbùrè a ŋa'anè, m̀ə yə Mu Nù a təə a mbèè
ǹkwèè Nwĩ nì mà' à!”

⁵⁷ Bo yù'ù mē laà, n̄tɔŋnə mbo'o, n̄lɔgə mbô myaa ŋkutə itôŋnə jyaa ghu, n̄ywunə ŋkhənə tsi'i bì tsim ŋghɛɛ a mbɛɛ Stephen, ⁵⁸ n̄tswa yi nswuŋ mfɛ'èsè wa a mûm àla'a ŋghɛɛ mmà'à a abɛɛ, n̄tigə ntumtə yi n̄i ñgò'ò. Bìyɔfə b̄ii mə bi lɛ n̄tswe ghu aa, bi lɛ n̄tsɔ'ɔtə itsə'ə jyaa n̄nɔŋsə a mikòrə mùjòn yī mò'ɔ, ìkùmə yi i bə Saul. ⁵⁹ Bi kà mē aa tumtə n̄i Stephen aa, a tsa'atə Nwī n̄swoŋ mə, “Mmà'àmbi Yesu, lògə n̄tiì ghâ!” ⁶⁰ Nswɛtə m̄iku'utə mi a n̄syɛ, n̄tɔŋnə ŋghaa tsi'i n̄i m̄it̄i n̄swoŋ mə, “Mmà'àmbi, tsuu annu yī bi yuà a nu bo lǒ n̄iŋ bē.” A ghàà mē n̄swoŋ laà, n̄burə n̄tsii.

8

Ajàŋ yīi mə bi lɛ si tso'ɔ n̄i àkòrə bɔɔ bi Kristo a Yerusalem àà

¹ Saul à lɛ beentə mə t̄a bì zwitə Stephen.

Tsi'i maa njwi, bi lɔgìnə n̄tigə n̄tsɔ'ɔ n̄i àkòrə ŋghotə bɔɔ bi Kristo a Yerusalem tsi'i n̄i m̄it̄i. Bo bitsim bi t̄igə n̄fɛ'ekə ŋkhəkə n̄sɛɛnə ŋghɛɛ a mbù'ù àla'a baYudea bo bì yī baSamaria. N̄tigə mma'atə tsi'i ñgǎŋntoo Kristo a Yerusalem. ² Bè b̄i mɔ'ɔ b̄ii mə bi lɛ si yu'unə n̄i Nwī aa bi lɛ n̄tigə n̄lɔgə Stephen ŋghɛɛ n̄twiŋ, ñki nyə'ə yi tsi'i a mbē ànnu.

³ Là Saul à lɛ mburə n̄lɔɔ mə yu burə ta ŋgi'i a nu ŋghòtə tsi'i t̄a. A lɛ mfɛ'è ñghɛɛ n̄tigə ŋkuu ni m̄ila'a m̄ila'a, m̄fi'i n̄i bɔɔ bi Kristo ghu, b̄àngyè bo bì m̄b̄aŋnə, m̄ma'a n̄i waa a nd̄atsaŋə.

Ajàŋ yīi mə Philip à lɛ n̄swoŋ n̄too yī s̄igìnə a Samaria àà

4 Ngǎṅmbii Kristo jii mə bi le mbù'ù waa nseensə aa, bi le ṅghèè òtigə nswonə nî ntoo yî nsigìnə ya tsi'î idigə tsim. 5 Philip à le nsigə ṅghɛɛ a mûm àla'a baSamaria òtigə nswonə nî ànnù a mbo bè ghu nlonə Ayo'ò Nwĩ wâ. 6 Nnòò bê yii mə i le ntswe ghu aa, i nanşə òtigə yu'utə nî ànnù ya yii mə Philip à le si swonə aà nî òtì waa tsim. Bo bitsim le si yu'u annù ya mə à le si swonə aa òkii nyə nî ìlensə jii mə à le si ghìrə aà; 7 İzwĩ jĩ bi i le si tigə fɛ'ekə ni nu bè bĩ ghà'atə bii mə bi le ntswe nî İzwĩ jĩ bi aa, òyə'ə tsi'î nìtì. Bè bĩ ghà'atə bii mə idigə nû jyaa i le nti òko'onə aa, bo bi bĩwènkə bi kî nìtì. 8 Maa ajàn nìdorə nĩ wè ni le ntswe maa mûm àla'à.

Ajàn yii mə Simon òbìsòrə à le mbəṅkə nti yi aà.

9 Nù yî mò'ò à le ntswe a ala'a Samaria, ìkûm yi i bə Simon, a ghìrə nì majikê mburə mfumsə bê bi tsim ghu, òswonə ni mə yu ni nù yî ṅwè, 10 Bè bitsim wa ala'a, bĩ kəgə bo bi bĩ wè, bi bii ànnù yi òswonə ni mə “Wa ṅù ghùlà, wâ à ni màdà' à mi Nwĩ mya mə bi swonə ni mə mi tii aà.” 11 Bi le si bii nî ànnù yii mə à le si swonə aa nlonə mə à le mfumsə waa ni majigə yî wa ni nòò yî nşyà aà. 12 Nòò wa mə bi le nyu'u òkì mbii ntoo yî nsigìnə ya mə Philip à le nzi ni yu nlonə annù nifò Nwĩ bo bi Yesu Kristo aà, bo le ṅkwèrə ṅkì, mbāṅnə bo bi bāṅgyè. 13 Simon, nî àtu ibii nù yi, à le ṅkì mbii yii ṅgaa bi murə yi ṅkì, bi mùrə mə yi ṅkì aa, a tigə òzinə bo Philip, òyə nî

ìlense ìnnù bo bì ìnnù jì yeyerə jii mə Philip à le si għìrè aa, ànnù a tsyá yi.

¹⁴ Ngǎǎntoò Kristo jya mə i le ntswe a Yerusalem aa, i yu'u mə bè bii mə bi le ntswe a Samaria bi bii mə nighàà ni Nwí aa, ntigə ntoo Peta bo Jɔn a mbo bo. ¹⁵ Peta bo Jɔn bo ghèè mə ghu, ntsa'atə Nwí a atu bè bya bii mə bi le mbii Yesu aa mə tâ bo kwere Azwí Nwí. ¹⁶ A le ti bə ma mùu noò aa boŋ kaa Azwí Nwí a bure tɪ a nu ñù nìbò sigè bə. Bi le mmurə waa aa tsi'í ñkì ni ìkùm Mmà'àmbi Yesu. ¹⁷ Peta bo Jɔn nòŋsə mbò myaa a atu bo,bo kwere Azwí Nwí.

¹⁸ Simon à yè mə bə kwere Azwí Nwí a ajàn mə ngǎǎntoo Kristo jya i nòŋsə nì mbò myaa a atu bo aa, mífá ñkabə a mbo Peta bo Jɔn, ¹⁹ ñswon mə, “Nì ki mfa mída'a ma mú a mbo mè, mə ñù yí tsù yí mə mè nòŋsə maà nìbo ghu atu aa, tâ à ki ñkwere Azwí Nwí.”

²⁰ Peta a kwi'i ghu mbo mə, “Tâ ò kwo nì ñkabə yò ya mbwe mə mbə ò mɔontə mə mbə ò yuu mətəŋnè mi Nwí nì ñkabə! ²¹ Kaa ò sè nì ànnù tsu a múm àfà'a yi'i tswé ñlon mə kaa ntii ghó sè a nsi mi'i Nwí laa aà. ²² Bəŋkə ntii gho lâ, mima'atə annù yí bi mà yú mə ò tǎntə aà, mibu'u mbo a mbo Mmà'àmbi mə, nòò tsù, mbə a li'inè ifansənnù jo nlonə annù ma yú mə ò wà'atə a ntii wò aà. ²³ Nlon mə mè yə mə ò tswe nì fíbuu fii fí lwí si'i, ò bə ngàŋàtsaŋ a mbo ìnnù jì bî.”

²⁴ Simon a swon a mbo Peta bo Jɔn mə, “Mè bu'u tsi'í mbò, tsà'atə Nwíŋgòŋ ñlon ñkwitù gha mə ànnù ma yú yí tsu mə nì swon aa, mə tâ à tsuu a nu mə lǒ fè'è.”

25 Peta bo Jon bii mē ànnù Yesu nî òsi ni nsi ñki manşə a nsèənsə ntoò ya nlonə Mmà'àmbi, mbù mbii fu a Yerusalem. Bo kà mē aa bii aa, ntigə nswonə nî òtoo yì nsìgìnə ya a itoo jì ghà'atè a mûm àla'a Samaria.

Ajàñ yìi mə ñgàñfà'à yì ñwè a ntó'ó mfò baEthiopia à le mbəñkə ntii yì àa

26 Angel Mmà'àmbi a swonə a mbo Philip mə, “Tanţə nù yò, òsigə ñghèè ni mánjì yìi mə à lo a Yerusalem ñghèè ni a Gaza aa,” (mánjì ma ghú kaa bi si ghu burə aa ki tsyà). 27 Philip a tanţə nù yì ñghèè. Sòñ ñù bàEthiopia yì mó'ó, mbə ñgàñfà'à yì ñwè a mbo Kandese, Mfò mánjyè baEthiopia, yìi mə à le si lèè nî ñkabə yì aa, à le ñghèè a Yerusalem aa a mmii Nwĩ. A lò mə wa Yerusalem 28 mbu ntigə ñkwèè nii fu a ala'a Ethiopia aa ñkuu kaligə. A kà mē aa ghèè wa mum kaligə yì wa aa, ntigə ntwonə nî àdigə àñwà'ànə yì mó'ó a mûm àñwà'ànə ntoò Nwĩ Yesaiah. 29 Azwĩ Nwĩ a swonə a mbo Philip mə, “Khètə nyòntə fii mbèè kaligə.” 30 Philip a khètə mē nyonə aa, nyu'u a twonə nî àdigə àñwà'ànə yì mó'ó a mûm àñwà'ànə ñgàntoò Nwĩ Yesaiah, mbetè yì mə, “O yu'u nî ànnù yìi mə o twonə aa é?” 31 A kwi'i mə, “Mbə mè yu'u aa mə akè ti ghè mə ñù à tó'òtə a mbo mè aa é?” Nswonə a mbo Philip mə tâ à kó'ó ntswe bo yu wa mum kaligə. 32 Adìgə àñwà'ànə Nwĩ yìi mə à le si twonə aa a le mbə yulà,
 “A le mbə tsó mbìnjèrè yìi mə bi logə ñghèè a ñwà aa,

kè tsi'í tsǒ mû n̄b̄inj̄èrè ȳi m̄ə bi koo inòh̄ə ji
kaa a wa'à yè'è aà.

A ngǎṅ ngìṅ, kaa à le ṅwa'à ànnù tsu ghaà b̄ə.

³³ Bi le nd̄ir̄is̄ə atu yi kaa wa'ǎ isa'à yi n̄i ànnù
n̄ṅkon̄ sa'à.

Mb̄ə wò a swon̄ə ànnù n̄lon̄ə ṅgwè'è ȳi aa ε?

Nlon̄ m̄ə n̄tsw̄ént̄i ȳi f̄aa atu nsȳe ì lw̄i'í m̄ə aà.”

³⁴ Nḡan̄àf̄a'a Mf̄ò Ethiopia wa a bet̄ə Philip m̄ə,
“Nḡan̄toò Nw̄i gh̄u a gh̄àà laà n̄lon̄ aa wò aa ε?
A gh̄àà aa nlon̄ ṅgaa ȳi kè nlon̄ ṅgaa ṅùd̄an̄ aa
ε?” ³⁵ Philip a tiḡè n̄loḡin̄ə ṅka ṅghaa, n̄loḡin̄ə
n̄i àd̄iḡə aṅw̄à'àn̄ə ma ȳu a nswon̄ ntoò Yesu
ȳi n̄siḡin̄ə ya ghu mb̄ò. ³⁶ Aj̄an̄ m̄ə bo yu le
si tiḡè n̄zin̄ə nsiḡə ṅgh̄e wa a m̄an̄j̄i aa, bo le
ṅgh̄èè ñywe'e a adiḡə ȳi m̄ə ṅk̄i le n̄tswe ghu,
ṅḡan̄àf̄a'a Mf̄ò Ethiopia wa a swon̄ a mbo Philip
m̄ə, “ṅk̄i gh̄ul̄à, àyoo ȳi m̄ə mb̄ə a k̄i m̄ə tâ b̄i
tsuu a gha a ṅk̄i mur̄ə aa, à n̄i à kè aa ε?” [
³⁷ Philip a swon̄ ghu mbo m̄ə, “Mb̄ə b̄i ti mur̄ə
gho a ṅk̄i m̄ə mb̄ə ò b̄i n̄i n̄t̄i gh̄ò tsim̄è.”

A kwi'i m̄ə, “M̄ə b̄i m̄ə Yesu Kristo à ni Mu
Nw̄i.”] ³⁸ A le ntiḡə nswon̄ kaliḡə wa a t̄ə, bo
Philip f̄è'è n̄siḡə ṅkuu wa m̄um̄ ṅk̄i, Philip a tiḡè
n̄mur̄ə yi wa a ṅk̄i. ³⁹ Nòò wa m̄ə bi le mf̄è'è
wa a m̄um̄ ṅk̄i aa, Azw̄i Mm̄à'àmbi a loḡè Philip
ṅgh̄e ni ghu. Nḡan̄àf̄a'a Mf̄ò Ethiopia wa a gh̄ə
m̄ə yu ki l̄ent̄ə, kaa wa'à yi b̄u ñȳə, lâ n̄lo ntiḡə
ṅgh̄e n̄i, n̄luu ni n̄dor̄ə. ⁴⁰ Philip à gh̄ə m̄ə m̄ə
yu ki ȳə, n̄tiḡə n̄tswe yi b̄ə a ala'a Azotus. A tsȳà
m̄ə ghu ṅka ṅgh̄e aa, n̄tiḡə n̄s̄ens̄ə n̄i n̄toò ȳi

̀nsiginè ya a nî ìtoò tsìm jii mē i le ntswe a m̀anji aa, m̀bɔŋ ŋghɛɛ kù'u a ala'à Kaisaria.

9

Ajàŋ yii mē Yesu à le tsi'i Paul a bəŋkè ntiì yi aà

¹ Saul à le mbù ŋghɛɛ nî m̀bii m̀mi'i tsi'i àtù yi, ŋka'atə nî ŋgǎŋyɛgənnù Mmà'àmbi jyâ, nswonə ni mē yu ka zwitə waa. A le ŋghèè a mbɛɛ ŋgàŋmà'a Nwì yì ŋwè ² nswonə ghu mbo mē tâ à ŋwa'anə àŋwà'ànè yii mē a figitè ŋù yii mē yu ni ghu aa, m̀fa mē tâ yù ghɛɛ m̀fa a mbo ndaŋghotə baYuda a Damascus; tǎ bɛɛ mē yu ghɛɛ nyə bē bī tsu, m̀bàŋnè kè b̀angyè, bii mē bi yòŋè M̀anji wa aa, yu tswatə waa, ŋkwerə mbii ni bu a Yerusalem tsǒ ŋgàŋətsaŋə.

³ Saul à fè'è mē ŋka ŋghɛɛ a m̀anji, ŋghɛɛ ntigə ŋkuu a Damascus, ŋghəə ki yə, ŋkà'à yì m̀ɔ'ɔ i wi'ikè nlo a aburə, ŋŋwa'akə nsigə ŋke'e adigə ya mē à le ntəə ghu aa, ŋkarisə. ⁴ A wô a nsyɛ nyu'u nji ñù i ghaà ghu mbo nswonə mē, "Saul, Saul! O tso'ɔ akòrə ya aa nlon akə aa ε?" ⁵ A betə mē, "Aà wò wò le, Mmà'àmbi?"

"A ni mē Yesu wa yii o tso'ɔ akòrə ya aà," nji ñù wa i kwi'i ghu mbô. ⁶ 'Lâ, b̀inə ŋkuu ŋghèɛ wa ñjò'ò ala'a. Wa bi ka swonə ànnù yii mē ò ka ghìrè aa a mbo wò.'

⁷ Bè bya bii mē bo bi Saul le si zìnè aa le ntəəntə tsi'i a tsitsi. Bo le nyu'u nji ñù wa kaa ki'ì ŋù b̀anŋnè nyə. ⁸ Saul a b̀inè wa a nsyɛ, ŋŋa'a mi'ì mi, lâ kaa ŋki'ì ni ìdìgè b̀anŋnè nyə. Maa ajàŋ bi tigè ntswa nìkwèè ni ŋghɛɛ ni ghu a ala'a

Damascus. ⁹ A le ntswe njwi ji tarə kaa wa'à nì idìgè yê. A nî àtìi noò ma yû kaa à le ñkì'í ayoo tsú ji, kaa ñkì'í ayoo tsú kì nno.

¹⁰ Ngànyègènnù Yesu yí mò'ò à le ntswe a Damascus, ìkùm yi i bə Ananias. Njèè tə tə ì le nle yi, a yə Mmà'àmbi a twonṭè yi mə, “Ananias,” a bii mə, “Mè ghuà, a Mmà'àmbi ”

¹¹ Mmà'àmbi a swon gho mbo mə, “Bìnnə ntaṅtə nù yò ñghεε a Mfáñnè yí Tsìnè, a nda Judas, mbetə mə, ‘Nù wa mə à lo a ala'a Tarsus, ìkùm yi i bə Saul aa, à fè le?’ Wa à tswe ghu, ntsa'atə nî Nwí. ¹² Njèè tətəə ì kì mē nle yi a yê ñú yí mò'ò, ìkùm yi i bə Ananias, a kuu nnòṅsə mbo mi ghu nu mə tâ à bu ñka nyə idìgè.” ¹³ Ananias a kwi'i mə, “Taà, bə bì ghà'àtè bì ghàà mə a mbo mə nlonə ñú ma ghú, nswonə nî mbuu ñgi'i yí mə ñu ma ghú à di a nu bə bo a Yerusalem.

¹⁴ Tsítsòṅ à zi a ala'a Damascus aa nì àdà'à yíi mə à kwèrə a mbo bìlìi bi ñgǎmà'a Nwí mə yu zì banṭə bə bìtsim bìi mə bi twonə nî ìkùm gho aà.” ¹⁵ Mmà'àmbi a swon ghu mbo mə, “Ghèè! Nlon mə mè tsò'ò mē yi mə tâ à ka mfa'a a mbo mè, a ñghìrə mə tâ bìtìzì Nwí bo bìfɔ byaa, bo bì baIsrael, tâ bì zi ikùm ghà. ¹⁶ Tsi'í mè, nî itu ìbii nú gha, mè ka dì'i ñgòṅ ñgi'ì tsim yíi mə à ka tìgə yə mbi'i ñkwitú gha aà.”

¹⁷ “Maa ajàn, Ananias a ghèè ñkuu wa a mùm nda mə Saul à le ntswe ghu aa, nnonṅsə mbô mi ghu nu, ntwonṭə yi mə, ‘Ndím ghà, Saul,’ Mmà'àmbi à too ghà, mbə Yesu wa yumbon mə à kì zi a mbo wò, wa a noò mə ò kì si zì faà aà. A too gha mə mbə ò bú ñyè idìgè, tâ Azwí Nwí

ki nlwensə ghô.” ¹⁸ Tsi'i maa noo, ñjoo ji mɔ'ɔ, tsi'i tsò ìbàrə mbwè, i lô a mi'i Saul ñwokə, a bú ñka nyə idigə. Ntigə mbiinə ntəə bi murê yi a ñkì; ¹⁹ àjàn yï mə à le ñji miji aa, mîtî mi mi bú ñkuu fu.

Ajàn mə Saul à le swon annù Nwĩ a Damascus aa.

Saul à le ntswe mitugə mi njwi mĩ mɔ'ɔ bo bi ñgǎnyəgǎnnù Yesu jya a ala'a Damascus. ²⁰ Mbiinə ntsinə ñghɛɛ a ndaŋghòtə baYuda, ñloginə ñka nswon ni mə Yesu à nansə mbə aa tsi'i Mu Nwĩ wâ. ²¹ Nù ñtsim yï mə à le nyu'u aa, ànnù kòntsu a kô ñtsù yi, bo tigə ñloginə ñka mbetə ni mə, “A sɪ yu wa yï mə à kì si zwitə nî bə bii mə bi twonə nî ìkũm Yesu a Yerusalem aa bə aa ε? Tigə à kì nzi faà aa ñlon aa tsi'i ànnù ma ya, mə yu zi banjə bə ma bya i bii fa a mbo bìlii bi ñgǎma'a Nwĩ aa ε?” ²² Lâ Saul a ku'usè nniŋtə mîtî mi nswon nî ànnù Nwĩ tsi'i nì midà'à, ìlènsə innù jii mə à le si fa, a ndi'i mə Yesu à le nnaŋsə mbə Ayɔ'ò Nwĩ wa aa, i le ntii si'i si'i a mbo baYuda bii mə bi le ntswe a Damascus aa a nligitê.

²³ Mîtugə mi njwi mĩ ghà'àtə mĩ mɔ'ɔ mi tsyà mē, baYuda bi boontə ñtanjə a ajànə bi ka zwitə Saul, ²⁴ lá bi le ñkè'ènə annù yï mə bi tanjə aa ghu mbô. Bo tigə mbe ni ntsũŋkya njò'ò àla'a wa nî tugə bo bĩ si'inə mə bi zwitə yi. ²⁵ A yî mbə a nî tugə yî mɔ'ɔ, ñgǎŋàkòrè Saul, bi logè yi mbwi mborə a nî ñkya wa mə bi le mbɔɔ ñkarisə a ala'a ya ghu aa, ñniŋə yi a mûm ñkyè ñtigə mfe'esə nsigisə a ñjìm ñkyâ.

Saul a Yerusalem

²⁶ Saul a gheè a ala'a Yerusalem, ònywĩntə mə yu kuu a titìi ngǎnyəgənnù Yesu, lá kaa bo le wa'à waa bii mə à nî ngǎnyəgənnù Yesu, bo bi tsim le si bɔ'ɔ n̄ii. ²⁷ Barnabas à le nzi ñkwetə yi, ñlogə yi ñkuu ni ghu a titìi ngǎntoo Kristo jyâ. A kùù mə aa, ñtɔ'ɔtə a mbo bo a ajàn ȳii mə Saul à le nyə Mmà'àmbi a mánj̄i aa, ñki nswon ajànə mə Mmà'àmbi à le ngghàà ghu mbo aà. A le ñki ñkɛ'ɛnə a mbo bo a ajàn ȳii mə Saul à le nswon ànnù Nwî nî ñkũm Yesu a mbo bo a Damascus kaa ki'ì bɔ'ɔ aà. ²⁸ Maa ajǎñ, Saul a tigə ñtswe bo bo, ñtigə ngghaa ñkarə nî ñdìgə j̄i ghà'àtə a Yerusalem, ñswonə nî ànnù Nwî ni ñkũm Mmà'àmbi kaa ki'ì bɔ'ɔ. ²⁹ A le si ghàà ñkii nswonə bo bi baYuda bii mə bi le si ghàà ñghàà ni baGrikia aa, bo le ywĩntə mə bi zwitə yi. ³⁰ Ajàn mə bɔɔ bi Kristo bi le nzi ma ȳu aa, bo logə Saul, ñsigə ngghɛ ni ghu a ala'a Kaisaria, ñtigə ntsyasə yi a ghèè a Tarsus.

³¹ A bê àjàn ȳii mə a le ntigə mbə aa, ñghotə a ala'a Yudea, bo bi a Galilea, ni Samaria, i tswe ni mbɔɔnə nî àt̄ii noò. Nyon a ñj̄im a ajàn ȳii mə Azwĩ Nwî a le ntswe ghu aà, m̄it̄i mi le ñkuu ghu, i k̄ii ñkwe a nî ñdùù bê ñgha'atə ngghɛ a ajàn ȳii mə bo le si nzi nî àkòrə nit təè yaa mò'ɔ nî Mmà'àbi aà.

Peta a ala'a Lydda bo a Joppa

³² Peta à le si ghaa ñkarə ni idigə tsim, a bə a noò mò'ɔ a gheè mə yu ghèè ghantə bê bi Nwî bii mə bi le ntswe a Lydda. ³³ A ghèè mē ghu aa, ntsi'i ñû ȳi mò'ɔ ȳii mə ñkũm yi le mbə Aeneas, a

bê mbwènkè, le bon à tsyà mē ilòò ji nifwaa kaa a ki'i a mbiinē a kuu zī. ³⁴ Peta a swon ghu mbo mē, "Aeneas! Yesu Kristo à ghìrè mē ò tiì. Bìinē a ndəŋ nnaŋsə ikuu ghô." Tsi'i maa noò, Aeneas a li mbìinē. ³⁵ Ngòŋ bē bìtsim bìi mē bi le ntswe a ala'a Lydda aa, bo bi a ala'a Sharon aa, bi yē yi, mbəŋkə mīntiì myaa mbii Mmà'àmbi.

³⁶ Məngyè yī mò'ɔ à le ntswe a ala'a Joppa, mbə ngənyègənnū Yesu, ikūm yi i bə Tabita, (ikūm yi ni nìghàà ni bakGrikia i le mbə Dorcas, nji'i ikūm yī wa i bə mē ñgyâ). A le si naŋsə ngħirə nī innū jī siginè, mfa ñgòŋ noò yi ntsim a ñkwetē ñgəŋgi'i. ³⁷ A bə maà noò a wô nìghòò, ñkwo. Bi le nsi'i yi nnoŋsə nī ndānikəŋ yī mò'ɔ. ³⁸ Kaa agha'a Joppa kaa a le wa'à sà'à si'i a nlō a Lydda ngħeε ghu. Ajəŋè mē ngənyègənnū Yesu jya a Joppa i le nyu'u mē Peta à tswə a Lydda aa, bo le ntoo mbāŋnè ji baa mē bi ghεε nlensə ñkī ghulà ghu mbô, "Bī'i bu'û mbô, wəŋsə nzi ntsi'i yi'i."

³⁹ Maa ajəŋ, Peta a burè mbìinē ngħeε bo bo. Bo bo ghèè mē ku'u ghu, bi ləgè yi ñkɔ'ɔ ngħeε ni ghu wa a ndanikəŋ. Bìkwī'i bi bāngyè bi tsim bi le nzi ñkarisə yi, ñtigə nyə'ə, ñdi'i nī ìtsè'è jī mà'à, bo bi ìkutè jii mē Dorcas à le si ta a mbo bo a noò yīi mē à le ntswe ntī aà. ⁴⁰ Peta a furè waa mē tâ bì fe'ekə wa mūm nja'anda ya yīi mē bo le ntswe ghu aa tsi'i bì tsim. Nswetə miku'utē mi a nsyε, ntsà'àtə Nwī, mbəŋkə nlii aku ñū ya nswon mē, "Tabitha, bīinē a ndəŋə!" A ña'atè mi'i mi nyə Peta ghu, mbìinē ntswe. ⁴¹ Peta a nānsə abô yi ntswa yi ghu, a bīinē ñtəə. A tigè ñtwon bē bi Nwī bya bo bi bìkwī'i bya, mbu ndi'i

yi a mbo bo a ajàṅ yï mə à tswe ntì aà. ⁴² Ngàn ma yû ì le nsèènè ñkarisə ala'a Joppa tsi'í tsim. Bè bí ghà'atè bi bii Mmà'àmbi. ⁴³ Peta à le ntigè ntswe mitugə mi njwi mi ghà'atè a Joppa bo bì ñgàṅ nùgè ñguù yï ìkùm yi ì le mbə Simon aà.

10

Peta bo Cornelius

¹ Nù yï mò'ɔ à le ntswe a ala'a Kaisaria ìkùm yi ì bə Cornelius, mbə atu ndâmânjòn bìsogyè (tsǒ 100) bii mə bi le nlo ala'a Itali aà. ² A le si gha'asə nî Nwî ñkii mbò'ɔ nii bo bì ñgwè'è yï, ñkii ntsa'atə nî Nwî ñgòn bìnòò bitsim; mfa nî ñjoo jì ghà'atə ñkwetə nî baYuda bii mə bə le mbə ñgàṅəfumə aà.

³ A lèè mbə ni bìnòò bi tarə a njwi yï mò'ɔ, ñjèè tə tə ì lê yi a yê angel Nwî a zî ñtwonjə yi mə, "Cornelius!" ⁴ A tɛ'ɛ mi'í mi a nu angel wa, mbò'ɔ, ñswonj mə, "Taà, à nî à kè?"

Angel wa a kwi'i mə, "Wa Nwî à bèentè mə atsà'atè yo yâ bo bì ñjoo jii mə o fa ni a mbo ñgàṅəfumə aà, ñtigə ñwa'atə a gho nloɔ nî mfa àkwi'í. ⁵ Tsítsòn, too bê a ala'a Joppa a nu nù yï mò'ɔ yï mə ìkùm yi ni Simon Peta aà. ⁶ A nî ñgì a nda Simon, nù nùgə ñguù yï mə ndùgè yï ì tswe a aghəṅə miyaa aà." ⁷ Angel wa mə à le ñghàà ghu mbo aa à lò mē, Cornelius a twonj ñgǎṅfà'â jì jì baa bo nù sogyè yï mə à le si bə nii ñki mbə nù yï à le si bò'ɔ Nwî yii ñgaa aa, ⁸ ñswonj innù tsim a mbo bo, ñtigə ntoo wa a Joppa.

⁹ Abèè a fù'ù mē aa, bo ghèè, ñghèè ñka nywe'e a Joppa, Peta a ñkò'ɔ ñghèè a atunda a noò ñsi'i

noò a ntsà'àtə Nwĩ. ¹⁰ A kò'ò mē ñghɛɛ ɲka ntsa'atə Nwĩ aa, ñji ka nyanjə ñii, a ka nlɔɔ ayoo a ɲji. Lâ noò yĩi mə bi kà mē aa laa miiji mya aa, ñjèè təə təə i kâ ñlɛ ñii. ¹¹ A yê àbùrè a ɲa'anè, a yê àyoo yĩi mə a lɛ si kirə tsi'ĩ tsɔ̀ àbà'a atsè'è, bi ntswa mĩbuu mi mi ñikwà aa, a sigè ni atu nsyɛ ghu nsĩ. ¹² Mbuu naà ñgɛɛ tsim bo bi ñjoo tsim jii mə i ɲàɲnè a nsyɛ aa, ni bìsɪɲ bitsim bii mə bi darə ñikàn aa, i lɛ ntswe wa ni àbà'a atsè'è. ¹³ Njĩ ɲù yĩ mò'ɔ i ghaà ñswon mə, “Peta, bìinè nzwitə ɲkurè.”

¹⁴ Peta a swon mə, “Ñɲyâ gha Mmà'àmbĩ! Kaa mè lɛɛ wa'ă ayoo adàɲè yĩ tsu kè ɲjoo jĩ fwè ma jũ jĩ tsu mi sɪ laa aa kurè.” ¹⁵ Njĩ ya i ku'usè ñswon ghu mbo mə, “Kaa a sɪ bôn mə tâ ò ka ntwon ɲjoo jii mə Nwĩ à nàɲsə ɲghìrè i laa aa nĩ ɲjoo jĩ fwè bê.” ¹⁶ Ajàn annù ma yú a lɛ ɲkwatə ɲghìrə ɲgaa ji tarə, bi tigè ñlɔgə abà'a atsè'è ya ɲkɔ'ɔ ɲghɛɛ ni yu a aburə nĩ ɲkonè.

¹⁷ Peta à kà mē aa ɲkwa'atə nĩ àtu yi nlon ɲji'ĩ ñjèè ma yú aa, bon bè bya mə Cornelius à lɛ ntoo aa, bì lòò mə ndâ Simon ya ñzi ñtigə ntəə a ntsũ ɲkyâ. ¹⁸ Ntwon nĩ tì, m̀betə mə, “Ngì yĩ tsu à tswe fàa ndùgə yĩi mə ñkũm yi à ni Simon Peta aa ɛ?” ¹⁹ A lɛ mbə ma mùu noò aa, Peta a burè kɪ kwà'àtə atú yi nlon ɲji'ĩ ñjèè təə təə yá. Azwĩ Nwĩ a swon ghu mbo mə, “Yê, bè bi tarə bi təə a ntsübù'ù ñlɔɔ nĩ ghô. ²⁰ Bìinè la, ñtsuu noò i ghènsè, ñyonjə waa tâ bú bo ghɛɛ, ñlon mə a waa aa tɔo mē.” ²¹ Peta a bìinè m̀fɛ'ɛ ghèè ɲkwetə bē bya nswon a mbo mə, “A ni mē ɲù wa mə ni lòò aà. Nĩ zĩ aa a ya ɛ?” ²² Bi kwi'i ghu mbo

mə, “A too tamânjòn bîsogyè wa yîi ìkùm yi i ni Cornelius aa ntoo yî'i a mbo wò. Tamânjòn ma ghú a ni nù yîi mə innú ji i tsinə a kîi mbo'ɔ ní Nwî. BaYuda bitsim kîi m̀beentə n̄i tsi'í a annù n̄ikon̄ə. Angel Nwî yîi à laa m̄ansə aa à swon̄ ghu mbo mə tâ à twon̄ə gho tâ ò zi a nda yu, tâ à yu'u ànnù yîi mə ò tswə n̄i n̄swòn̄ə aà.” ²³ Peta a logè bè bya bo bo kuu a nda yu ntigə n̄lɛ ghu.

Abèè a fù'ù m̄ə, a tantè nù yî bo bo tigè ñghɛɛ. Bɔɔ bi Kristo bî m̄ɔ'ɔ a Joppa bi lɛ nyòn̄ə waa bo bo ghɛɛ. ²⁴ Bi logè ñjwi yî m̄fùùrè ñghɛɛ ñkù'ù a Kaisaria, a adigə yîi mə Cornelius bo b̄i ñgwè'è yî ni ìkà'á ji j̄i mə à lɛ twon̄ aa, bi lɛ n̄tswe ghu nyu'utə aà. ²⁵ Ajàn̄ yîi mə Peta à lɛ nzi ghə mə yu kuu aa, Cornelius a fè'è m̄boo yi, ñwo ghu mikòrè a kùu kuu mmii yi. ²⁶ Lá Peta a ñɛɛ yi m̄biinsə swon̄ ghu mbo mə, “Təə a ñdəñə, m̄əmbon̄ mè laa ñkî m̄bə tsi'í n̄um̄isòn̄ə.” ²⁷ Peta a logìnè ñtigə ñghaa a mbo Cornelius a ajàn̄ yîi mə bo yu tigə ñkuu ñghɛɛ wa a nda aà. A kùu m̄ə ñyə mə bè b̄i ghà'atè lɛ ñghotə ghu, ²⁸ ñswon̄ a mbo bo mə, “Bù bitsim n̄i z̄i sigìnè mə, ñyon̄ə n̄i ànnù Nwî baYuda, kaa m̄bə nù BaYuda a wa'à b̄itizi Nwî ka ñghantə kə ka m̄boonsə n̄tswe a adigə yî fùùrè bo bo. Lá Nw̄iñgòn̄ à d̄i'ì mə a mbo mè mə tâ mè tsùu nù tsù i lògè ni nù àdàn̄è àdàn̄è, kə ni nù yîi à s̄i laa aa b̄ə. ²⁹ A n̄i ñji'í ànnù yîi mə ò gh̄irə n̄too mə b̄i twon̄ə gha mè w̄ansə ñzi kaa wa'à j̄iñkè bə aà. Mə tigə n̄lɔɔ aà m̄bètə wò mə ò tɛ'ɛ n̄twon̄ gha aa a ya ɛ?”

³⁰ Cornelius a swon̄ ghu mbo mə, “Ts̄itsòn̄ à ni ñjwi ji tarə a n̄i àjàn̄ noò yulà mə mè lɛ si

tsà'atè nî Nwî a mûm ñda mè, ni bìnòò bi tarè a si'inè. Mè wí'íkè mē ghèè ki yè, ñu a tē a nsi mè ñwε'ε itsè'è jî ñwèènè ³¹ ñswon a mbo mè mē, 'Cornelius! Nwīngòñ à yù'ù mē atsà'atè yô, ñkii nyè nî àfà'á yô a ajàñ mē o fa nî ñjoo ñkwetè bè bii mē bi lòo ñjoo aà. ³² Too ñû tâ à ghεε a Joppa ñlòo Simon yii bi twonjè ni Peta aà. Simon Peta ma ghú à nî ñgìì ñtswe a nda Simon yii mē a nwugè ñguù, ñdâ yí i tswé a aghèñè ñkì aà.' ³³ A nî ñjì'í ànnù yii mē mè lε mburè ntoo bê ñswon mē tâ ò zi aà, ò yu'u ñkì wanjè nzi nî àbòñenti. Tsítsòñ bí'inè tswé faà bi tsim aa a nsi mi'í Nwí ñyu'utè ni a nyu'u ànnù tsim yii mē Mmà'àmbi à figètè a mbo wò mē ta ò swon aà."

Nìghàà ni Peta

³⁴ Peta a logìnè ñka ñghaa ñswonjè ni mē, "Mè zi tsi'í sigìnè mē Nwīngòñ a lèntè bê bi tsim aa tsi'í ñgí ñgìñ. ³⁵ A nî ñtoò tsim a kwèrè nî ñu ñtsim yii mē a bò'ò nñi ñkii ñghirè nî ànnù yii a tsinè aà. ³⁶ Nì zì ñtoo yii mē à lε ntoo a mbo baIsrael aà, ñsεensè nî ñtoo yí ñsigìnè ya yii mē i fa mbòonè aa, ntsya a ñjīm Yesu Kristo yii mē à nî Mma'àmbi m̀bì ñtsim aà. ³⁷ Nì zì ànnù yí wè yii mē a lε mfè'è a mbù'u Yudea ñtsim aà, ñlogìnè a Galilea wá nòò mē Jon à lε si sèènsè nî ñtoo ya ñswon ni mē tâ bè bəñkè m̀ntiì myaa ñkwèrè ñkì aà. ³⁸ Nì zì ànnù ñlonjè Yesu mu Nazareth, a ajàñ yii mē Nwí à lε yò'ò yí nî Azwí yí Làà ñkì mfa mida'a ghu mbo aà. A lε si tigè ñghεε a idigè tsim ñghirè nî ñnnù jî sigìnè ñkii ñghurè nî m̀ghòò a nu bè bii mē Devil a lε kwèrè waa aà, ñlonjè mē

Nwĩ à ɛ ntswe bo yu aà. ³⁹ Bi'inè ni bìyɛfə ni ìnnù tsìm jii mə à ɛ nghìrè a ala'a baYuda bo bì a Yerusalem aà. Bi ɛ ntigə nzwitə yi, ñkweentə yi a ati bàṅnè bàṅnè. ⁴⁰ Lá Nwĩṅḡḡ a bú mbìnsə yi a ni nìwo a n̄j̄m njwi ji tarə, ñghìrə kaa bè bìtsìm kaa wa'à yi yə, ⁴¹ a k̄i n̄yə tsi'ĩ bìyɛfə bii mə Nwĩ à ɛ è m̄foo ntsɔ'ɔ waa aa, m̄bə bi'inè bii mə bi'inè ɛ si ji ñkii nno bi'inè bì yù wa noò mə à ɛ mbìnnè ni nìwo aà. ⁴² A ɛ mfa ndi'i a mbo bi'inè mə tâ bi'inè tigə n̄sɛnsə n̄i n̄too yĩ ñsìḡìnè ya a mbo bè bìtsìm, ñkii mbii n̄i n̄si n̄i n̄si mə à ni yu yii mə Nwĩ à tsò'ɔ mə tâ yù à bə ṅḡṅtsò'òtə m̄isa'a mi b̄ê bit̄i bo bì bìku bi b̄ê. ⁴³ Nḡǎṅtoo Nwĩ i tsìm i ɛ si ghàa ìnnù ñlɔṅ ṅgàa yĩ, ñswonə ni mə, ñù ñtsìm yii mə à n̄ñ n̄t̄i yi ghu nu aa, Nwĩ à ka l̄i'ìnə ib̄i yi, a n̄j̄m ik̄m yi.”

Ajàṅə bit̄i'ĩ Nwĩ ɛ ñkwɛrə Azwĩ Nwĩ aà

⁴⁴ Tsi'ĩ wa a noò mə Peta à ɛ mburə ki ghàa aa, Azwĩ Nwĩ a sigə a nu bì bi tsìm bii mə bi ɛ ntəə maa adigə nyu'utə n̄i ànnù yii mə à ɛ si si swonə aà. ⁴⁵ A ɛ mbə annù yĩ ȳyɛrə a mbo baYuda bii mə bi ɛ n̄niṅ n̄t̄i waa a nu Yesu, ñlo a ala'a Joppa ñyonə Peta aa, a nyə mə Nwĩ à ɛ ñki n̄swi'ĩ m̄itəṅṅə mi m̄ii mə à ni Azwĩ yĩ Làa aa, a nu bit̄i'ĩ Nwĩ. ⁴⁶ Nlɔṅ mə bo ɛ nyu'u bo tigè ñghaa ni m̄ìghàa m̄i fii, ñkii ṅgha'asə n̄i Nwĩ. Peta a ghàa n̄t̄i'ĩ ñswonə mə: ⁴⁷ “Bè bulà bo kwɛrə aà Azwĩ Nwĩ, tsi'ĩ wa ajàṅ mə bi'inè ɛ ñki ñkwɛrə aà. Nù tsù à tswe ghu mə mbə a tsu'unə waa mə tâ bo tsuu ñk̄i kwɛrə aa ɛ?” ⁴⁸ Maa ajàṅ a tigè ñswonə a mbo bo mə tâ bo kwɛrə ñk̄i n̄i

ìkũm Yesu Kristo. A màɲsè mæ aa bi tigè ñswon
ghu mbo mæ tâ à bu ntswe bo bo mitugè mi jwi
mi mɔ'ɔ mbɔɲ mà'àtə.

11

*Ajàn yìi mæ Peta à le ntɔ'ɔtə annù Cornelius a
mbô ñghòtə a Yerusalem aà.*

¹ Ngǎɲntoo Kristo jya a bo'ɔ bìlĩm byaa a
mbù'u Yudea aa bi le nyu'u mæ bìtizi Nwí bi kè
mê mbii ñghàà ni Nwí. ² Peta à bù mê ñkɔ'ɔ
ghɛɛ fu a Yerusalem, bè bya bii mæ bi le si lòò
ni mæ tâ bì ka ñjetə nî bìtizi Nwí aa, bi le ntigè
ntswa yi nî isa'a, ñghaantə ³ nswonə ni mæ, "A
gho aà a kè ghìrə àkè ò ghèè a nda bìtizi Nwí bii
mæ bì sè waa ñétə aa ɛ? O ghèè mê ghu, mbii ñi
miji bu bo!" ⁴ Lá Peta a logìnə ntɔ'ɔtə innù tsim
a mbo bo tsi'ĩ àjàn yìi mæ i le mfè'è aà:

⁵ "Mè kè si tsà'àtə Nwí a njò'ò ala'a Joppa, mè
kà mê aa ntsa'atə aa, ñjèè tə tə i lê gha, mè
yê àyoò tsu a lô a aburə ñka nsigə, mbə tso
àbà'a atsə'è yìi mæ a burə ñgha'atə aa, bi tswa
ni mibuù mi mi nikwà, a sigə nzĩ ntəə a mbèɛ
mè. ⁶ Mè ləɲtə ñyə mbuu naà tsim ghu, naà jĩ
mà'àtə, naa ñgèè jii mæ ni naà mitsə'ə aa, bo bì
ñjoo jii mæ i ñaɲnə a nsyɛ aa, bo bì bìsiɲ bitsim
bii mæ bi dàrə ñikàɲ aà. ⁷ Mè yè mê aa, nyu'u
ñjĩ ñù i ghaà ñswon a mbo mè mæ, 'Peta, bìñə
nzwitə nkurə!' ⁸ Lá mè swon mæ, 'Ñnyá ghá, mè
tùu ghá, Taà. Nlon mæ kaa mè leè ñwa'á ayoo
adàɲə àdàɲə yĩ tsu kě njoo jĩ fwè ma jù jĩ tsu jĩ.'
⁹ Lá ñjĩ ya i bú ñghaa, a aburə, ñgaa yìi i ywe'e

ji baa aa, nswon mə, 'Kaa a sî bôn mə tâ ò ka ntwon njoo jii mə Nwĩ à nansə, ñghìrè i laa aa nî ñjoo jì fwè.' ¹⁰ Ajàn annù ma yû a le ñkwatə ñghìrə ñгаа ji tarə, bi tigè ñlogə njoo jya tsim mbu ñkə'ɔ ñghɛɛ ni ju fu a aburə. ¹¹ Mè ghèə ki yə tsi'ĩ maa noò, mbânñè jì mɔ'ɔ ji tarə i zì ñkuu wa a nda yii mə bi'ĩ le ntswe ghu aà, ñlo aa a ala'a Kaisaria, a ajàn mə bi too waa a nu mè. ¹² Bo zì mē, Azwĩ Nwĩ a swon a mbo mē mə tâ mē lo ñghèè, ñtsuu lǒ ki jìñkè bē. Bìlím ba buà bi nto'o mə bi lo a Kaisaria aa, bi le nyòñè gha bi'ibo ghèè ñkuu wa nda ñù wā. ¹³ Bì'ĩ ghèè mē ñkuu ghu nda, a swon ajàn yii mə yu le nyə angel wa a zì ñtəə a nda yu, ñswon mə, 'Too bē a Joppa tâ bo ghɛɛ ntwon Simon Peta mə tâ à zi; ¹⁴ à bə zì bon à ka swon ntoo yii mə wò nî ñgwè'è ñdā yò, bù bi tsim ka tsyà ghu i yweenə aà.' ¹⁵ A swon mē laà, mē logìnè ñka ñghaa a mbo bo, mē kà mə aa ghaa, Azwĩ Nwĩ a sigə ñkuu a nu bo, tsi'ĩ wa ajàn yii mə a le ñki nsigə ñkuu a nu bi'inè a mbii aà. ¹⁶ Ma mùu ajàn, mē tigè ñwa'atə a ajàn yii mə Mmà'àmbi Yesu à le nswon aa, mə, 'Bè le si kwɛrə aà ñkì a mbo Jon, lá nì ka yì bāñnə tigə kwɛrə aa bē Azwĩ Nwĩ.' ¹⁷ A nansə nlaa tsi'ĩ sigìnè mə à ni aa tsi'ĩ mètəñnè mya mii mə Nwĩ à le mfa a mbo bi'inè a noò yii mə bi'inè le nniñ mĩnti mĩ'inè a nu Mmà'àmbi Yesu Kristo aa mə Nwĩ à kì kì ntəñə bĩtizi Nwĩ bú ghu. Mbə a bə aa mùu ajàn, mē tigè mbu mbə wò yì dāñə mə mbə mē tsyā ñkii annù yii mə Nwĩ à kì ghìrə a nu bo aa, mə tâ à tsuu lǒ ghìrè aa ɛ?"

¹⁸ Ajàn yii mə bi le nyu'u Peta a swon lâlà aa,

bo le ntigè ñkentə waa, kaa wa'à isa'a ghu nu bù nloɔ. Nloginə ntigè ñgha'asə nî Nwî, ñswonə nî mə, “Nwî à kî mē mbii mfa abwarə a mbo bîtizî Nwî mə tâ bo bəñkə mîntîi myaa ntswe nî ñtswêntîi.”

Ñghòtə a Antiokia

¹⁹ Bè bya bîi mə bi le nsɛɛnə ñlon mə bi le ntigè ntso'ɔ nî àkòrè yaa wa noò mə bi le nzwitə Stephen aa, bi le mfɛ'èkè ñghɛɛñkə a idigə idigə. Bî mɔ'ɔ bi le ñghɛɛñkə a Fonikia, bo bì a Cyprus, bi mɔ'ɔ bi kî ñghɛɛñkə a Antiokia. A ajàn yîi mə bi le ntigè nseɛnə ñghɛɛ laà aa, bi le ntigè nswonə nî ànnù Nwî nî ìtoo mà jû, lâ ñswonə nî ñtoo ma yû tsi'î a mbo baYuda. ²⁰ Lâ bî mɔ'ɔ a titîi bo bîi mə bi le nlò a Cyprus bo bì a Cyrene aa, bi le ñghɛɛ a Antiokia, ñloginə ntigè ñkîi nswonə nî ànnù Nwî a mbo baGrikia, ñswonə nî ñtoo yî ñsigènə ya nlon Mmà'àmbî Yesu a mbo bo. ²¹ Mmà'àmbî à le nniñ abô yi nî ànnù ma yû mə bo le si swon aa, ñghirə bè bî ñghà'à gha'a bi bəñkə mîntîi myaa nniñ a nu Mmà'àmbî.

²² Ñghòtə a Yerusalem ì le nyu'u annù ma yû yîi mə a le mfɛ'è a Antiokia. Bi yù'ù mē, ñtoo Barnabas a Antiokia. ²³ A ghèè mē ghu, ñyə ajàn yîi mə Nwî à le nniñ mbɔɔnə a nu bè ghu aa, ñtigə ndoritə; ñdi'itə waa bitsim ñswonə mə tâ bo te'ɛ atù yaa nî ànnù Nwî, ñka yonə nî Mmà'àmbi nî ñtîi waa tsimə. ²⁴ Barnabas à le mbə ñû yî ñsiginè, ñluu nî Azwî yî Làà, bo bì nî àbiintîi. Bè bî ghà'à ñgha'a bi le ntigə mbəñkə mîntîi myaa, ñzi a mbɛɛ Mmà'àmbî.

²⁵ Barnabas à le ntigè mbu nlò òghɛɛ a Tarsus a nlòo Saul ghu. ²⁶ A ghèè mè nlòo nyə, ntigè nlogè nzĩ nĩ ghu a Antiokia. A atú ìlòò yĩ fùùrè bo ma bú bi baa bo le ntigè mboontə bo bì òghòtə ya a Antiokia, òndi'i nĩ ònòò bē yĩ ghà'atè ghu. A le mbə aa a Antiokia mə bi le mfòò nlogìnə ntigè twonə nĩ ògǎnyəgənnù Yesu jya nĩ bìKrisènè.

²⁷ Ma mùu noò ògǎntoo Nwĩ jĩ mɔ'ɔ i le nlò a Yerusalem òsigə nzi a Antiokia. ²⁸ Yĩ mò'ɔ yĩ mə ìkũm yi i le mbə Agabus aa, a bìnè ntəə a ndəy ɲghaa nĩ àdà'a Azwĩ, òswon annù yĩ mə Azwĩ a le mètè ghu mbo aa, òswon mə m̀ikwenè yĩ òwè à ka kuu a mbĩ òtsim. (Ma yuù ànnù a le mfè'è aa a noò yĩ mə Klaudius à le mbə Kaisa aà.) ²⁹ Ògǎnyəgənnù Yesu jya i le nlèə mə tá ò ǹìbò waa yĩ mò'ɔ yĩ mò'ɔ tá à gaansə mitĩ mi ntoo ayoo yĩ mə mbə a fa aa, tá bì kwetə bilĩm byaa bĩ mə bi le ntswe a Yudea aa ghu. ³⁰ Bì le ghìrè ma yuù ànnù, òtigè ntoo Saul bo Barnabas bo ghèè m̀fa ɲkabə yĩ mə bi le ntswa'atə aa a mbo bìlì bì ndânwĩ.

12

Ajày yĩ mə bi le mbù ɲka ntsɔ'ɔ nĩ àkòrə ndânwĩ aà

¹ A le mbə ma mùu noò aa Mfò Herod a logìnè ɲka ntsɔ'ɔ nĩ àkòrə bè bì mò'ɔ a ɲghotə. ² A le ɲghìrè bì tswá Jems muma bì Jon òzwitə nĩ munwĩ òtsò. ³ A yə mə mayú ànnù a le mbəy baYuda, m̀bú òghìrə bì tswá Peta. (Mayú ànnù a le mfè'è aa a noò òjwĩ Abaa Tikɔ'ò). ⁴ Bì tswà mè Peta aa, ɲghèè ònìy yi a ndátsan̄ê, m̀fa yi a mbò

ìkhirè bîsogyè bi níkwà ji níkwà mə bì ka mbe. Herod à le nlèè mə yu ka fi'isə yi tâ bì sa'a yi a nsi bè aa a noò yïi mə bì jì m̄ Passa aà. ⁵ Ma mùu ajàn, bì le ntigə nləə Peta wa ndâtsanê. Lâ ñghòtə ì le si tsà'atə nî Nwî tsi'î nìtì ghu atu, kaa wa'à kaà.

Ajàn yïi mə angel à le mfi'i Peta a tsan aà

⁶ A bè m̄ nîrugə a njwi yïi mə àbèè ka fu'u tâ Herod swonj tâ bì fi'isə yi aa, Peta a n̄n̄ m̄bwii a titì bîsogyè bi baa, bì t̄n̄nè yi nì b̄ts̄n bi baà. Nḡn̄mbê àtsan i le ñki t̄əntə a tss̄b̄u'ù, m̄be n̄ ìd̄igè. ⁷ Angel Mmà'àmbi à le ñwi'ikè n̄zi ntəə wa ndâtsan, ñkà'à i ta ghu, ñghirə ìd̄igè i fu'ù. Angel wa a tswá àbè'è Peta n̄tsigitə a b̄in̄, a swonj ghu mbo mə, “Wàn̄sə mb̄in̄!” B̄ts̄n bya bì f̄ēñkə ghu mbo ñwòkə. ⁸ Angel wa a swonj ghu mbo mə, “Wε'ε itsè'ê jo bo bì n̄tām jô.” Peta a ghìrè tsi'î maa ajàn mə à swòñ aà. Angel wa a bú n̄swonj ghu mbo mə, “Lim akutè yo ya a nu wò ñka n̄yon̄ nàà.” ⁹ Peta a yon̄è yi bo yu f̄ē'è wa ndâtsan̄. Kaa Peta à le wa'à zi mə ànnù yïi mə a le si f̄ē'è aa a le mbə aa tsi'î ànnù n̄ñkon̄. A le mb̄n̄nè ñka m̄əntə bə n̄i mə á le si le n̄ ñjèə t̄ə t̄ə n̄le n̄i. ¹⁰ Bo yu gheè n̄tsya akhìrè b̄isogyè bi mb̄è ìd̄igè yi mb̄i, ñki mbu n̄tsya ȳi àyòñtə, m̄bonj ñgh̄e f̄ē'è wa n̄i n̄ts̄b̄u'ù at̄i wa yïi mə i le si l̄i n̄i m̄m̄ àla'a aà. Bo z̄i m̄ ñywe'e ghu, àbà'à ya a ghesè ñ̄n̄a'anə tsi'î yumbonj a mbo bo, bo tigè n̄tsya mf̄ē'è ñkuu a mf̄an̄nè ȳi mò'ò ntigə nsigə ñgh̄e ghu. Bo yu kà m̄ aa ntəə

wa mfâḥnè òsigə ḡghε aa, angel wa a wi'ikè m̀ma'atə yi.

¹¹ Atu Peta a wi'ikè òlaa, a zì ànnù ỳi mə a ghìrə yi aa, òswon mə, “Tsìtsònḡ m̀ zì mə à nì tsi'ì ànnù n̄ḡkonè! A too M̀mà'àmbi ntoo angel ỳi mə tâ à zì ḡkwərə gha a mbo Herod, i ghìrə tâ m̀ tsuu ànnù ỳi mə baYuda bi kà'à nì mə bi ka ghìrè a nu mə aa lo yə.”

¹² A yè m̀ laà, òtigə ḡghε a nda Mary, òdè bi Jon wa ỳi ikùm yi ỳi m̀'ɔ le mbə Mark aà. Bè le ḡghotə ghu tsi'ì b̀i ghà'àtè òtswe ghu òtsa'atə n̄ Nwì. ¹³ A ghèè m̀ ghu, ḡkwentə ntsũ abà'à yi abεε, mumàngyè ỳi mə à le si fà'à wa nda, ikùm yi i bə Rhoda aà, a bii, nzì a ḡḡa'a abà'à yà. ¹⁴ A zì m̀ nyu'u n̄i Peta òzi, òtìi yi i burè ònanḡə nluu nì òdorə a baḡnè m̀ma'atə Peta, kaa wa'ă abà'à ya ḡa'a mə tâ à kuu, mbu ḡkhè m̀bii fu a nswonə a mbo bè bya mə Peta à təə a ntsũndâ. ¹⁵ Bè bya bi ỳ'ù m̀ laà, òswon ghu mbo mə, “O baanə aà bàànè?” La a ku'usè ḡghaa tsi'ì nì tìi òswon mə à nì tsi'ì ànnù n̄ḡkonè. A bù m̀ òswon laà, bo tigè òswon mə, “À nì angel ỳi.” ¹⁶ Bo le si ghàà laà aa, Peta a b̄ḡnè òtəə wa ntsũnda ḡkwentə. Bo ghìrè m̀, ḡghε ḡḡa'a abà'à yà. Bo ḡà'à m̀ nyə yi, ànnù a burè òtsya waa! ¹⁷ Peta a k̀'ɔsè ab̀o yi ndi'ì mə tâ bo tsuu ki ghàà, òtigə nto'otə a mbo bo a aḡḡn ỳi mə M̀mà'àmbi à le ḡghìrè angel ỳi a zì m̀fi'ì yi wa ndâtsanə aà. A tò'otə m̀ m̀manḡə, òswon a mbo bo mə, “N̄i tigə nswon a mbo Jems bo bi a mbo b̄l̄m b̄'inè.” Ntigə nlo ḡghèè yi a adigə dàn.

18 Abèè fù'ù mê, ìdìgè i tigè òtsa'a tsi'í tsà'à a titì bìsogyè bya, bo tigè òwa'a ni mē a Peta aa a ghìrê àkè lé! 19 Herod a swon bi lò Peta, òlò kaa wa'à yê. A tigè òghirè bi twon bìsogyè bya, a betè waa yí mò'ò yí mò'ò ànnù yí mē a ghìrè mē tâ bì wa'á Peta bú òyè aà; òghirè bi zwitè waa bi tsim.

Ma yuà ànnù à fè'è mē, Herod a lô a Yudea òsigè òghèe a Kaisaria òtswe ghu.

Ajàn yíi mē Herod à lé òkwo aà

20 Ntòn Herod i lé si nanşè nlwi ni a nu baTai bo bì baSidon, bo tigè òghotè waa òghèe a nyè yu. Bì ghèè mē, mfoo yè mē bo lètè Blastus yíi mē à lé mbè ògànfà'à yí òwè a mbo Herod, òlentè nî òt'ò aa, òghirè mē tâ à kwetè waa. Bo ghìrè mē laà, òtigè òghèe a mbèe Herod mē tâ à ghìrè tâ bo bo tswe nî mbòonè, òlò mē mîjì myaa mi lé si lò aa a ala'a mfò Herod aà.

21 Bì lé òkà'a njwi yí mò'ò Herod a wè'è òtsè'è nifò ji, òkò'ò ònanè a abèrè yu, òghaa a mbo bè byá. 22 A ghàà mē aa, bi tigè mbwitè nî yi, òtònè nswon ni mē, “Kaa à s'í nî òyulà bē, à nî òjì nwí!” 23 Angel Nwìngòn à lé mburè òghensè nzwitè Herod ògaa yí mfuùrè òlò mē kaa à lé wa'à Nwí gha'asè aà. Ìjònè i kuu ghu nu, òkurè yi, a tigè òkwo.

24 Annù Nwí a lé òghèè nî mbíi òsèenè, bè bí ghà'àtè bi bí Nwí.

25 Barnabas bo Saul bi lé mmànşè ifà'à waa yíi mē bi lé ntoo waa mē bì zi mfa'a aa, òtigè òlò

Yerusalem ɲghɛɛ waa. Bo kà mē aa ɲghɛɛ aa, nìògè Jɔn Mark bo bo ghɛɛ.

13

Ajàn yìi mē bì lɛ ntsɔ'ɔ Barnabas bo Saul n̄toò waa tsɔ̀ b̄missionari aà

¹ Maa noò a n̄i ɲghotə a Antiokia, ɲgǎɲntoo Nwĩ bo bì ɲgǎɲndì'ì ànnù Nwĩ j̄i mɔ'ɔ i lɛ ntswe ghu: Barnabas, Simeon yìi mē bì lɛ si twon̄ ɲĩ ni n̄ɲgà aa, Lucius yìi mē à lɛ mbə ɲù Cyrene aa, Manaen mē lɛ ɲkwe bo Herod yìi mē à lɛ mbə Gúmnaà aa, n̄i Saul. ² Maa noò bo lɛ si gha'asə n̄i Nwĩ ɲkii ntswe ti j̄i, Azwĩ Nwĩ a swon̄ a mbo bo mē, “N̄i tsɔ'ɔ Barnabas bo Saul mfa a mbo mē a mfà'á àfà'á yìi mē mē twon̄ə waa mē tá bo ghɛɛ mfà'á aà.” ³ Maa ajàn bo tigè n̄tswe ti j̄i, n̄tsá'atè Nwĩ, n̄nɔɲsə mbô myaa a atu bo, n̄tigè n̄toò waa.

Afà'á yaa a Cyprus

⁴ Azwĩ Nwĩ a tòò mē waa laa, Barnabas bo Saul sigə ɲghèè a Seleucia n̄tigə ɲkuu aban̄ ghu ɲghɛɛ a k̄ɲ ɲkì a Cyprus. ⁵ Bo ghèè mē ɲku'u a Salamis aa, n̄swon̄ n̄ghàà ni Nwĩ ghu a m̄m n̄d̄an̄ghoté baIsrael. Bo lɛ n̄lògè Jɔn Mark mē tá à ka ɲkwetə waa.

⁶ Bì d̄ansè mē k̄ɲkì wa ɲghèè ɲywe'e a Paphos, n̄tsi'i ɲù maj̄kè yì mɔ'ɔ mē ìk̄m̄ yi i lɛ mbə BarJesus, BarJesus ma ghù à lɛ mbə ɲù baYuda yìi mē à lɛ mbə ɲgan̄ntoo Nwĩ n̄bwe'esè aà.

⁷ A lɛ mbə nsúká'a Gúmnaà yìi mē ìk̄m̄ yi i lɛ mbə Sergius Paulus aà, Gúmnaà ma ghù à lɛ mburə mbə tsi'ì ɲù m̄tsyè. A lɛ n̄twon̄ Barnabas bo Saul mē tá bo zi nyə yi, n̄lon̄ mē à lɛ si lòò

nyu'u nìghàà ni Nwí aà. ⁸ Lá Elymas, nù n̄ghirè majìkè wa (n̄lon̄ m̄ə à n̄i n̄ji'í ìkũm yi ni n̄ghàà ni Grikia aà) a tuu, n̄lòò ni m̄ə tá Gúmnaà wa tá tsuu ànnù ȳi m̄ə Saul bo Barnabas le n̄zi ni yuu aa bii. ⁹ Lá Saul ȳi m̄ə bi kii n̄twon̄ n̄ii ni Paul aa, a luu ni Azwí Nwí, n̄te'ε n̄ili'í ni a nu n̄ú majìkè wa ¹⁰ n̄swon̄ m̄ə, “Mu Devil ghulà! O ni n̄ùkibàa ìnnù tsim̄ j̄ii m̄ə i tsin̄ə aà. O luu ni ìb̄əŋ mbwe'esè tsim̄ n̄i àb̄i'intī, n̄lòò n̄i n̄ka mb̄əŋk̄ə ànnù n̄iŋkon̄ Mmà'àmbi a ni àb̄əŋn̄ennù! Kaa mb̄ə ò wa'à kent̄ə aa ε? ¹¹ Tsìtsòŋ, n̄dòò Nwí ì ka kuu a atu wò; ò ka f̄è'ə, kaa wa'à n̄in̄òò bú n̄ka nȳə ni n̄òò ȳi m̄ò'ô.” A ghèsè m̄ə n̄swon̄ laà n̄gh̄əə yu ki m̄àn̄s̄ə, àf̄è'è a kuu ghu mi'i, a tigè n̄m̄w̄or̄ə n̄i ìdìgè n̄lòò n̄i n̄ú m̄ə tá à tswa abo yi n̄tigè n̄tsyas̄ə. ¹² Gúmnaà wa à yè m̄ə annù ȳi m̄ə a le mf̄è'è aa, n̄n̄iŋt̄ī yi a nu Kristo n̄lon̄ m̄ə à le nyer̄ə si'i si'i a n̄i ànnù ȳi m̄ə Paul à le nd̄i'ì n̄lon̄ Mmà'àmbi aà.

Antiokia a mbù'u Pisidia

¹³ Paul bo bi n̄ḡəŋək̄or̄ə ji bo bú n̄kuu aban̄ n̄gh̄eə a Perga, ȳi m̄ə à le mb̄ə múm̄ àla'a ȳi n̄wè a Pamphilia aà. Bo kùù m̄ə ghu aa, Jon̄ Mark a ma'àtè waa ghu mbu mb̄ī fu a Yerusalem. ¹⁴ Bo lô a Perga n̄tigè n̄gh̄eə n̄i m̄b̄ī n̄gh̄eə n̄kuu a Perga, a ala'a Pisidia. A bè m̄ə a n̄jw̄iŋḡòŋ àla'a aa, bo gh̄eə n̄kuu a nd̄əŋgh̄òt̄ə baIsrael, n̄tswe a nsȳé. ¹⁵ Bi twòŋ m̄ə n̄òŋs̄ə Moses bo bi n̄ŋwà'àn̄ə n̄ḡəŋntoo Nwí, itu nd̄əŋgh̄ot̄ə ya i toò n̄k̄ī a mbo bo m̄ə: “B̄il̄im̄ bi'i, b̄i'ì lòò m̄ə tá ni ghaa a mbo bè bú, m̄ə mb̄ə ni tswè n̄i n̄d̄i'it̄è ȳi m̄ə mb̄ə i kwet̄è

waa.” ¹⁶ Paul a biìnè n̄təə a ndəŋ, ɲɲentə mbô mi, n̄tsim̄sə nda, n̄lòḡin̄è ɲka ɲghaa, n̄swoŋ mə: “Bilim̄ ba baIsrael ni bù bii mə ni bɔ'ɔ n̄i Nwĩ aa, n̄i yu'utə. ¹⁷ Nwĩŋḡòŋ baIsrael à ɛ n̄tso'ɔ b̄it̄a bi b̄it̄aà bi'in̄è, ɲghir̄ə bo bə ɲgwè'è àla'a yĩ wè wa noò mə bo ɛ n̄tswe a ala'a Egipto tsi'ĩ tsō b̄iḡīi aà. Nwĩŋḡòŋ à ɛ mfi'isə waa a ala'a Egipto ni midà'à mi mya m̄i wè. ¹⁸ N̄tswa n̄tīi yi a nu bo a n̄jim̄ ilòò m̄ighum mi n̄ikwà a n̄ta'a m̄iwèè mi wèè. ¹⁹ A ɛ mbwesə itoo ji s̄ambaa a ala'a Kanaan, n̄tigè mfa nsyê itoo mà jya a mbo baIsrael. ²⁰ Bo tswè ghu tsō ilòò ɲkh̄ī ji n̄ikwà ni m̄ighum mi n̄taà. A t̄i mə t̄i bə a n̄jim̄ a fa b̄isa'a bi ala'a a mbo bo ɲko'ɔ nywe'e a noò ɲḡaŋtoò Nwĩ Samuel. ²¹ Ma mùu noò bo ɛ mbetə Nwĩ mə tâ à fa mfò a mbo bo, a tigè m̄fa Saul ȳīi mə à ɛ mbə mu Kish, n̄lo a ɲgwè'è Benjamin aa, mə tâ à bə mfò wàà n̄i ilòò m̄ighum mi n̄ikwà. ²² Nwĩ à ɛ m̄fi'i yi aa, n̄tigè ɲghir̄ə David n̄i m̄fò. Yuà ànnù à ni ànnù ȳīi mə Nwĩ yumbɔŋ à ɛ n̄swoŋ n̄loŋ ɲgaa ȳīi aà: ‘Mè lii nyə mə David mu Jesse à ni ɲù ȳīi mə n̄tīi gha i doritə ghu nu aà, m̄bə ɲù ȳīi mə à ka ghir̄ə innù tsim̄ j̄īi mə mə lòò aà.’ ²³ A ɛ n̄tigè mbə Yesu ȳīi mə à ɛ mfè'è a ɲgwè'è David aa, mə Nwĩ à ɛ ɲghir̄è a tigè mbə Nḡaŋyweènsə baIsrael, a aŋaŋ ȳīi mə a ɛ m̄foo ɲkà'à aà. ²⁴ Mbɔŋ tâ Yesu à ka n̄loḡin̄ə ifà'á yi, ɛ boŋ Jɔn à kà m̄é aa n̄swoŋ ni a mbo baIsrael bitsim̄ mə, tâ bo bəŋkə m̄int̄īi myaa, m̄ma'atə innù j̄īi b̄ī jya ɲkwèrə ɲk̄i. ²⁵ Nòò ȳīi mə Jɔn à ɛ ɲka maŋsə ifà'á yi aa, n̄swoŋ a mbo bo mə, ‘N̄i m̄òòntə mə m̄è ni aa wò ɛ? Kaa

mè sì yu wa mə ni yu'utə aa bē. Lâ, yê nì! Yu wa mə a yònə a nǝm mè aa, kaa mè sì ku'ùnə a ajàn yïi mə mbə mè fɛ̀è mǝkǝrə mi ntam jii i tswe ghu mǝkòrə aà.'

²⁶ “Bìlǝm ba baIsrael, bɔɔ bi ɲgwè'è Abraham ni bù bə bii mə ni bɔ'ɔ nǝ Nwǝ aà, ñtoo mà yú yïi mə i ni yǝ ñywèensə bə aa, i zǝ mə a mbo bǝ'inə tsǝtsɔɲ. ²⁷ Nlɔɲ mə bə bii mə bi le ntswe a Yerusalem aa, ni bǝtsyàsə byaa kaa bi le wa'à zi mə à ni ɲù ñywèensə bə; kaa wa'à kǝ nǝ ànnù yïi mə nǝghàà ni ɲǝǝntoo Nwǝ nǝi mə bi le si twɔɲ a ɲjwɲgɔɲ tsǝm ni swɔɲə ñlɔɲ ɲgaa yǝ aa yu'ù. Bi le ɲghǝrə nǝghàà ni ɲǝǝntoo Nwǝ ni fɛ'è boontə nyɔɲə ajàn yïi mə bi le nzwitə yi aà. ²⁸ Ka mə bi le wa'ǎ annù tsu yə yïi mə Yesu à le fǝnsə mə mbə bi zwitə yi aa, bi le nswɔɲ a mbo Pilato mə tâ à ghǝrə tâ bǝ zwitə yi. ²⁹ Bi mǝnsə mə a ghǝrə ñnnù tsǝm jii mə àɲwà'ànə Nwǝ a le nswɔɲ nlɔɲ ɲgaa yǝ aa, bi sigǝsə yi wa ati bǝɲnə bǝɲnə ɲghɛɛ nlèè yi nisyè. ³⁰ Lâ Nwǝ a yweensə yi ni nǝwô; ³¹ ɲjwi jǝ ghà'àtə jii mə i le si tigə nyɔɲə aa, a dǝ'ǝ ñbǝi nú yi a mbo bə bii mə bo bo le nló a Galilea ɲkɔ'ɔ a Yeruselem aa, bii mə bo tigə mbə bǝyǝfə bi a mbo bə bǝ tsǝm aà. ³² Bǝ'i zi aa ni ñtoo yǝ ñsigǝnə ma yú a mbo bù: Annù ya mə Nwǝ à le ɲkà'à mə yu ka ghǝrə a mbo bǝtà bi bǝtaà bǝ'inə aa, ³³ à ghǝrə mə a mbo bǝ'inə bii mə bǝ'inə ni bɔɔ byaa a ɲjǝmə àjàɲ yïi mə à ywèensə Yesu, a bú ntswe ntǝi aà. A ajàn yïi mə bi ɲwa'anə nǝ àɲwà'ànə bǝPsalm bi baa, mə,

‘Ò ni mú ghà,

sii m̀è tìgè taà ghò'

³⁴ Yuà a kî m̀bè annù ỳii m̀è Nwí à le nswon nlon ajàn m̀è yu ka ỳi yweensè yi ni nìwô, tá à wa'à a mum nìsyè bwê aà:

'Ma ka fa mbɔɔnə ya ỳii m̀è ì nî yà m̀bè ỳi ànnù nîḅkon ỳii m̀è m̀è le ḅkà'à a mbo David aa, a mbo wò.'

³⁵ Tsi'í ànnù nîḅkon a ajàn ỳii m̀è à kî nswon a nî àdìgè aḅwà'ànè ỳi m̀'ɔ aa m̀è,

'kaa ò ka wa'à mà'àtè tá ḅgàḅàfà'à ghò, yu wa ỳii m̀è à làa màḅsè aa, tá à bwe nìsyè.'

³⁶ Nlon m̀è David à le ḅghìrè annù ỳii m̀è Nwí a lòò aa, a ni ỳii ḅgù'ù aa, ntigè ḅkwò, bi twinè yi bo bi bitaa bi, ìbìnú yi i bwê a nìsyè. ³⁷ Lá yu wa ỳii m̀è Nwí à le nyweensè ni nìwo aa kaa à le wa'ă a nìsyè bwê.

³⁸ "Bì'ì lòò m̀è tá nì zi mbâ bilîm ba baIsrael, m̀è bí'í tsya aa a nḅm̄ Yesu ma ghù nìzi a nswon ànnù a mbo bù nlon ànnù lí'ínè ifansè innù.

³⁹ Nlɔɔ ni m̀è nì zi m̀è ḅù ǹtsim ỳii m̀è à nḅ ntii yi ghu nu aa, ìnnù tsim j̀ii m̀è à fànsè a ḅyòḅè ni nòḅsè Moses aa, kaa i ka wa'à yi bú ntswa.

⁴⁰ Nì tseyesè lá m̀bì'ì ìnnù j̀ii m̀è ḅgḅntoo Nwí i le nswon aa, i tswá ghuu;

⁴¹ 'Yê nì, là'à bu bíi m̀è ni tsa'a nî nìghàà ni Nwí ḅwye aa, nì ka tsin̄ tsin̄ hɛɛ kwò!

Nlon m̀è ànnù ỳii m̀è m̀è ḅhìrè a nsi bù sii aa, à ni ànnù ỳii m̀è kaa nì ka ỳi wa'à bíi, ka m̀è ḅù tɛ'ɛ ntɔ'ɔtè tɔ'ɔtè a mbo bù!' "

⁴² Nòò yïi mæ Paul bo Barnabas le mànʒsè ñka mfe'ε wa ndânghòtə aa, bə bya bi swon a mbo bo mæ tá bo bu mbìi a njwîngòn yïi mæ i bù ñzi aa, ta bŭ swon innù ma jû jî ghà'atə a mbo bo. ⁴³ Bi kà mē aa nseεnə wa ndânghòtə, baYuda bî ghà'atə bo bì bə bi itoo dan bïi mæ bi le mbii annù Nwî baYuda aa, bi yonə Paul bo Barnabas. Bo tigə ñghaa a mbo bo ndi'itə waa mæ tá bo gheε nî mbïi a múm ìbòn Nwî.

⁴⁴ Bə bì tsim bïi mæ bi le ntswe wa a múm àla'a aa, bi le nzî a nyu'u nìghàà nî Nwî a nî ñjwîngòn yïi mæ i le nyon̄tə aà. ⁴⁵ Nòò yïi mæ baYuda le nyə nnòò bə wa aa, bi le nluu nî àghə'ənə; ñloginə ntigə nligitə nî ànnù yïi mæ Paul à le si swon aa, ñkii mbəgitə nî yi. ⁴⁶ Lâ Paul nî Barnabas bân̄nə mbu ñghaa bə nî m̄t̄i nî àt̄an̄enti nswon mæ “A le ñkù'ùnə mæ tá nìghàà nî Nwî nî foo nzî a mbo bù. Lâ àjàn̄ yïi mæ nî tuu ñki lentə mæ kaa nî s̄i ku'ùnə a n̄ji ìlòn̄ yïi mæ i tswə n̄n̄kon̄ aa, b̄i'î ka mà'atə ghuu tigə ghèè ts̄its̄on̄ a mbô b̄it̄iz̄i Nwî. ⁴⁷ Nlon̄ mæ à nî ñdi'î yïi mæ Mmà'àmbi à le mfa a mbo b̄i'î aà, mæ:

'Mè gh̄irə ghuu mæ tá nî bə ñkà'à a mbo b̄it̄iz̄i Nwî,
i tigə gh̄irə nî mæ tá bə b̄it̄sim bì yweenə ñghεε nywe'e a n̄lw̄i'î mb̄i.' ”

⁴⁸ Nòò yïi mæ b̄it̄iz̄i Nwî bi le nyu'u ma mùu ajàn̄ aa, ñdorə tsi'î mbə ànnù, ñgha'asə Mmà'àmbi nlon̄ nìghàà nî ma nú. Bə bïi mæ Nwî à leè m̄foo n̄ts̄o'ɔ waa mæ tá bì yi n̄ji ìlòn̄ yïi mæ i lwi'î n̄n̄kon̄ aa, bi n̄n̄ m̄nt̄i myaa a nu Kristo.

49 Nìghàà ni Mmà'àmbi ni sɛ̀ɛ̀nè òghɛɛ idigə tsim maa mbù'ù.

50 Lâ baYuda gheè òswugitə bità bi ala'a bi baYuda bo bi banyè bî wè bii mə bi le si bɔ'ɔ nî Nwî aà. Bo lɔgìnè òtigə ntsɔ'ɔ nî àkòrə Paul bo Barnabas, m̀fure waa a m̀m̀m̀ ala'a bo. 51 Bo tigè òyetə nsyê a mikòrə bo, a ndi'i mə a fùrə bo furə waa, òtigə òghɛɛ waa a Ikonium. 52 Lâ ògãnyəgənnù Yesu jii mə bi le ntswe a Antiokia aa, i le nluu ni nìdorə bo Azwî Nwî.

14

A ala'a Iconium

1 Bo le òghèè nî mbii tsi'i maa ajàn a ala'a Ikonium. Paul bo Barnabas bo gheè òkuu a ndânghotə baIsrael òghaa ni m̀ânjì yii mə bə bî ghà'atè, baYuda bo bî baGrikia, bi le mbii annù Nwî. 2 Lâ baYuda bii mə bi le wa'à waa bii aa, bi le ntotə b̀tizi Nwî bya, mbisə m̀inti myaa a nu bɔɔ bi Kristo. 3 Ògãntoo Kristo jya le ntswe ghu a ni nòò yì òsyà, òswonə ni òghàà ni Mmà'àmbi nî àtànə ntii. Mmà'àmbi a di'i nî òsi mə òtoò yì yì òsigìnè ya mə bi le si swon nlon ibon yi aa, à nî ànnù ǹnkonə. Mfa mida'a a mbo bo mə tâ bo ka òghirə ilensə innù bo bî ònnũtsyâmbô. 4 Bè bii mə bi le ntswe maa njò'ò ala'a aa, bi le nyatè mbèè baa, bî mɔ'ɔ bii ànnù yii mə baYuda le si swon aa, bî mɔ'ɔ bi kîh mbii ànnù yii mə ògãntoo Kristo jya i le si swon aa.

5 B̀tizi Nwî bî mɔ'ɔ ni baYuda bo bî b̀lì byaa bi tan minàn mə bi ògi'i a nu bo, i tumtə waa nî ògò'ò. 6 Bo yu'u òtigə m̀fɛ'ɛ òkhè òghɛɛ

waa a ila'a Lystra bo Derbe, jii mē i le ntswe a Lycaonian aa, bo bi nī ìtoo jii mē i le ntswe maa mbī àdìgè aa, ⁷ òtigē nswonē nī òtoo yì òsigìnè ya ghu.

A ila'a Lystra bo Derbe

⁸ Nùmbâḡnè yī mō'ḡ à le ntswe a ala'a Lystra yīi mē à le mbwenkē òlōginē a noò yīi mē bi le njwe yi ghu aa, kaa a lēē wa'à bùrè òtəə təə. ⁹ A le ntswe ghu nnaḡsə nyu'utə ni òghàà nīi mē Paul à le si swon aà. Paul à le nyə mē à nīḡ ntīi yi ghu, ḡki ntswe nī àbīintiī mē mbə bi tsu'ù yi. Paul à yè mē laa, òtigē nte'ε mi'ī mi ghu nū. ¹⁰ Ntəḡnə nswon ghu mbo mē, “Bīnə ntsinə ntəə ni mīkòrē mō.” Nùmbâḡnè wa a li mbīnè, òtigē ḡghantə. ¹¹ Ajāḡ mē nnòò bə wa i le nyə annū ya mē Paul à le ḡghìrè aa, bo le nòḡìnè òtigē ntəḡnə ni òghàà ni Lycaonian nyaa nya nswonə ni mē, “Bīnwī bəḡkə mē waa ntigē mbə tsō bə, òsigē ntigē ntswe a titīi bī'inè.” ¹² Bo fā ìkūm Barnabas mē à ni Zeus, ḡki ntigē ntwon Paul ni Hermes, òlōḡ mē à le mbə yu yīi mē à le mbə ndīi wàà, ḡghaa ni tsùsè àtū wàà laa. ¹³ ḡḡāḡmà'anwī Zeus wa yīi mē òdāmà'a yī ì le ḡghèsə òtswe tsi'ī wa mbèè àla'a aa, à le nzī nī m̀b̀òḡ bo bi òkya ni bīflawa, òlōḡ mē bo bi nnòò bē wa bi le lòò mē bo ma'a ḡḡāḡntoo Kristo jya tsi'ī tsō Nwī.

¹⁴ Là ḡḡāḡntoo Kristo jya, Barnabas bo Paul, bi yù'ù mē annū ya mē bi le si lòò a ḡghìrè aa, òsatə òtsə'ē jyaa, ḡkhə ḡkuu ntəə wa titīi nnòò bē wa, ḡḡentə nḡ yàà m̀betə waa mē, ¹⁵ “Nī ḡhìrə yulà

ànnù aa a ya ε? Bì'í ki mbə aa tsi'í bàmisòṅè tsǒ bù. Bì'í zi faà aa a ṅkè'ènə n̄too yí òsigìnə a mbo bù, mə tá n̄ bəṅkə ghuu, m̄ma'atə n̄joo adànḡ adànḡ n̄zi a mbo Mmà'àmbi yíi mə à tswe nt̄i aà. A ni yu yíi mə à ɛ nnaṅsə aburə n̄i n̄syɛ, n̄i ṅk̄i miyaa, bo bì ṅgòṅ n̄joo ts̄im j̄i mə i tswe ghu aà. ¹⁶ A ɛ mbə mb̄i aa, a ma'atə bə bi itoo bì ts̄im mə tá ṅù à ka ṅghɛɛ n̄i yíi m̄ánj̄i, ṅù à ka ṅghɛɛ n̄i yí. ¹⁷ Lá, a d̄i'í n̄i àlèsə mə yu tswe ghu ṅgòṅ b̄inòò b̄its̄im, n̄yonḡ a n̄j̄m ìnnù j̄i sigìnə j̄i mə a gh̄irə aà. A too n̄i mb̄əṅ a mbo bù, i ló a aburə nsigə n̄tsu n̄i m̄j̄i muu ni nòò yíi mə à kù'ùnə aà. A fa ni m̄j̄i a mbo bù ṅk̄i n̄lwensə ni m̄ánt̄i muu ni n̄dorə." ¹⁸ Ka mə bo ɛ nswon̄ laa, a ɛ n̄tsyànə a mb̄o ṅḡāṅntoo Kristo jya a ṅk̄iṅə mə tá bì tsuu waa m̄a'á tsǒ Nw̄i.

¹⁹ BaYuda b̄i m̄o'ɔ bi ɛ n̄lò a Antiokia yíi mə à ɛ n̄tswe a Pisidia aa, bo bì a Ikonium, n̄zi mbəṅkə atu b̄e bya bi b̄i n̄j̄m yàà, n̄tigə ntumtə Paul n̄i ṅgò'ò, n̄swunḡ yi m̄fɛ'ɛ ni ghu a m̄úm àla'a ṅwa'atə mə à kwò m̄ə. ²⁰ Nòò yíi mə b̄oo bi Kristo bi ɛ n̄zi n̄tswe ghu mb̄èè ṅkarisə aa, a b̄in̄ə m̄bu ṅkuu ṅghɛɛ fu a m̄úm àla'à. Abèè a fù'ù mə yu ni Barnabas bo ghèè a ala'a Derbe.

Ajàṅ yíi mə bo ɛ mb̄u mb̄i a Antiokia yíi mə à tswe a Syria aà

²¹ Paul ni Barnabas bo ɛ nswon̄ n̄too yí òsigìnə ya a ala'a Derbe, ṅgh̄irə ṅḡāṅyogənnù Yesu j̄i gh̄a'atə ghu. N̄tigə n̄lò ghu m̄bu b̄i a Lystra bo bi Ikonium ni Antiokia yíi mə à ɛ n̄tswe a Pisidia aà. ²² Bo ɛ n̄n̄iṅ m̄it̄i a nu b̄oo bi Kristo b̄i mə bi ɛ n̄tswe ghu aa, n̄diintə waa mə tá bo tswa

abiintiì yaa tsi'í ànnù nîhkoṅè. Nswonḡ ni mḡ,
 “A ku'unḡ mḡ tâ bî'í tsysa a múm ṅgi'í yí ṅghà'atè
 m̀bḡṅ ṅkuuu a múm ànnù nifḡ Nwí.” ²³ Bo yi
 ṅghèè ni yulà ṅghòtḡ bi tso'otè bìlìi bi ndânwí
 ghu, òsi'isḡ ibiínú waa ti ji, òtsa'atḡ Nwí, òniṅḡ
 waa a mbḡ Mmà'àmbi yíi mḡ bo le ntswe nî òniṅ
 m̀intiì myaa ghu nu aà.

²⁴ Bo tsysà mḡ a ala'a Pisidia mmanṣḡ, òtigḡ
 ṅkuu a Pamphilia. ²⁵ Ma mùu ala'a, bo swon
 ntoo yí nsigìṅḡ ya a ala'a Perga, òtigḡ nlo ṅghèè a
 ala'a Attalia. ²⁶ Bo lò mḡ ghu òtigḡ ṅkuu a abanḡ
 ṅkì, m̀bu mbìi ṅghèè fu a Antiokia, wa adigḡ mḡ
 bi le nte'è ntsḡ'ḡ waa ghu, òtsa'atḡ Nwí a atu bo
 mḡ tâ à kwetḡ waa a nî ifà'á yíi bi le ṅghèè mfa'a
 aà.

²⁷ Bo zì mḡ òywe'e a Antiokia aa, ṅghotḡ
 bandânwí bitsim, ṅke'enḡ ṅḡḡṅ ònnú tsim jii mḡ
 Nwíṅḡḡṅ à le ṅghìrḡ a nu bo aa, bo bì àjàṅ mḡ
 à le ṅḡa'a m̀anjì mḡ tâ bìtizi Nwí tâ bì bìi yii
 aà. ²⁸ Bo le òtigḡ ntswe ma mùu ala'a bo bì
 ṅḡḡṅyḡḡḡnnú Yesu òtigìtḡ.

15

ṅghotḡ òdânwí Yerusalem

¹ Bè bì mḡ'ḡ bi le nlo a Yudea òsigḡ a Antiokia,
 òloginḡ ṅka ndi'í nî ònnú a mbo bḡḡ bi Kristo
 bya mḡ, “Kaa nì ka yí wa'à yweenḡ mḡ mbḡ bi
 tsuu ghuu ṅḡtḡ a nyòṅḡ ni òṅṣḡ Moses.” ² Paul
 bo Barnabas bo ligìtḡ, òswuṅḡ bo bo tsi'í annù
 nîhkoṅè. Tsḡ mḡ a le mbḡ laa, bi swonḡ mḡ tâ
 Paul bo Barnabas bo bè bì mḡ'ḡ a Antiokia tâ bo
 kḡ'ḡ ṅghèè a Yerusalem ṅghèè nyḡ ṅḡḡṅtoo jya

ghu ni bìlìi bi ndânwĩ tâ bo bo ghaanə nlon ma yaà ànnù. ³ Nḡhòtə ì lɛ ntigə tsysə waa mə tâ bo ghɛɛ. Bo kà mē aa nḡhɛɛ, n̄tsya a ala'a Phonisia bo Samaria, n̄kɛ'ɛnə a mbo bə a ajàn mə b̄t̄z̄i Nwĩ bi bən̄kə mē m̄nt̄i mya n̄zi a mbo Nwĩ. Ma yu ànnù a ghìrè n̄t̄i b̄o bi Kristo i luu n̄ n̄dorè. ⁴ Bo ghɛɛ mē n̄kuu a Yerusalem, n̄ghòtə i kwərè waa tsi'ì n̄ n̄dorè. Nḡǎntoo Kristo ni bìlìi bi ndânwĩ bi k̄i n̄kwɛrə waa ni n̄dorè, bo tigè n̄swon̄ n̄kòn̄ innù ts̄im j̄i Nwĩ à ghìrè n̄tsyǎ a nu bo aa, a mbo bo. ⁵ Lâ n̄ǎn̄mbii Kristo j̄i m̄'ɔ j̄i mə i lɛ mbə baFarisai aa, bo lɛ mb̄h̄n̄è n̄tə a ndəḡ n̄swon̄ mə, “A ku'unə mə tâ b̄i liginə n̄ḡètè b̄t̄z̄i Nwĩ n̄ki n̄ghirə mə tâ bo ka nyu'unə n̄n̄sə Moses.”

⁶ Nḡǎntoo Kristo jya bo bìlìi bi ndânwĩ bi tigè m̄boontə n̄tswe a n̄lèntə ma yuù annù. ⁷ Bo swun̄n̄è mē ghu àgha'a a sa'atè, Peta a tə a ndəḡ n̄swon̄ mə, “B̄l̄m̄ bâ, n̄i zi mə àgha'a a sà'à mē a ajàn mə Nwĩ à lɛ n̄tsɔ'ɔ gha a t̄t̄i b̄u n̄too mə tâ m̄ ghɛɛ n̄swon̄ n̄too ȳi n̄sigin̄ə a mbo b̄t̄z̄i Nwĩ mə mbə bo yu'u mbii. ⁸ Nw̄n̄gòn̄ yumbon̄ ȳi mə à zi m̄m̄òntè n̄u n̄tsim aa, a d̄i'ì mə yu beentə ànnù b̄t̄z̄i ȳi Làà, m̄fa Azwĩ Nwĩ a mbo bo, tsi'ì ajàn mə à lɛ n̄ki m̄fa a mbo b̄'in̄è aà. ⁹ Kaa à lɛ n̄wa'ǎ ndènə a t̄t̄i bo ni b̄'in̄è tɛ'è. A lɛ n̄s̄i'ì n̄t̄i waa a n̄j̄m̄ àb̄iint̄i yaa. ¹⁰ Ts̄ts̄on̄, a tigè n̄ghirə akə mə tâ n̄i ka n̄kwa'anə Nwĩ, m̄be'esə n̄i n̄ǎnyəḡənnù Yesu n̄i àbè'è ȳi mə kaa b̄ita bi b̄itaà b̄'in̄è b̄im̄bon̄ lɛ n̄wa'ǎ a mbè'e zi, mə kaa b̄'in̄è, n̄i ȳ'in̄è n̄gaa kaa b̄'in̄è s̄i a mbè'e k̄i n̄zi aa ɛ? ¹¹ Nḡǎn̄ə ghâ, b̄'in̄è b̄i mē b̄'in̄è ka

yì yweenə aa a nǎm ibǒŋ Mmà'àmbi yì'inè Yesu tsi'ì a ajàŋ yì bo ka yì kii yweenə ghu aà."

¹² Nghòtə ya tsi'ì ntsim ì le si'i mə swee nyu'u annù yìi mə Barnabas bo Paul le ñkè'ènə aa, ni ìlènsə a bò'ɔ nî innũtsyâmbò jii mə Nwĩ à le ñghirè a titii bìtizi Nwĩ ntsya a nǎm bo aà. ¹³ Bo mǎnsə mə ñghaa aa, Jems a ñentə ñji yì ñghaa, nswon mə, "Yu'utə ni ànnù yìi mə mə swon aa mba bilim bá. ¹⁴ Simon à nǎnsə mə a nto'otə ajàŋ yìi mə Nwĩ à le ndi'ì ajàŋ yìi mə annù bi tizi Nwĩ le nǎnsə ntswe a nu yu, ñzi mfi'i bə bí mɔ'ɔ a titii bo mə tâ bì bə bi. ¹⁵ Ma yuà ànnù a boontə nî ànnù yìi mə ntoonwĩ i le nswon a múm aŋwà'anə Nwĩ aa mə,

¹⁶ 'Mmà'àmbi à swon mə, ma yù ka yì tseyă tâ mè bu mbii,

mbiinsə ntǎŋ Mfò David yìi mə i wò mə aa,

i bu ghurə mitsyê mi

i ghirə tâ mi bu nǎnsə ntsinə ntə

¹⁷ Ma mùu ajàŋ tâ àbùgə ñgwè'è mu ñù ntsim ì tigə nɔɔ ni Mmà'mbi

bo bì itoò tsim jii mə bi twonə waa nî ìkùmə ghà aà.

¹⁸ A nî ajàŋ yìi mə Mmà'àmbi yìi mə à leè nte'è ñghirə bi zì ma yuà ànnù a ñgu'u aa, à swonə.' "

¹⁹ Jems a gheè nî mbii nswon mə, "A nî àmòontə ya mə tâ bi'inə tsuu ñgi'i a mbo bìtizi Nwĩ bya mə bi bəŋkə waa mbii a mbo Nwĩ aa ki fa. ²⁰ A ku'unə bə mə bi'inə ñwa'anə aŋwà'anə ntoo a mbo bo nswon mə tâ bo tsuu miji mii mə bi ma'a mǎnkobə ghu aa ki ji. Nki nswon mə tâ bo ma'atə

annũ jirè, ñki tsuu naà yĩ mē bi twεε bē ñtōŋ yi aa ki kurə, ñtsuu aləə kii ki ji. ²¹ Nlonj mē àgha'a a sà'à mē a ajàn yĩ mē bi twonjə nĩ nōŋsè Moses a mûm ñghòtə a njwĩngònə bəlsraēl tsimè, ñkii swonjə nĩ ànnũ yi a mûm àla'à tsimè.”

Aŋwà'ànè yĩ mē bi le ntoo a mbo bítizi Nwĩ aà

²² Nğǎŋtoo Kristo jya ni bìlìi bi ndánwĩ ni ñghotə ya ñtsim bi le ntigə mbii mē bo tso'c bē bí mɔ'c a titìi bo i too waa bo bì Barnabas ni Paul a Antiokia. Bo le ntso'c bē bi baa bii bi le mbə bítisyàsə a titìi bo aà, a bə Judas yĩ mē bi le si twonj nii ni Barsabas aa, ñki mbə Silas; ²³ ñtigə ntoo waa nĩ àŋwà'ànè yulà: “Bĩ'ĩ, ñğǎŋtoo Kristo ni bìlìi bi ndánwĩ ni bìlìm buu bítisà'atə ghuu bìlìm bi'i bi tsim bii mē bi ni bítizi Nwĩ aa, bii mē bi tswe a Antiokia ni Syria bo ni a Cilicia aà. ²⁴ Bĩ'ĩ yu'u mē bə bí mɔ'c bi le mfè'è a titìi bĩ'ĩ ñzi mfa nĩ ñgi'i a mbo bù, ñghirə mìnṭitì muu mi tsə'è ñlonj annũ yĩ mē bi le nswonj aà. Lâ kaa bĩ'ĩ le ñwa'à waa too bē, kaa ki'ì ñdi'ì yĩ tsu a mbo bo ki mfa. ²⁵ Nlonj ma yũ ànnũ, bĩ'ĩ bòontè mē m̀biinə tsi'ĩ bítisim mē bĩ'ĩ ka tso'c bē i too a mbo bù, tâ bo ghεε bo bì bìlìm bi'i Barnabas bo Paul bii mē bĩ'inè kəŋə. ²⁶ Bo fà mē ñtswéntitì yàa ntsim nlonj Mmà'ambĩ yĩ'inè Yesu Kristo aà. ²⁷ Bĩ'ĩ too Judas bo Silas a mbo bù mē bo zi nswonj a mbo bù nĩ ñtsũ waa annũ yĩ mē bĩ'ĩ ñwa'anə aà. ²⁸ Bĩ'i bì Azwĩ Nwĩ biinə mē tâ bĩ'ĩ tsuu ghuu nĩ àbè'è yi dāŋ bè'èsə, ñtsyatə julà ìtu ñdi'ì: ²⁹ Nĩ tsuu miji mii mē bi mà'à mĩŋkobə ghuu aa lõ ji; ñtsuu aləə lõ ji, ñtsuu naà yĩ mē bi twεε ntōŋ

yi nzwitə aa lǒ kurə. Nì kii mba'atə nî ìbìi ghuu nlon ajirè. Mbə nì ka ntsyəsə ghuu ntsuu ànnù ma yú yí tsu ki ghìrə, bəə bonj nì ghìrə sigìnè. Bì'i tsà'atè ghuu.”³⁰ Bì le ntoo ngǎntoo mà jù a ala'a Antiokia bì ghèè ghu ngshotə bɔɔ bì Kristo mfa aṅwà'ànè ya a mbo bo.

³¹ Bè bya bì twòṅ mə àṅwa'anè ya, ntii waa i luu nì nìdorə nlonj mə ànnù yìi mə a le mfè'è ghu aa a le ndiintè waa. ³² Judas bo bì Silas bìi bì le ṅki mbə ngǎntoo Nwí aa, bo le ngḥàà bo bo nî àdanjə noò ndiintè waa mfa nì m̀t̀t̀t̀ a mbo bo. ³³ Bo tswè mē bo bo nî àtìi noò, bɔɔ bì Kristo bya bú n̄toò waa nî m̀bɔɔnə mə tâ bo bu mbìi ṅghɛɛ a mbo bè bya bìi mə bì le ntoo waa aà. [³⁴ Lâ Silas à le nlòò mə yu bú tswè yi ghu.]* ³⁵ Paul nì Barnabas le mbù n̄tswe nî àtìi noò àla'a Antiokia bo bì bè bì ghà'atè bì mɔ'ɔ, n̄swonjə nî ànnù Nwí, ṅkii ndi'i nî ànnù Nwí.

Paul bo Barnabas yatè.

³⁶ Àtìi noò yì mɔ'ɔ â tsyà mē, Paul a swonj a mbo Barnabas mə, “Sì bu mbìi ṅghantə bilîm bi'ìò a nî ìtoò j̄i mə sì t̀è'è mē n̄tsya ghu n̄swonj ànnù Nwí a mbo bo aà, tâ lèntè mə bo ghìrè mə akə le.” ³⁷ Barnabas à le nlòò mə yu lògə Jon Mark tâ bo bo ghɛɛ, ³⁸ Lâ Paul à le n̄swonj mə kaa a sì ku'ùnè, n̄lonj mə à le mfòò m̀ma'atə waa wâ noò mbii ti ghê mə bì manjə àkòrè n̄tèè yaa, a ma'atè waa a Pamphilia, ṅkhə mbìi nî ṅjìmè. ³⁹ Bo le n̄swùṅnè ghu si'i, n̄tigè nyatè. Barnabas a logè Mark bo yu kuù àbanj a ṅghèɛ a

* **15:34** Kaa atii ma yú a sì a múm ṅṅwà'ànə j̄i mɔ'ɔ tswè

Cyprus. ⁴⁰ Paul a bâɲnè òlɔgə Silas, bɔɔ bi Kristo bo tsa'atè Nwî a atu bo mə tâ Mmà'àmbi à ka ghirə ibòŋ a nu bo. ⁴¹ A tigè òtsya a Syria ni Cilicia, ndiintə nî nghòtə jii mə i le ntswe ghu aa mfa ni mîtì a mbo bo.

16

Ajàŋə Timoti a bò'ɔ Paul ni Silas le nghèe a fà'à

¹ Paul a nghèe a ala'a Derbe bo Lystra, òtsi'i ngànyègənnù Yesu yî mɔ'ɔ yii mə ìkùm yi i le mbə Timoti aà. Ndè yî à le mbə ngàmbii Kristo, mbə òtə baYuda, la taà yî a bâɲnè mbə òtə baGrikia. ² Bɔɔ bi Kristo bitsim bii mə bi le ntswe a ala'a Lystra bo a İkonium aa, bo le si beentə nî Timoti. ³ Paul à le ŋwa'atə mə yu lògə Timoti tâ bo yu ghèe. A wà'atè mə laà aa, òtigə ŋjetə yi. A le nghirè maa ajàŋ aa mbi'i ŋгаа baYuda bii mə bi le ntswe maa adigə aà, òlɔŋ mə bè bitsim bi le nzi mə tã bi Timoti à le mbə òtə baGrikia. ⁴ Ajàŋ mə bo le si karə ŋkuu nî ìbù'u itoo jya aa, bo le si kè'ènè nî ìnnù jya mə nghotə ngəŋntoo Kristo bo bi bìlii bi ndânwî bya a Yerusalem bi le ntsèrè aa a mbô ngəŋmbii Kristo. Ndi'itə nî waa mə tâ bo tigə nləə bîndənsə ma byá. ⁵ Maa ajàŋ nghotə i le si kwe, òtìi nghèe a mùm àzwî, òndùù waa i kii ŋgha'atə nî òjwî tsimè.

Ajàŋ yii mə òjèè təə təə i le nle Paul a Troas aà

⁶ Bo le ghèe ŋkuu ntsya a mbù'à àla'a Phrygia bo Galatia òlɔŋ mə kaa Àzwî Nwî kaa a le ŋwa'à bii mə tâ bo swon ntoo ya a mbù'ù àla'a Asia.

7 Bo ghèè mē ñghεε ñkù'ù a ala'a Mysia aa, ñywe'etə mə bo kuu a mbù'ù àla'a Bithynia, kaa Azwĩ Yesu kaa a wa'à beentə mə tâ bo kuu ghu. 8 Bo tigə ñkuu ghεε ntsyà Mysia ñghεε a Troas. 9 A ghirè mbə nîrugə, ñjèè təə təə i lê Paul, a yê ñû Macedonia a təə mbu'u nî mbo ntwoŋə n̄i, nswonə ni mə, “Too nzi faa njii a Mecedonia, ñkwetə y'i!” 10 Ajàn mə ñjèè ya i le nle Paul aa, bi'i le tigè ñtantə nû y'i a nló ñghεε a Macedonia nlon mə bi'i le nzi a laa múm n̄ti bi'i mə Nwĩ a twoŋə n̄i y'i mə tâ bi'i zi nswonə ntoo y'i ñsigənə ya a mbo bē bi maa adigə.

Ajàn yii mə Lydia à le mbəŋkə n̄ti yi aà

11 Bi'i le ñghèè ñkuu aban a Troas n̄too ñkì n̄tsinə ñghεε a Samothrace. Bi'i ghèè mē n̄le àbèè fu'u, bi'i ghèè a Neapolis. 12 Ntigə mbu n̄lò ghu ñkuu ñghεε a múm àla'a Filippi, a ala'a y'i tsyamb̄i yii mə a tswe a mbù'ù àla'a Macedonia, mbə atoo yii mə baRoma le si bu'utə aà. Bi'i le mbə n̄tswetə ndù njwi j̄i m̄'ɔ ghu. 13 A bē mē a njw̄iŋḡon bi'i fε'è wa a múm àla'a ñghεε a mbèè àghəŋə ñkì mə bi'i le ñwa'atə mə à n̄i àdìgè yii mə mbə baYuda ghotə ghu a n̄tsà'atə Nwĩ. Bi'i le n̄tswe a nsye ñghàà a mbo bàn̄gyè b̄ii mə bi le ñghotə ghu aà. 14 Yi m̄'ɔ yii mə à le nyu'u annù yii mə bi'i le si swonə aa, à le mbə Lydia yii mə à le mbə mu Thyatira aà. A le si fèè n̄i ñtsè'ə j̄i bagitə ji t̄indù. A le mbə m̄an̄gyè yii mə à le si b̄'ɔ n̄i Nwĩ. Mmà'ambi à le ñna'a m̄itsyē mi mə tâ nan̄sə nyu'utə annù yii mə Paul à le si swonə aà. 15 Lydia a b̄'ɔ ni bē b̄ii mə bi le

ntswe a nda yu aa, bi tigè ñkwerè ñkì. Bi kwèrè mē ñkì aa, a tigè ñtwoṅə yì'ì mbu'u mbo a mbo bǐ'í ñswonṅ mē, “Nì zi tâ bǐ'inè ghεε ntswe a nda mē mē mbə nì zi tsi'í annù nǎkoṅ mē mē tìgê ñgànmbii Kristo wa yì mò'ô.” A swonṅ laà, ñtigè ñgaansè yì'ì bǐ'ibo ghεε.

A ndátsaṅ a ala'a Filippi

¹⁶ A bə a njwi yì mɔ'ɔ bǐ'í kâ ṅghεε a adigə yìi mē bi lε si tsà'atè Nwí ghu aa, m̄boo mumànṅyè yìi mē à lε mbə àbù'ù, Azwǐ yí bi a tswé ghu nu m̄bə yìi mē a lε si ghìrè a swonṅè n̄ ìnnù j̄i mē i ka fè'è aà. Mumànṅyè ghù à lε si fà'a ñkabə yì ñwè a mbo bə b̄i mē bi lε nyuu yi aa, n̄ àjàṅ mē à lε si swonṅè n̄ ìnnù j̄i mē i ka fè'è aà. ¹⁷ A lε si tigè ṅyonṅè n̄ yì'ì b̄i Paul, ñtɔṅnə nswonṅè n̄ mē, “Bè bulà à n̄ ñgǎṅfà'a Nwíṅgòṅ Akɔ'òntsirè. Bo kè'ènè aa m̄n̄j̄i yìi mē mbə bə tsyá ghu nyweenə aa a mbo bù.” ¹⁸ A lε si ghìrè ma mùu ajàṅ n̄ m̄itugə mi njwi m̄i ghà'atè; ñywe'e a noè yìi mē ñtòṅ Paul i lε nnaṅsə nlwi ghu n̄. Paul a karikè yi ñswonṅ a mbo àzwǐ yí bi ya mē, “N̄ ñk̄m̄ Yesu Kristo, mē swǒṅ a mbo wò mē tâ ò fε'ε ghu n̄.” Azwǐ yí bi ya a k̄ ñghesə fè'è yi tsi'í maa noè.

¹⁹ Nòè yìi mē b̄ib̄on bi lε yə ajàṅ mē m̄n̄j̄i ñkabə waa wa à b̄i'ì mē aa, bo baṅnə Paul bo Silas, ñswunṅə waa ñghεε n̄i bo a nsaanə, ñte'ε waa a tit̄i b̄it̄a bi ala'à. ²⁰ Bo logè waa ṅghεε n̄i bu a nsi ṅgǎṅsa'a ala'a baRoma ñswonṅ mē, “Bulà bə à n̄ baYuda, m̄fa n̄ ñḡi'ì a m̄m̄ àla'a b̄i'ì. ²¹ Bo d̄i'ì n̄i b̄in̄òṅgòṅ b̄i mē kaa bi s̄ b̄i ala'à bi'ì b̄e. B̄i'ì laa mbə baRoma, kaa mbə b̄i'ì

wa'à bînòṅgòṅ ma bù bii kè ṅka nløe.” ²² Nnòò bē wa i yōṅ ṅkuu a atu bo, òtigə nīṅə nī ànnù ya a nu Paul ni Silas. ṅgāṅsa'a ala'a jya i sàtə ìtsə'ə a nu Paul ni Silas, ṅswon mə tá bì nanşə ṅghoo waa. ²³ Bi nāṅsə mē ṅghoo waa nī ìtī jī ghà'atə, nīṅə waa a ndātsan, ṅswon a mbo ṅgāṅmbē ndātsan wa mə tá à nanşə ṅka mbe waa. ²⁴ Ajāṅ mə ṅgāṅmbē ndātsan wa à le nyu'u aa, a le nīṅə waa a mūm ṅja'à ndātsan yī mə i le ntswe a mum aa, ṅghirə bi tswa mīkòrə myaa ṅkoo a ni mīka'à.

²⁵ Itugə i tī mē, Paul bo Silas bo ká òtsa'atə nī Nwī nyəə ni mīkòò ṅgha'asə nī Nwī, ṅgāṅətsan jya jī mɔ'ɔ jī mə i le ntswe wa andātsan aa, bo le si yu'utə nī ajāṅ mə Paul ni Silas le si gha'asə nī Nwī aà. ²⁶ Nsyə i wi'ikə òtsiginə tsi'ī nī mītī, òtsigə ndātsan ya nsigə nywe'e nī àtsənda, mīntsù mī nda mītsim mī wi'ikə ṅṅa'akə waa, ìtsan jya jī mə bi le ṅkòòṅkə waa ghu aa, i teenkə ṅwokə a nsyē. ²⁷ Nòò yī mə ṅgāṅmbē ndātsan wa à le ṅwī'inə nyə mə ìbà'a ndātsan jya i jwaṅkə òtəə aa, ṅwa'atə mə ṅgāṅətsan jya i khəkə mē tsimə. Ntsɔ'ɔ munwī òtsò yī a mba'a mə yu sò yi ghu kwo. ²⁸ Paul a tɔṅnə tsi'ī nītī ṅswon ghu mbo mə, “Tsèe ìbì yī tsu ghìrə bē, wa bī'ī tswə faà tsi'ī bì tsimə.”

²⁹ ṅgāṅmbē àtsan wa a swon bi zī ni lām a khē ṅkuu ni ghu, òtsiginə, ṅwo a nsi Paul bo Silas. ³⁰ Nlogə waa bo bo fə'è ṅghəntə a bæe, a betə mə, “Bītaà, mībə mē ghìrə mə a kə nyweenə e?” ³¹ Bo kwi'i ghu mbo mə, “Nīṅ ntiì gho a nu Mmà'àmbi Yesu, bon ọ ka yweenə bu bì ṅgwè'è yò.”

³² Bo tigè òswonə annū Mmà'ambi a mbo bo bo bì a mbo bè bì tsim bìi bì le ntswe wa mùm nda aà. ³³ Tsi'i maa abàntè noò nitugə, ògàmbê àtsan wa a logè waa, òsi'i òla'à jyaa; yu bo bì ògwè'è yì bo burè òkwerè òkì. ³⁴ A logè Paul bo Silas bo bo k'ò òghèè a nda yu, a fa miji a mbo bo tâ bo jì. Yu ni ògwè'è yì le nluu ni òdore nlon mə bo le niñ ntii waa a nu Nwì aà.

³⁵ Abèè a fù'ù mē bità bì ala'a bì baRoma bì toò bìburəsì mə tâ bì zi nswon mə tâ bì ma'atə bē bya tâ bì ghè. ³⁶ Ngàmbê àtsan wa a swon a mbo Paul mə, “Wa bità bì ala'a bì tòò mə òkì mə tâ bì ma'atə ghuu Silas. Ni tse mà'atə la tsitōñ ò ghèè ghuu nì m̀b̀on̄.”

³⁷ Paul a swon a mbo òtsyàsè bìburəsì wa mə, “Kaa bì kì wa'à yə mə bì'i fansə annū tsu, lá m̀ban̄nə òghòò yì'i a nsi bè, bì'i kì mbə baRoma. Bì m̀ansè mə a òghòò yì'i, m̀ma'a yì'i a ndàtsan̄. Tsitōñ bì tigə nlo mə bì òhè'esə fi'i yì'i bə nì àlò'òsè! Kaa m̀bə a kì'i maa ajàn ghèè! Tā bità bì ala'a bì baRoma bya bo b̄imbōñ tâ bì zi mfi'i yì'i.”

³⁸ Bìburəsì bya bì le òghèè òkè'enə a mbo bità bì baRoma byá. Ajàn mə bì le nyu'u mə Paul bo Silas le mbə baRoma aa, nìb'ò ni le ntswa waa, ³⁹ bì tigè òghèè òghèè m̀bu'u mbo a mbo bo mə bì li'inə ifansənnū jyaa. Ntigə mfi'isə waa wa ndàtsan, nswon a mbo bo mə tâ bì ma'atə ala'a ya mfè'è òghèè waa. ⁴⁰ Paul bo Silas bo mà'atə ndàtsan ya òghèè a nda Lydia, òtsi'i bōò bì Kristo ghu, òghaa a mbo bo, òdi'itə waa mə bo ka ngaansə mitii myaa. Ntigə nlo waa.

17

A ala'a Tesalonika

¹ Paul bo bì Silas bo le ntsya a ala'a Amfipolis ni Apollonia nghεε nywe'e a ala'a Tesalonika, a adigə yïi mə ndâghotə ì le ntswe ghu aà. ² Ajàn yïi mə Paul à le si gha'asə nghirə aa, à le nghèè ñkūu wa ndânghotə. A le si ghèè ghu a njwîngɔŋ bo bì bè ghàà ligitə nlon nighàà ni Nwî, a nî ñgyà ji tarə. ³ A tɔ'otə nî ñji'ï ànnù Nwî, ndi'ï ni a mbo bè bya mə Ayɔ'ò Nwî wa à le ntswe nî ñyê ñgi'ï i kii yweenə ni ñiwô, ñswonə mə, “Yesu ghú mə mə kè'ènə a mbo bu aa, à ni Ayɔ'ò Nwî wâ.”

⁴ Bo bî mɔ'ɔ bi le yu'u a kuu a atu bo, bo bii ànnù ya mə Paul ni Silas le si swonə aà. BaGrikia bî ghà'atə bii bi le si bɔ'ɔ Nwî aa bo bì bàngyè bî ghà'atə bii mə bi le mbə bî dirisè aa, le ñki mbii.

⁵ Lâ baYuda le ntswe nî àghè'ènə a nu bo, ñghεε a atu mîmfânɔnə ñghotə nnɔɔ bə, bîbwèrə bo bi bè bî bi, ñghirə bo niɔnə àbùùrə wa múm ñjò'ò àla'a, ñghεε mbù'ù fikòrə a ndugè ɔn yïi mə bi le si twonə ni Jason, ñwa'atə ni mə bo ka yə Paul ni Barnabas ghu, i tswa waa i swunə ghεε fa a mbo bè byâ. ⁶ La kaa wa'à waa yə, ñtigə mbanə a Jason bo bì bɔɔ bi Kristo bî mɔ'ɔ, ñswunə waa nzi nte'ε a nsi bità bi ala'a, ñtɔɔnə nswonə ni mə, “Bè bulà mə bi bəŋkə mə mbî ñtsim ni mîtumfu'u aa bi kî mē ñzi ñkù'ù a njò'ò àla'a bî'inə, ⁷ Jason a kî ñlogə waa nləə a múm nda yu. Bo bitsim wô ni bìnɔɔsə bi Kaisa ñswonə ni mə ñfò yî mò'ɔ à bŷ ntswe ghu, ñkūm yi i bə Yesu.” ⁸ Bè bya a bɔ'ɔ ni bità bi ala'a bi yù'ù mē ma nùu nighàà, ñibɔ'ɔ ni tswâ waa, àtú yaa a

buurè. ⁹ Bìtá bi ala'a bya bi le nghìrè Jason bo bì àbùgè bê bo twú n̄jò a ni nduu ñkabə ȳi mə bi le ntsèrè aa, bi tigè m̄ma'atə waa bi ghèè.

¹⁰ Itugə i ghèsè mē m̄fii, bɔɔ bi Kristo bya bi too Paul bo Silas bo ghèè a Berea. Bo ghèè mē ñku'u ghu, nghɛɛ a ndânghòtê. ¹¹ BaYuda bii mə bi le ntswe a Berea aa bi le ntswe n̄i n̄t̄i ȳi siḡinè ñkɔŋə n̄i n̄yù'ùtə ànnù, n̄tsya bē bii mə bi le ntswe a Tesalonika aà. Bo le nyu'utə ntoo ya tsi'í n̄i n̄idorè, n̄twoŋə n̄i n̄ighàà ni Nwí tsi'í ñjwí tsim a m̄f̄ɪsə nyə mə ànnù ya mə Paul à le si swon aa à n̄i ànnù n̄iŋkɔŋ kè àban̄nennù le.

¹² Bo bí ghà'atè bo le niŋ m̄int̄i myaa a nu Kristo, b̄angyè bi Grikia bí ghà'atè bii mə bi le mbə bí kò'ònè aa, bo bì mb̄an̄nè baGrikia bi le ñki mbii.

¹³ Lá baYuda bii bi le ntswe a Tesalonika aa bi le nyu'u mə Paul à k̄i mē n̄swon n̄ighàà ni Nwí a Berea, ntigè nz̄i ghu, ntotə bē ñloḡinè ñgi'i ghu.

¹⁴ Bɔɔ bi Kristo bya le nghèsè ñlogə Paul n̄tsyasə mə à ghɛɛ a aghəŋə ñki, lá Silas bo Timoti bú n̄tswe fu a Berea. ¹⁵ Bè bii mə bi le nghèè n̄tsyasə Paul aa bo le nghèè ñghɛɛ ñkù'ù a ala'a Athens a bú m̄bensə waa n̄i ñj̄im a ala'a Berea; n̄too waa a nu Silas ni Timoti mə tâ bì wansè ñz̄i ñzi n̄tsi'i yi.

A ala'a Athens

¹⁶ Paul à kà mē aa nyu'utə mə tâ Silas bo Timoti bo zi Athens aa, n̄t̄i ȳi i luu n̄i àjəŋnè ñlon mə à le nyə mə ñjò'ò àla'a mà ya i le nluu ni m̄ikobə aà. ¹⁷ Ma mùu ajan a tigè ñghɛɛ a ndânghotè ntigè swun̄nə bo bì bē ghu, baYuda bo bì t̄iz̄inwí bii mə bi le si bɔ'ɔ n̄i Nwí aa. Ñkii

ngheε ni idigε mitaa a ngòṅ m̀tugε mi njwi m̀ tsim, a mbo bè bii mε bi le ntswe ghu aà.
 18 Ngǎṅndi'innù j̄i m̀c'c j̄ii mε bi le si twonε ní waa ni bìEpicurean bo ni bìstoics aa, le nzi ntsi'i yi bo bo tigè ṅswuṅε. Bo bì m̀c'c bo betè ni mε, “Ajàn ṅú ȳi tighε mε à z̄i ànnù a lòc aa ṅd̄i'ì àkè ε?” B̄i m̀c'c bi kwi'i mε, “A bè tsi'ĩ tsó a swonε ànnù b̄inw̄i bi itoo d̄anḡ.” Bi le nswonε ma mùu ajàn aa nlonε mε Paul à le si swonε n̄i ànnu Yesu a ajàn ȳii mε à le nyweenε ni ṅ̀wo aà.

19 Nyon maa ajàn bi le nlògè Paul ṅzi ni ghu a nsi ṅǎṅndasa'a j̄ii mε i le ntswe maa njò'ò àla'a aà bi twonε ni Arios Pagos aa, nswonε mε, “B̄i'ì lòc a nzi ànnù ȳi fii yù mε o ghàà ṅswonε aà.
 20 Innù ma j̄u j̄i ghà'atε j̄ii mε o swonε aa, i funε yi'ì aà fùnè kaa b̄i'ĩ wa'à naṅsè ṅzi n̄i ànnù ȳii mε o swonε aà. B̄i'ì lòc a nyu'u annù ȳii mε o naṅsε swonε aà. 21 Nlonε mε bè bì ghà'atè a njò'ò ala'a Athens bo bì biḡi b̄ii mε bi le ntswe ghu aa, bo le ṅkǒṅ a mbwesε nòò wàà a nswonε a ṅki yu'u innù j̄i fii j̄ii mε i le si ghèsè m̀f̄'ε aà.”

22 Paul à le ntəə a ndəṅ wa atit̄i Arios Pagos, ṅswonε mε, “Bù bè baAthens, mε yè m̄ tsi'ì ni innù j̄i ghà'atè mε n̄i kòṅḡ ànnù Nw̄i. 23 Nlonε mε ajàn mε mε k̄i si t̄s̄yà a m̄m̄ ṅjò'ò àla'a bu n̄lii n̄i ṅjoo j̄ii mε ni m̄ii aa, mε k̄i yə mε àd̄igè n̄ikentε ni m̀c'c ni mà'a Nw̄i n̄i m̀c'c n̄i ṅwa'anε ghu mε ni tswe aa a mbo nw̄i ȳii mε bi s̄i z̄i. Nw̄i wa ȳii mε n̄i le si mm̄ii n̄i ka mε n̄i le ṅwa'à gh̄uu zi aa, à ni Nw̄i ma wa mε mε zi ni ghu ts̄īts̄onḡ aà.

24 “Nw̄i wa ȳii mε à le nnaṅsε m̄bi yù bo bì ṅjoo tsim j̄ii mε i tswe ghu aa, à ni yu mbε

Mmà'àmbî àbùrè bô òsyê. Kaa m̀bè a wa'à yi a m̀m̀m̀ òdàmà'anwĩ yĩ m̀ə a ghùrè bàmìsòŋ aa tswé bê. ²⁵ Kaa à si ayoò tsu yĩ m̀ə m̀bè bĩ'inè fà'à ghu mbo nì m̀bò mi'inè aa lòò bê, òlòŋ m̀ə à nì yu yĩ m̀ə a fa ntswèntì bo bì àzwĩ a mbo ògòŋ òjòò tsìm bo bì a mbo bè b̀tsìmè. ²⁶ A le ntsyà aa tsi'ĩ a n̄j̄m̀ ò m̀sòŋ yĩ m̀fùurè òn̄aŋsə ògòŋ bê bì tsìm b̄i bi tswe fàa n̄syə aa a m̄buu m̄buu a idigè idigè tsi'ĩ ajàn m̀ə à le n̄lèè aà. A ki m̀bè yu yĩ m̀ə à lèə a noò yĩ m̀ə m̀bè ànnũ tsu a fè'è ghu aà. ²⁷ A le òghìrè maa ajàn aa m̀ə m̀bè bi k̄a òlòò n̄i, kè nòò mò'ò òghìrè òswe ritə nyə yi. Ka m̀ə kaa à s̄i n̄aŋsə òtswe t̄a àgha'à yi t̄a à sa'a aà. ²⁸ Tsi'ĩ tsò m̀ə ò yĩ mò'ò à le n̄swon m̀ə, 'Bĩ'inè tswe ntswèntì yĩ'inè aa ghu m̀m̀m̀ nũ, òk̄i òkarə aa tsi'ĩ ghu m̄m̀m̀ nũ.' A k̄i òfìnə aa ajàn yĩ òḡaŋwà'ànə òŋwà'ànə juu j̄i mò'ò i swon m̀ə, 'Bĩ'inè laa òki m̀bè b̀òò bi.' ²⁹ Tsò m̀ə bĩ'inè nì b̀òò bi Nwĩ aa, t̄a bĩ'inè tsuu ki wa'atə nì m̀ə m̀arè yĩ à nì yĩ f̄iŋkobə fi tsu m̀ə bi ghìrə nì gold, kè nì silva kè n̄i ògò'ò yĩ m̀ə a lòb̀tə ò n̄n̄aŋsə aà. ³⁰ A le m̀bè m̄b̄i Nwĩ a le si foon̄sə n̄i ànnũ j̄i m̀ə bè le si ghìrè n̄i m̀bu'u aà, kaa bi le òki'ì zi aà, la ts̄tòŋ, a swonə nì a mbo bè b̀tsìm a ògòŋ idigè tsìm m̀ə t̄a bo bəŋkə m̄intì myaa, mmà'atə ib̄i waa. ³¹ Nlòŋ m̀ə à kà'à m̀ə òjwi yĩ m̀ə yu ka yi tso'otə misa'a mi bê bitsìm fàa m̄bi ghu a nì m̄n̄j̄i yĩ m̀ə à ts̄inə i tsyà aa a n̄j̄m̀ ò yĩ m̀fùurè yĩ m̀ə à tsò'ò aà. A d̄i'ì ma yũ a laa n̄i òsì n̄i òsì ònyonə a ajàn yĩ m̀ə à le nyweensə yi nì n̄wo aà.”

³² Bo yù'ù m̄ Paul a ghaà n̄i ànnũ òlòŋ ajàn m̀ə

bě yweenə ni nìwo aa, bo bí ghà'atè le si wye n̄i, lá bí mɔ'ɔ bi swonə mə, “Bì'i kǒŋ mə tâ ò ku'usə nswonə annù ma yû a mbo bí'i.” ³³ Paul à ghàà mē laa ntigə ŋghɛɛ yi. ³⁴ Bè bí mɔ'ɔ bi le nyon̄ n̄tsi'i yi n̄n̄iŋ nt̄i waa a nu Kristo. A tit̄i bè ma bú, Dionysius ȳi mə à le mbə ŋû Arios Pagos wa ȳi mɔ'ɔ aa, bo bi m̄angyè ȳi mɔ'ɔ ȳi mə ìkũm yi i le mbə Damaris aa, ni bè bí mɔ'ɔ bi le ntswe ghu.

18

Ajàŋ ȳi mə Paul à le ntswe a ala'a baKorinto aà

¹ Ma jú ìnnù t̄i mē t̄i tsyǎ Paul a lô a ala'a Athens ŋghɛɛ a Korinto. ² A le ŋghèè aa nyə ŋû baYuda ȳi mɔ'ɔ, ìkũm yi i bə Aquila, a k̄i m̄bə ŋû Pontus, ȳi à le t̄i bə aa bô ŋgwê ȳi Priscilla ghèsè mē n̄lo aa a ala'a Itali n̄zi nlon̄ mə Gûmnàà Claudius à le ntsèrè mə tâ baYuda bitsim̄ bi fè'ɛ a ala'a Roma. Paul à le ntigə ŋghɛɛ n̄tsi'i waa. ³ A le ŋghèè n̄tigə ntswe bo bo fà'à n̄lon̄ mə bo bo le si fà'à aa àbənə àfà'à ȳi fùùrè, a bē ifà'a n̄n̄aŋsê ìtsè'è j̄i mə bi le si ghùrè m̄int̄aŋ ghu aà. ⁴ A le si tigə ŋghɛɛ ni a ndághòtə a njw̄ngòŋ tsim̄, n̄swonə n̄i ànnù Nw̄i a mbo baYuda bo bi baGrik̄i, bo bo sw̄uŋnè a tigə n̄n̄aŋsə n̄tɔ'ɔtə ni a mbo bo.

⁵ Nòò ȳi mə Silas bo Timoti le n̄lò a Macedonia nzi n̄tsi'i yi aa, Paul à le ntigə mfa noò ȳi n̄tsim̄ a nswonə ànnù Nw̄i, n̄n̄aŋsə n̄tɔ'ɔtə ndi'i n̄i n̄si n̄i mē a mbo baYuda mə Yesu à bə aa Ayo'ò Nw̄i w̄a. ⁶ Nòò ȳi bo le ntsu'u ŋka n̄tuu n̄too

yì òsigìnè ya ñkii mbөгitè nî Paul aa, a bu'utè ìtsè'ê jì òswonè a mbo bo mæ, "Alæ nû yuu a ka kuu tsi'î a atu bù! Nì bə kwo a mûm ìbì bù bonj kaa mbə bî wa'à gha firè. Nloginè tsítsòn, mè ka ghèè gha a mbo bî tì zì Nwî." ⁷ A le ntigè nlo nghèe a nda Titus, Justus, nù àtoo dàn yî mæ à le si bo'ò nî Nwî, òdùgê yî ì tswê wa mbèè òdânghotê baYuda aa. ⁸ Krispus, yî mæ à le mbə nù yî mò'ò yî à le si lèntè nî òdânghotè ya aa, à le mbii Nwî bo bî ògwè'ê ònda yi tsimè; baKorinto bî ghà'atè bii mæ bi le si yu'u nî ànnù ya mæ Paul à le si swonè aa le si kii mbii bî murè nî waa a ñkì.

⁹ A bè mæ nîtugè a njwi yî mò'ò, Mm'àmbi a swonj a mbo Paul nî òjèè tæ tæ mæ, "Tsee kî bo'ò, bàñnè ka òswonè ntoo ya ntsuu ntsù gho kî kutè; ¹⁰ òløj mæ mè tswe bi'ò, kaa mbə nù wa'à gho lò mœntè, nœnsè nî a nniñ ògi'î yî tsù a nu wò òløj mæ mè tswe nì bè bî ghà'atè fàa njò'ò àla'a." ¹¹ Paul à le ntigè ntswe a ala'a baKoronto alòò yî fùurè nì bîsàn bi nto'ò, òdi'î nì òghàà nì Nwî a mbo bo.

¹² La nòò yî mæ Gallio à le mbə atu bîGûmnàà a mbù'u Achaia aa, baYuda bi le ntanjè ñkì mbiinè bitsim, òzi bàñnè Paul, òghèe nì ghu a ndâsa'a ¹³ òswonè nì mæ, "Mbâ ghù a totè nî bè mæ tâ bî ka ògha'asè Nwî nì mânjî yî kaa à sî nì ònşè ku'ùnè." ¹⁴ Paul à òà'à mæ ntsù yi ñka nlo a ñkwi'î, Gallio a swonè a mbo bàYudà bya mæ, "A ghèrè mbaa mbə mæ nù ghù à wo aa ònşè kè mæ à bù'ù aa annù tsu a mûm àla'a bonj mè tswe nì nòò a nyu'utè isa'â ghuu ghù mbâ

baYuda; ¹⁵ lâ, tsõ mə à bə aa ìnnù òlɔŋ mighàà bo bì mìkùm nì nòŋsè ghùù aa, nì ghɛɛ nɛntè ma yaa ànnù búmbɔŋè; mè tuu mə kaa mè ka wa'à òù òsa'a òjàŋ ìnnù ma jù bə." ¹⁶ A le ntigə furə waa mə bo fɛ'ɛ wa ndâsa'à. ¹⁷ Bo bitsim le mbanɔŋə Sosthen, òù lèntè òdâghotə wa, òghoo yi tsi'ì wa nsì òdâsà'à. Kaa Gallio à le ɔwa'à yi ma yù ànnù kwɛ'è.

¹⁸ Ma yâ ànnù a tsyà mə, Paul a bú ntswe njwi jì ghà'àtè, mfa filo fì boo bì Kristo bya, ntigə ntoo òkì òghɛɛ a Syria, à kà maa òghɛɛ aa, òlogə Priscili nì Aquilla bo bo ghɛɛ. A le òghèè òywe'e a Cenchriya aa, òkoo atù yi òlɔŋ mə à le ɔwàrə akàà yì mò'ò. ¹⁹ Bo le ntigə òghɛɛ òkuu a Ephesus a ma'àtè waa mbanɔŋə ghèè a ndâŋghotə òka nswonə nì ànnù Nwì òkii ntò'otə nì a mbo baYuda. ²⁰ Nòò yìi mə bì le mbetə yi mə mbə a tswè bo bo àgha'a a sà'àtè le aa, à le ntuu; ²¹ la nòò yìi mə à le si fa filò fyaa laa a swonə mə, "Nwì à bə bìi boŋ mə ka ghèè bú bìi," òtigə mbu nò wa ala'a Efeso ntoo ghɛɛ yi fu.

²² Nòò yìi à le ntoo mfɛ'ɛ a Kaisaria aa, à le òkò'ò òghɛɛ ntsà'àtə òghòtə boo bì Kristo a Yerusalem òtigə mbu nsigə òghɛɛ a Antiokia. ²³ A tswè mə ghu a nì nòò yì mò'ò, mmà'àtè òlɔ ntigə òkarə òghɛɛ nì idigə idigə a mbù'ù òla'a Galatia nì Frygia, òdiintə nì ògáŋyogənnù Yesu tsim jì i le ntswe ghu aà.

²⁴ Ma mùu noò òù bàYuda yì mò'ò yìi mə bì le si twonə nì Appolo, bì jwì yi aa a ala'a Alexandria aa, à le nzì a ala'a Efeso. A le mbə òù yìi mə à le nnaŋsə nzi òghàà sigìnè, òkì naŋsə nzi

aṅwà'ànè Nwí. ²⁵ Bi le ṅki nanṣe mmirisè yi a ni mánjì Mmà'àmbì; ànnù Nwí a khî ghu ntii, a kii ṅghaa ndi'i ní ànnù Yesu a ni mánjì yìi à kù'ùnè aà, ka mē à le nzi aa tsi'i ànnù ṅkwerê ṅkì Jon aà. ²⁶ A le nlògìnè òtigè ṅghaa tsi'i nì àdà'à a ndāṅghòtê; lâ nòò yìi mē Priscillia bo Aquilla le nyu'u annù yìi à le si swonè aa, bo le ntwonè yi nnanṣe òtigè ndi'i mánjì Nwí wa ghu mbo tá à nanṣe mbu zi sigìnè. ²⁷ Nòò yìi mē à le nyè'ètè mē yu too ghèè a njii Achaia aa, bɔɔ bi Kristo le ndiintè yi, ṅki ṅṅwa'anè aṅwà'ànè òtoo a mbo ṅgāṅyègēnnù Yesu jya jii mē i le ntswe ghu aa mē tá bì kwèrè yi sigìnè. Nòò yìi mē à le ṅghèè ṅkuu ghu aa, à le òtigè nnanṣe ṅkwetè ṅgāṅmbii Kristo jya, a waa yìi mē à le si bē aa bon ibòn Kristo i ghìrè bi bii òtoo yì sigìnè yā aà. ²⁸ A le si tuu ní ànnù yìi mē baYuda le si swonè nì òsi nì òsi tsi'i ní àdà'à mbaṅnè ntw'otè ni nìghàà ni Nwí mēfigitè ni mē, Yesu à bē aa tsi'i Ayò'ò Nwí wā.

19

Ajàṅ mē Paul à le ntswe a àla'a Efeso aà

¹ Nòò wa yìi mē Apollos à le ntswe a ala'a baKorinto aa, Paul à le ntsyā a ala'a mbù'u atu nzi ṅkù'ù a ala'a Efeso, òtsi'i ṅgāṅyègēnnù Yesu jì mɔ'ɔ ghu. ² Mbetè waa mē, “Nì le ṅkwerè Azwí Nwí wa nòò mē nì le mbii Yesu Kristo aa ε?” Bo kwi'i ghu mbo mē,
 “Kaa bì'i lèè nte'ε wa'à yu'u mē Azwí Nwí a tswè ghu.”

³ A bú nìbetə waa mə, “Bì le ntigə mmurə ghuu a ηkì aa nì ìkǔm wo aa ε?” Bo kwi'i mə, “Bì'í le ηkwereə aa ηkǐ Jɔn.”

⁴ Paul a tigə ñswonj a mbo bo mə, “Jɔn à le si mmurə bê a ηkì aa mə tâ bì ka mbəηkə mîntiì myaa, ñswonjə ni a mbo bo mə tâ bo bii ηû wa yîi mə a yòηə a nǐm yu aà, a bə Yesu.”

⁵ Ajàn mə bo le nyu'u ma yû aa, bi murə waa a ηkì nî ìkǔm Mmà'àmbi Yesu. ⁶ Nòò yîi mə Paul à le nnòηsə mbô mi a atu bo aa, Azwǐ Nwí a sigə ηkuu a nu bo. Bo tigə ñghaa ni mighàà mí fii ηkii ηke'ənə nî ñtoò Nwí. ⁷ Bo bìtsim le mbə tsǒ nìghúm ñtsò baà.

⁸ Paul à le si tigə ηkuu ni a ndânghòtə a ni bìsàn bi tarə ηghaa ghu ti bo'otə, ñswunə bo bì bè tâ bo zi mə ànnù yîi mə bi swonjə nlonj annù nifò Nwí aa à ni tsi'í ànnù. ⁹ Bo bì mɔ'ɔ le ntii atu kaa wa'à waa bi; ñtigə ηghaa nî ñnnù jî bi nlonj ηгаа Mânjî Mmà'àmbi wa a nsí ñghòtə. Paul à le nlògə ηgǎnyəgənnù Yesu jya bo bo swunjtə waa bo, ñtigə ηghaa bo bì bè ñlonj nighàà ni Nwí a njwí tsim a ndânwà'ànə Tyrannus. ¹⁰ Ma yû a le ηghèè nî mbii a nǐm ilòò jì baà. Bè bìtsim bii bi le ntswe a mbù'ù Asia, baYuda bo bì baGrikia, bi le nyu'u nìghàà ni Mmà'àmbi.

Bɔɔ bi Sceva

¹¹ Nwǐngòη à le ηghìrə innù jî yěyerə jî wè ñtsya a nǐm Paul. ¹² Bè le si tigə nlògə tsi'í ìtsè'ə nyè'ε nsi jì bo bì àtsè'ə nnòηsə a ntɔη yu ηghεε ni ju a mbô ñgàn mighòò, mighòò myaa mi fwetə, ìzwí jî bi i kii mife'ekə ni a nu bo. ¹³ BaYuda bí mɔ'ɔ bii mə bi le si ghaa ηkarə mfi'i nî ìzwí jî

bi a nu bè aa, bo le nlògìnè òtigè ntwon̄ ikum Mmà'àmbí Yesu a atu bè bii mē bi le ntswe n̄ izwĩ j̄i bi aa, òswon̄ə ni mē, “Mè swon̄ə a mbo wò n̄ ikũm Yesu wa mē Paul a swon̄ə annù òlon̄ ɲgaà ȳii aa mē tâ ò fε'ε.” ¹⁴ Bɔɔ bi ɲũ baYuda ȳi mò'ɔ ȳii òkùmê yi le mbə Sceva, mbə ɲgàn̄mà'a Nwĩ aa, bo le si ghìrè maa ajàn̄è.

¹⁵ Lâ àzwĩ ya a betè waa mē, “Mè zi Yesu, ɲki nzi Paul. Lâ òni bə aa b̄iwò aa ε?”

¹⁶ ɲũ wa mē àzwĩ ya le ntswe ghu nu aa, a wò a nu bo, ntii ɲgha'a waa, ɲghɔɔ waa bitsim, bo khêkè m̄fε'ekè wa nda ni ilà'à a nu bo ti òtsè'è. ¹⁷ BaYuda ni baGrikia bitsim bii bi le ntswe a ala'a Efeso aa, bo le nyu'u ma yũ ànnù òbɔ'ɔ tswá waa, bo ku'usè ɲghu'usè ikum Mmà'àmbí Yesu Kristo. ¹⁸ Bè b̄i ghà'àtè bii bi le mbii Kristo aa, bo le nzi n̄ òsi òni òsi mbii ònnù j̄ii mē bo leè m̄fansə aà. ¹⁹ Bo b̄i ghà'àtè bii mē bi le si ghìrè majèkè aa, bo le ɲghotè ɲɲwà'àn̄è j̄yaa nzi ntòɔ a nzi bè. Ndùu ɲɲwà'àn̄è j̄ii bi le ntòò aa, à le mbə òbàt̄ə ɲkabə silva ntsù'ù m̄ghum mi ntaà. ²⁰ A bə ajàn̄ ȳii mē òghàà ni Mmà'àmbi ni le nsèènè ni m̄idà'à ɲkwe ɲghεε n̄i m̄b̄ii.

Fìkòrè j̄ii mē f̄i le m̄f̄è'è a ala'a baEfeso aà

²¹ Ma jũ ònnù i tsyà mē, Paul a ka'à a ntii yu mē yu ka tsyà a ala'a Macedonia bo b̄i Achaia i ghèε a Yerusalem nswon̄ə ni mē, “Mè ka lò ghu, i l̄ìgìnə ɲghεε ywe'e ala'a baRoma.” ²² A le òtigè ntoo Timoti bo Erastus, bè bi baa bii bi le si kwetè òni aà, a ala'a Macedonia. Yumbon̄, à le mbàn̄nè m̄bu ntswe ni m̄utii noò a mbù'u Asia.

23 Ma mùu noò, ñgi'i yí ñwè ì le mfɛ'ε a ala'a Efeso ñlonə Mânji Mmà'àmbi wâ. 24 Nù yí mò'ɔ yíi mə ìkùmə yi à le mbə Demitrios, mbə ntwí àlàà silva aa, à le si twi nî ñda nwí yíi mə bi le si twonə ni Artemis aa, mfii ni a mbo bə, yu bo bi ñgǎñfà'á ji tswé nî àbii yí wè ghu. 25 A le ntigə ñghotə ñgǎñfà'á ji bo bi bə bii mə bi le si fà'a itu mifà'á ji mɔ'ɔ tsó ma jû aa, nswonə mə, “Nì zi mə bii'ìnè kì si kwerə ñkabè yí'ìnè aa fàa atu afà'à. 26 Nì yè mē ñki nyu'u mə kaa à sɪ aa tsi'í faa a ala'a Efeso təè. Paul ghú à kàrə mə a mbù'u Asia tsi'í ntsim, mbwe'esə nî ñnòò bē bī ghà'atə mə bi bii annù yíi mə yu swonə aà, ñswonə ni mə bɪnwí bii bi nanşə ni aa nì mbo aa kaa à sɪ bɪnwí bē. 27 Ngi'i yíi ì tswe ghu aa à ni mə kaa à ka wa'à tsi'í àfà'á yi'ìnè yú bi'ì, bi ka tigə lògə ndâmà'anwí, nwĩngòŋ mǎngyè Artemis yí ñwè yú nî àdànə dànə. Ajàn mə bə bɪtsim a Asia bo bi a mbí ntsim kì si gha'asə nii aa, tá à mɛ, tá nifò ni ikúm yi tá nì mɛ.”

28 Nnòò bē wa yù'ù mē ma yú ànnù aa, mɪntɔŋə myaa lwínə, bi lɔgìnə ntigə nswonə ni mə, “Nìgha'a nì wè a mbo Artemis, nwí baEfeso.” 29 Abùùrè a le ñkuu wa ñjò'ò àla'a tsi'í tsim. Nnòò bē wa baŋnə Gaous bo Aristarchus, mə le mbə bē bi Macedonia bi baa bii bo bi Paul le si zínə aa, ñswonə waa nzwu ñkuu ñghɛɛ ni bu a mùm ñda yí ñwè yíi mə bi le si ghìrə nidorə ghu aà. 30 Paul à le ñghə mə yu yŋ ñkuu ghu, bɔɔ bi Kristo bii mə bi le ntswe ghu aa bi tswá yi. 31 Bè bī dɪrɪsè bii mə bi le ntswe maa mbù'ù àla'a mbə ika'á ji, bi le ntoo ñkì ghu mbo, mbu'u nî mbo

ghu mbo mə tâ à tsuu lõ ywiŋtə mə yu kuu wa mûm ñda yĩ ñwè ya mə bi le si ghìrè midorə ghu aà. ³² Bulà le si tɔŋnə nswonə nĩ yulà ànnù, bilì tɔŋnè ñswonə nĩ yilì. Nlon mə bo bì ghà'atè le ŋwa'ă nji'ĩ ànnù yĩ mə bi le twonə waa ghu aa zĩ aà. ³³ Bo bì ghà'atè le mbii mə Alexander à zĩ ñji'ĩ ñlon mə baYuda le ŋghìrə mə tâ Alexander à tsya ŋghèe a mbĩ aà. Alexander, à le ntsitè bē nĩ àbo mə tâ bì yu'utə tâ yù ghaa a mbo bo ntɔ'otə a mbo bo. ³⁴ Ajàn mə bo le nyə yi nzi mə à ni ñù baYuda aa bo le nlògə ibàntè noò ji baa, boonə ntɔŋnə nĩtì tsò ñù yĩ mò'otə nswonə ni mə, “Nìgha'a nĩ wè a mbo Artemis, nwĩ baEfeso.”

³⁵ Nòò yĩ mə tanìkurə yĩ ñwè à le ŋghìrè ñnòò wa i bonè aa, a ghaà a mbo bo nswonə mə, “Bìlìm bá, baEfeso, ñù tsù yĩ mə à sì zi mə Efeso, mə à ni ñjò'ò àla'a aa, à tswe nì ñdàmà'anwĩ mànɣyè Artemis ni fìŋkobə fì ñgò'ò fì fya mə fì le nlò a aburə ŋwo aa à ni wò aa ε? ³⁶ Ajàn mə kaa mbə ñù a wa'à ma jù ñnnù ligitè aa, tâ ni bɔrisə ntì ghuu, ntsuu atìrə annù lõ ghìrè. ³⁷ Nlon mə bè bù mə nì zi nì bu faà kaa bô sì bē bĩ mə bi yèrə njoo a ndàmà'anwĩ bē, kaa wa'à kì ŋghaa ñnnù mbəgitə nwĩ mànɣyè yĩ'ìnè Artemis ghu bē. ³⁸ Mbə a bə yĩ mə Demitrios bo bì ñgǎŋfà'á ji bi tswe nì ànnù ñlonə ñù, bo mĩntsu mìkɔrè, mì təə ŋɛ'ε, ŋǎŋsa'a mĩsa'a tswê ghu, tâ bì ghèe nsɔmsə waa. ³⁹ Mbə ànnù yĩ mò'ɔ a bu ntswe ghu yĩ ni kǎŋ nnaŋsə nzi, bon bi ka tsisə a noò yĩ mə bè bi ñjò'ɔ ala'a yù tɛ'ε mboontə a ntsisə ñnnù aà. ⁴⁰ Nlon mə bi ka fìrè yì'ìnè mə bì'ìnè biŋ fìkòrè a nĩ ànnù yĩ mə a fɛ'ε sii aà. Kaa nji'ĩ

fikòrè sii ì ghìrə wa'à bê. Mbə bi ki mbetə yi'inè bonj kaa bi'inè ka wa'ă annù yí swòŋ zî.” ⁴¹ A swòŋ mē ma la aa ntigə nseensə bē byá.

20

Ajàŋ mə Paul à le ŋghèe a ɪla'a Mecedonia bo bi a Achaia aà

¹ Nòò yíi mə fikòrè fya le mmè aa, Paul à le ntwon ɲǎŋyogənnù Yesu jya, ndiintə waa ni ñghàà ntigə mfa filô fyaa. Ntigə mma'atə ŋghèe a ala'a Macedonia. ² A le ŋkarə mbù'ù ma ya ndiintə nî bē bya ghu nî ìnnù jì ghà'atə ntigə ŋghèe ɲkù'u a ala'a Grikia ³ ntswe ghu bîsàn bitarè. Nòò yíi mə à le ntaŋtə mə yu ka ghèe a ala'a Syria aa, à le nyə mə baYuda le ntaŋə minàŋê àtù yí, ntigə mbu mbîi fu, ntsya ni Macedonia. ⁴ Sopata, MuPyrrhus, yíi mə à le nlǒ a ala'a Berea aa, à le ŋghèè bo yu. Aristarchus ni Secundus yíi mə à le nlǒ a ala'a Tesalonika aa, Gaius yíi mə à le nlǒ a ala'a Derbe aa, Tychicaus bo Trophomus, nlo a mbù'u Asia, ni Timoti le ɲki ŋghèe bo bo. ⁵ Bo le ntsyă a mbîi ñghèe a nyu'utə bi'í a ala'a Troas. ⁶ Bi'í le ntigə ɲkuu a abanə ɲki a Filipi, a noò yíi mə ìkòo Abaa ti k'ɔ wa i le ntsyà aà. Njwi i ghèə ki tsyă ji ntaà, bi'í tsi'í waa a Troas, bi'í bo tswé ghu ɲgyà yí mfuùrè.

Ajàŋ mə Paul à le nzi a ala'a Troas ni ñghàà yí nlwí'í ñjìmə aà

⁷ A bə a ɲwí ntsyà mbîi a múm ɲgyà, bi'í boontə mə bi'í ji miji mî àkòŋnè, àjàŋ mə Paul à le ntswe nî mma'atə a tìtugə aa, à le ŋghàà a

mbo bè bya nìghàà nya sa'à si'i ñghεε ñkù'ù nî ntiì ìtugè, ⁸ bìlám bí ghà'atè le ntswe a nî ñja'à ñda yì ñdøn ya mē bí'í le ntswe ghu aà. ⁹ Mújòn yìi mē à ìkǔm yi ì le mbə Euticus, à le ntswe a ntsù window. Ajàñ mē Paul à le si ghàà nî àdanə nìghàà aa, à logìnè ñka ntsin filò, nìtigə mbwii ndəənə, ñlò nî ñja'à ñda ya yìi mē ì le mbə ñja'à ñda ji tarə a ñkò'ò a ndøn aa, ñwo a nsyê. Bì ghèè ti ñghεε yi bon à kwò mē. ¹⁰ Paul à le nsigə, ñkwutə yi a nigò yu, nswon mē, “Nì tsuu bə'ə bə, wá ñtswēntiì yì ì bürə ghu nú.” ¹¹ A le mbù ñkò'ò ghεε fu wa ñja'à ñda mbatə abaa ñkurə, ñghεε nî mbīi ñka ñghaa a mbo bo nywe'e ajàñ mē àbèè à le mfu'u, a ma'atè ñghεε aà. ¹² Bì logə mùjòn wa ñghεε nì ghu ntiì, nìdorə luu a múm ntiì bo.

Ajàñ mē Paul à le mmà'atə Troas, ñghεε a Miletus aà

¹³ Bí'í le ñghèè mbīi ñkuu abanə ñkì ñghεε a Assos, a adigə yìi mē bí'í le ntswe nî ñlògə Paul ghu aà. A le swon mē tâ bí'í ghεε nyu'utə yi ghu, tâ yù banə nzi nì mìkòrə. ¹⁴ Nòò yìi mē à le nzi ntsi'i yi'i a Assos aa, bí'í le ñlògə yi a múm abanə ñkì, bí'í bo tigè ñghεε a Mitylene. ¹⁵ Bí'í le ntigə ñkuu wa múm abanə ñghèè, àbèè tì mē tì fu'u bí'í ghèè ñywe'e a mbīi Kios. Njwi yì mò'ò ì ghèè mē kì tsyá bí'í ghèè ñku'u a Sasmos, yìi ì bu nyòntə, bí'í ywe'e Miletus. ¹⁶ Paul à le ñwa'atə mē bon yu kuu a nî abanə ñkì a ghèè Efeso ta wa'à noò ma mùu mbù'u Asia ghènsə. A le si khènə mē yu ghεε kù'u a Yerusalem mbon tâ Njwí Pentecost tâ ì ku'u.

Ajàṅ mə Paul à ɛ mfa fīlo fī bilīi bi ndānwī a Efeso àà

¹⁷ Paul à ɛ ntswe a ala'a Miletus n̄too ṅkīi a ala'a Efeso n̄twoṅ ni bilīi bi ndānwī mə bì zi ntsi'i yī ghu. ¹⁸ Bi zī mē n̄tsi'i yi ghu aa a swoṅ a mbo bo mə, “N̄i zī àjàṅə mə mē ɛ ntswe a noò ghă ntsim bi'inè aà, n̄loginə nī ṅjwī n̄tsyà mbīi mə mē ɛ nzi ṅkuu fàa mbù'u Asia aà. ¹⁹ Mē ɛ mborisə ib̄inū gha, m̄fa'a ni a mbo Mmà'àmbi tsi'i tsō ṅgàṅàfà'â yī ni m̄lāa a mi'i mē. ṅki nzi ṅgi'i ya yīi mə mē ɛ nyə a ajàṅə mə baYuda ɛ ntaṅə minàṅ a atu mē aà. ²⁰ N̄i zi mə kaa mē ɛ ṅki'i annù yī tsu yīi mə a ɛ ntswe nī ṅkwètē ghuu aa lèè ti ghìrè, n̄di'i ni ghuu ṅkīi nswoṅə nī ànnù Nwī a mbo bù a nsī n̄nòò bo bi a ndùgə bù aà. ²¹ Mē ɛ si swoṅə ni a mbo baYuda, ṅkīi nswoṅə ni a mbo baGrikia, ṅwa'asə nī waa mə bo bəṅkə waa, mma'atə innù jī bī jyaa mbii fu a mbo Nwī, m̄bii Mmà'àmbī yī'inè Yesu Kristo.

²² “Tsītsòṅ, a gha aa a tii Azwī Nwī mē gheè ni a Yerusalem, kaa ṅki'i annù yīi mə a ka fè'ɛ a nu mē ghu aa zī. ²³ Annù yīi mə mē zi aa à ni mə, Azwī Nwī a wà'àsè mē gha ṅkè'ènè a mbo mē mə, a nī ṅjò'ò ɛla'a tsim àtsaṅ bo bì ṅgi'i i yu'utə nàá. ²⁴ Lā mē lògè n̄tswētīi ya nī àdāṅə dāṅə a mbo mē. Annù yīi mə mə lòc a ṅghìrə aa, à nī m̄māṅsə ifà'à wa yīi mə Mmà'àmbī Yesu à fa a mbo mē mə mē fa'a aà, a bē ṅka nsèensə n̄too yī n̄siginè ya nlon ibòṅ Nwī. ²⁵ Mē kàrè mē a titii bù bitsim, n̄swoṅə nī ànnù, n̄lon annù nifò Nwī. Tsītsòṅ, mē zi mə kaa ṅù n̄bù à ka yī wa'à gha bù nyə. ²⁶ Mē tigè n̄naṅsə nswoṅə ni a mbo bù

sii mə, m̀bə ɲ̀ù ǹìb̀ù ỳi ts̀ù a ỳi mbwɛ, boŋ kaa à s̄i isa'à gha b̄ê. ²⁷ Nlon ɲ̀ m̄ə kaa m̄ə lɛ ɲ̀k̄i'i anǹù ỳi ts̀ù ỳi m̄ə Nwi à t̄ant̄ə aa a mbo bù lɔ'òs̄ə; m̄ə lɛ ɲ̀k̄è'èn̄ə t̄s̄i'i t̄s̄im̄ə. ²⁸ A ku'ùn̄ə m̄ə n̄i ka n̄lent̄ə ghuu bu n̄i bù, ɲ̀k̄ii n̄lent̄ə n̄i àk̄àr̄ə mbi ya ỳi m̄ə Azw̄i Nw̄i a n̄iɲ̄ə a m̄úm̄ n̄t̄ər̄in̄əbo bù aà. T̄a n̄i ka n̄lent̄ə ɲ̀ghot̄ə Nw̄iŋḡon̄ ỳi m̄ə à gh̄ir̄ə n̄i ỳi, n̄tsya a n̄j̄im̄ n̄iwo n̄i M̄ú ỳi aà. ²⁹ M̄ə zi m̄ə n̄òò ỳi m̄ə m̄ə ka m̄à'at̄ə aa, n̄aɲ̄gwȳè m̄itsyɛ'ɛ i ka z̄i a t̄it̄i bù, kaa ɲ̀k̄i'i ak̄àr̄ə mbi ya liɲ̄ə. ³⁰ N̄òò à ka ỳi k̀ù'u t̄a b̄è b̄i m̄ɔ'ɔ a t̄it̄i bù ka n̄tswɛɛ n̄i ìb̄ǎɲ̄n̄ənn̄ù a mbwe'es̄ə ɲ̀ḡǎɲ̄ȳəḡənn̄ù Yesu j̄i m̄ɔ'ɔ i sẁùɲ̄t̄ə m̄ə b̄i ka n̄yon̄ə waa. ³¹ N̄i t̄syɛs̄ə ghuu maà n̄òò, ɲ̀wa'at̄ə n̄i m̄ə, kaa m̄ə lɛ ɲ̀wa'à k̄ent̄ə a nd̄i'it̄ə ghuu ỳi m̄ò'ɔ ỳi m̄ò'ɔ n̄i m̄il̄àà a mi'i m̄ə, n̄ituḡə n̄i às̄i'in̄ə, a at̄ú ìlòò ji tar̄ə.

³² "Ts̄its̄on̄, m̄ə n̄iɲ̄ə ghuu a m̄úm̄ n̄t̄ər̄in̄əbo Nw̄i, n̄i n̄igh̄àà n̄i ìb̄on̄ə ỳi wa, m̄ə mb̄ə n̄i k̄ò'ò ghuu n̄i kwe, n̄tiḡə mfa n̄joo jya j̄i m̄ə Nw̄iŋḡon̄ à l̄əə a mbo b̄è b̄its̄im̄ b̄ii m̄ə à gh̄ir̄ə bi laa aà. ³³ Kaa m̄ə lɛ ɲ̀k̄i'i n̄i silva, k̄ə gold ɲ̀ù ts̀ù k̄ě its̄ə'ə ji ȳə'ət̄ə. ³⁴ Bù b̄its̄im̄, n̄i zi m̄ə, m̄ə lɛ si f̄à' à n̄i m̄bo aa mù, a n̄tswe n̄i àyoo ỳi m̄ə m̄ə n̄i ɲ̀ḡǎɲ̄ək̄òr̄ə jya lɛ si boŋə aà. ³⁵ M̄ə d̄i'i m̄ə a mbo bù, n̄tsya a n̄i ɲ̀ḡon̄ ìnn̄ù ma j̄ú t̄s̄im̄ m̄ə, n̄i ka mfa'a n̄i m̄it̄i boŋ n̄i ka t̄swe n̄i m̄án̄j̄i a ɲ̀kwet̄ə b̄è b̄ii m̄ə bi b̄or̄ə aà. N̄wa'at̄ə n̄i n̄igh̄àà n̄i m̄ə Mm̄à'àmb̄i Yesu yumb̄on̄ à lɛ n̄swon̄ aa m̄ə, 'A mfa, a z̄i n̄i m̄b̄ɔɔn̄ə n̄tsȳat̄ə a ɲ̀kwɛr̄ə aà.' " ³⁶ N̄òò ỳi m̄ə Paul à lɛ mm̄ǎns̄ə aa, à lɛ n̄swèt̄ə m̄iku'ut̄ə mi a n̄syɛ bo bo b̄its̄im̄ t̄s̄a'at̄ə Nw̄i. ³⁷ Bo b̄ist̄im̄ lɛ si tiḡə nȳə'ə ɲ̀kot̄ə n̄i a n̄iḡò

bo, nnɔŋɔ ni mighègê mi mfa ni flô fi. ³⁸ Bo le nnanşə nşəŋnə si'i si'i aa nlon mə à le nswon mə kaa bo ka yĩ wa'à yi bú ñyə aà. Bo le ntigə ŋghɛɛ bo bo wa ntsũ abanə ŋkì.

21

Ajàŋ yii mə Paul à le ŋkɔ'ɔ ŋghɛɛ a Yerusalem aà

¹ Bĩ'i le mfa flô fyaa ntigə mma'atə waa, ŋkuu aban, ntigə ntsinə ntoo ŋghɛɛ ŋkuu a Cos; àbèè fu'u bĩ'i ghɛè ñywe'e a Rhodes, òtigə nlo ghu ŋghɛɛ a Patara. ² Maa ala'a bĩ'i le nyə aban yii a le si too ŋghɛɛ ni a Foniaa aa, bĩ'i le ntigə ŋkuu wa a múm àban ya ntoo ŋghɛɛ.

³ Bĩ'i zĩ mə ntigə nyə nĩ Cyprus laa, mbàŋnè mbəŋ nsigə nĩ mbĩ òtii, nsigə ŋkuu a ala'a Syria. Bĩ'i le ntigə ŋghɛɛ mfè'è a aghəŋə ŋkì a Tai, a adigə yii mə bi le ntswe nĩ mfi'i ñjoo jii i le ntswe wa múm àban ya ghu aà. ⁴ Bĩ'i le ntigə nlɔɔ ŋgãŋmbii Kristo jii i le ntswe maa adigə aa ntigə ntswe bi'i bo a atú ŋgyà yĩ mfuùrè. Azwĩ Nwĩ à le ndi'ì a mbo bo bo tigə ñswon a mbo Paul mə tâ à tsee a Yerusalem kɔ'ɔ ŋghèè.

⁵ Njwi jii mə bĩ'i le ntswe nĩ ntswe bĩ'ibo ì kà mə aa tsya bĩ'i tigè mma'atə waa ŋghɛɛ. Bo bitsim ni bāngyê byaa bo bi bɔɔ byaa le yòŋə yi'i bĩ'ibo fè'è wa njò'ò àla'a bo ŋghèè a ntsyaasə yi'i. Bĩ'ibo ghèè mə wa aghəŋə ŋkì òtigə nswetə miku'utə mĩ'ibo ntsa'atə Nwĩ ghu. Bĩ'ibo tsà'atə mə Nwĩ aa ntigə ntsà'ànə, bo fâ flô fi'i. ⁶ Bĩ'i le ntigə ŋghɛɛ ŋkuu wa a múm àban bo tigə mbu ŋkwɛɛŋkə waa a mila'a bo.

7 Bì'í lɛ nlò a Tai ntigə ɲghɛɛ nî mbĩ ɲghɛɛ nywe'e a Ptolemais, a adigə yĩ mə bĩ'í lɛ nyə bɔɔ bi Kristo bĩ mɔ'ɔ ghu, ɲghɛɛ ntsà'atə waa, ɲki ntswe bi'ibo ɲjwi yĩ m̀fùùrə aà. ⁸ Abèè a lɛ mfu'u bĩ'í lô ɲghɛɛ ɲkuu a ala'a Kaisaria, ntigə ɲghɛɛ ntswe a nda Philip mə à lɛ mbə Evangelis, mbə ɲû yĩ mɔ'ɔ a titì ɲgǎɲkwetə jya ji sàmbaa laà. ⁹ A lɛ ntswe ni bɔɔ bǎɲgyè bi tiyɔ'ɔ bi sàmbaa, bii mə bi lɛ si yu'u nî ǹtoò Nwĩ ǹswonə.

¹⁰ Bì'í tswe m̄ ghɛ nî ɲjwi jĩ mɔ'ɔ, ɲgǎɲntoò Nwĩ yĩ m̀ɔ'ɔ mə bi lɛ si twonə ni Agabus aa, a lô a Yudea ɲsigə ntsi'i yi'i. ¹¹ A lɛ nlògə ikò Paul, ɲkwerə mikòrə mi bo bi mbô mi ghɛ, ǹswonə mə, "Azwĩ Nwĩ a swonə mə, 'Aá àjàn yĩ mə baYuda bii mə bi tswe a Yerusalem aa ka kwerə mbôɲè ikò ghú, i tigə fa yi a mbô ɲgǎɲtibĩ Nwĩ.' " ¹² Bì'í yù'ù m̄ laà, bĩ'i bi bə bii bi'ibo lɛ ntswe aa tigə m̀bu'u mbo a mbo Paul mə tâ tsee a Yerusalem kɔ'ɔ ghèè. ¹³ Paul a tigə ɲkwi'i mə, "Ni ghìrə aà àkə laà, ɲyè'ə mbəgìtə nî nù ya aa ε? Wa kaa m̀ si nù yà tan̄tə aa tsi'í a ɲkuu a ndátsan̄, m̀ ki n̄tan̄tə nù yà aa a ɲkwo a Yerusalem nlon̄ ann̄ ikum Mmà'àmbi Yesu." ¹⁴ Tsò mə à lɛ ǹlìgìnə n̄tuu ann̄ yĩ mə bĩ'í lɛ si swonə aa, bĩ'í kentə n̄tigə nswonə mə, "Tâ Nwĩ à ghìrə ann̄ yĩ mə a lòò aà."

¹⁵ Mayû a tsyà m̄, bĩ'í tigə n̄tan̄tə ɲjoò ji'i ɲkɔ'ɔ ɲghɛɛ a Yerusalem. ¹⁶ ɲgǎɲyoḡənn̄ Yesu jĩ mɔ'ɔ i lɛ nlò a Kaisaria ɲkɔ'ɔ ɲghɛɛ bi'ibo, ǹlògə yi'i bi'ibo ghèè ɲkuu a nda Mnason ɲù Cyprus yĩ mə à lɛ mbə ɲû yĩ m̀ɔ'ɔ a titì ɲgǎɲyoḡənn̄ Yesu jĩ mbĩ aa, ntigə ntswe bi'ibo.

Paul a gheè ñghantə Jems

¹⁷ Bì'í kò'ò mē ñkuu a Yerusalem aa, boo bi Kristo bya bii bi le ntswe ghu aa, bi kwere yi'i tsi'i nì ndorè. ¹⁸ Abèè a fù'ù mē, b'ibì Paul gheè ñyə Jems; bìlìi bi ndánwì bitsim bi kî nzi ntsi'i yi'i ghu.

¹⁹ Bì'ibo tsà'ànə mē, Paul a tigè ñke'εnə innù tsim, nili'i nili'i, jii mē Nwĩ à le ñghirè a titii bìtizi Nwĩ ntsya a ñim ifà'á yi aà. ²⁰ Bo yù'ù mē aa, bo bitsim tigè ñgha'asə Nwĩ. Bo bú ñswon ghu mbo mē, “Mumaà y'í, Paul, ò yē àjàn yíi mē baYuda a tsù'u ntsù'ù bi bii mē Kristo aà; ñki yə ajàn yíi mē bo nanse nte'ε atú yaa a nləə nònsə aà.

²¹ Bi swon mē a mbo bo mē ò kî si dì'ì nì a mbo bàYuda bii mē bi tse a titii bìtizi Nwĩ bitsim aa mē tâ bo ma'atə bìnònsə bi Moses ntsuu kî lèè. Nswonə nì a mbo bo mē tâ bo tsee boò byaa kî nètè, ñkii tsuu bìnòngòn bi baYuda i kî yònè.

²² Mbə b'ínè ghirè mē akə tsítsòn ə? Tsítsòn bo ka yu'u mē ò zì mē. ²³ Mamùu ajàn, ghirə annù yíi mē b'í ka swon a mbo wò aà. Bè bí m'ɔ tse faà bi níkwà mē bi kàà mē annù a mbo Nwĩ, ²⁴ ghèe nlògè waa tâ búbo gheε ns'ítè annù yá tâ búbo laa a nsi mi'i Nwĩ, tâ ò kî ntwu ayoo yíi bo tse nì ntwu aà, tâ bo tigə ñkoo itú jyaa. Ó bə ghirè mùu ajàn bon bə bitsim ka zi mē innù jya mē bi swon atu wò aa à nî àbǎñnənnù. Lá ò bǎñnè nləə nî nònsə a nî àkòrè nizi yó. ²⁵ A ñghèe nì annù bìtizi Nwĩ bya mē bi bii mē Kristo aa, b'í tòò mē aṅwà'ànə a mbo bo ñswonə nì mē b'í biinè mē tâ bo tsuu mijì mii mē bi ma'a mǎnkobə ghu aa kî jì, ntsuu aləə kî jì, ntsèe naà

yii mə bi twɛɛ ntôn yi nzwitə aa ki kurə; ŋki tsee ki tsùùrè.”

²⁶ Paul à le ntigə ŋghɛɛ nlògè bê bya, àbèè a fù'ù mê, bo bo ghɛè ñsi'itə àkàà yâ. Bo le ntigə ŋghɛɛ ŋkuu a ndâmà'anwĩ ŋkɛ'enə mə njwi jya mə bo le ntswe nî ñlèê ìbii nû waa tâ ì laa aa, bo lèè mē ŋki mfa njoo mmà'anwĩ jii mə bo le ntswe nî mfa atu bo yî mò'ò yî mò'ò aa.

Ajàŋ yii mə bi le ntswa Paul a múm ndâmà'anwĩ aà.

²⁷ Njwi jya ji sàmbaa i ghèè mē ŋka mme, bàYuda bí mò'ò bii bi le nlò a ala'a Asia aa, bii bi le nyə Paul a múm ndâmà'anwĩ aa, bi le ntotə nnòò bi tigə mbaŋnə yi, ²⁸ ñtəŋnə nswonə ni mə, “BaIsrael, nì zi ŋkwetə yi'i! Mbâ ghùlà a dî'ì nì a mbo bè a idigə tsim mə bè ka ntsa'a nî yi'inè, ntəsə nî nŋsə, ŋkii ntsa'a nî ndâmà'anwĩ. A ki mē ñzi ŋka ntsuure nsinè nî àdìgè yū mə laa aà!”

²⁹ Bo le si swon ma mùu ajàŋ aa nlon mə à le ti bə aa bo yê Paul bo Trophimus, nù baEfeso, bo yu zinè wa múm àla'à, bo tigə mmoontə ni mə à le nlògè aa yi bo yu zì ŋkuu wa múm ndâmà'anwĩ.

³⁰ Idigè i le ntigə mbuurə wa múm àla'a, bè tigə ŋkhənə nzi ŋghotə, mbaŋnə Paul, ñswun yi mfe'esə wa ndâmà'anwĩ, ñtsetə ibà'à. ³¹ Annũ ajàŋ mə bi le si tigə nlòò nzwitə yi aa, a le ŋghèè ñywe'e a mbo atu bîsogyɛ ntsù'ù baRoma mə àla'a Yerusalem a tsìgìnè. ³² A le mburə nlogè bîsogyè bo bì İtu bîsogyè ntsù'ù bobo khênè ñsigə ŋghɛɛ ntsi'i bē byâ; bè bya yè mē atu bisogyè ntsu'u ya bo bì bîsogyè bya aa, ŋkentə a ŋghòò Paul. ³³ Atu bîsogyè ntsù'ù ya a ghèè

òtswa Paul, òswonj mɛ̀ bì kwerè yi nì òtsan ji baà. Mbetə̀ mɛ̀ à bɛ̀ aa wò, kè̀ òki mfansè aa akè̀ lɛ̀? ³⁴ Bè̀ bì mɔ̀'ɔ̀ wa titiì nnò̀ wa kầ òtɔ̀nɛ̀, bĩ̀ mɔ̀'ɔ̀ swonjè̀ nì yĩ̀ dàn; kaa a wa' à zĩ̀ àjàn yĩ̀ mɛ̀ mbə̀ a nansè yu' u ànnù yĩ̀ tìnsè̀ yĩ̀ mɛ̀ bo lɛ̀ si nansè swonj nlonj ayòrè̀ yâ; òtigə̀ nswonj mɛ̀ tá̀ bì logə̀ Paul òghɛɛ̀ nì ghu a ndùgə̀ bìsogyè̀. ³⁵ Bi zĩ̀ mɛ̀ òka òkɔ̀'ɔ̀ bìsteps bya aa bìsogyè̀ bĩ̀ mɔ̀'ɔ̀ bì tigè̀ m̀be'e Paul aa bè̀'è̀ nlonj mɛ̀ idigə̀ lɛ̀ si tigə̀ ntiì tsi'ĩ̀ tti àjàn yĩ̀ mɛ̀ nnò̀ wa i lɛ̀ tigə̀ mbə̀ tsò̀ nàà m̀tsə̀'ə̀ aà. ³⁶ Nnò̀ wa i lɛ̀ si zwu yonjə̀ nswonjə̀ nì mɛ̀, “Zwitə̀ nì yi!”

Ajàn mɛ̀ Paul à lɛ̀ òka nlɔ̀ a òkwerə̀ àtú yi aà

³⁷ Bìsogyè̀ bya kà mɛ̀ aa nlɔ̀ òkuu òghèè̀ nì Paul a múm ndùgə̀ bo, a ghaà a mbò̀ òttsyàsè̀ wàà mɛ̀, “Mbə̀ m̀ tse swonjə̀ annù yĩ̀ mɔ̀'ɔ̀ a mbo wò aa ɛ̀?” Nttsyàsè̀ wa a betə̀ mɛ̀, “O zĩ̀ nìghàà nì baGrikia aa ɛ̀? ³⁸ O sɿ̀ òjù baEgipto wa mɛ̀, à gha' à a bò̀ mɛ̀ òsa'atə̀, mɛ̀ à kì zì mbùurə̀ ala'a yù òghotə̀ nnò̀ 'bìyò̀nè̀ nifò̀' ntsù'ù ji nìkwà òlogə̀ waa bo bo fɛ̀'è̀ òghɛɛ̀ atu nta'a mìwèè̀ mìwèè̀ aa bə̀ aa ɛ̀?”

³⁹ Paul a kwi'i mɛ̀, “Mè̀ nì òjù baYuda, òlo aa a ala'a Tarsus a mbù'u Cilicia, m̀bə̀ tsi'i mùla'a yĩ̀ à lo a njò̀'ò̀ àla'a mà yú yĩ̀ ò tìnsè̀ aà. Tsà' à tsà' a ò, bìi tá̀ m̀ ghaa a mbo bə̀ bú.”

⁴⁰ Nttsyàsè̀ bìsonjyè̀ wa a bìi, Paul a tigə̀ ntə̀ wa atu bìsteps, òtsitə̀ bə̀ bya nì àbò̀ yi bo kentə̀ òghàà, a ghaà a mbo bo nì nìghàà nì baHeber òswonj mɛ̀:

22

¹ “Bilîm bâ ni bitaà bâ, nanşə yu'utə nǎ annù yǐi mə mə aa swon̄ a mfi'isə ɪlɛɛ ɣha ɣhu a nsi bù tsɪtsɔŋ aà.” ² Ajàn̄ə mə bo le yu'u ajàn̄ yǐi mə à le si ghaà ni a mbo bo ni nìghàà ni baHeber aa bo le ŋku'usè n̄taa iton̄nè jyaa nyu'utə. A swon̄ a mbo bo mə, ³ “Mè laa mbə ŋù baYuda, bi jwé ɣha aa a Tarsus yǐi à tswe a ala'a Cilicia, lâ bi bân̄nè ŋko'o ɣha aa fàa njò'ò àla'a, mè yөгè àŋwà'ànè a ji'i mikòrê Gamaliel, nyon̄ə ni n̄on̄sè bitaà bi'inè a nili'ĩ nili'i, ŋkii ntii n̄i ànnù Nwĩ tsi'ĩ ajàn̄ mə bù bitsim̄ kii ntii ɣhu tsɪtsɔŋ aà. ⁴ Mè le si tso'ɔ akòrè bè bii mə bi yòn̄ə Mân̄jĩ ɣhùla aa nzwitə n̄i waa. Mban̄tə n̄i mbân̄nè bo bi bân̄gyè, ŋkwerə n̄i waa, nniŋə ni a ndâtsan̄ə. ⁵ A ni ma yú, ŋgân̄mà'a Nwĩ yĩ ŋwè bo bi ŋgân̄ndasa'a tsim̄, bo n̄i biyèfê bâ mə mə le si ɣhìrè maa ajàn̄. Mè le ŋkwerə aŋwà'ànè a mbo bo mə mə ɣhɛɛ fa a mbo bilîm ba bàYuda a ala'a Damascus tá tigə ban̄tə bê ma bú bĩ mɔ'ɔ, i kwerə waa i zĩ ni bu a Yerusalem tâ bi niŋ ŋɣi'ĩ a nu bo.

Paul à swòn̄ə ajàn̄ yǐi mə bi le mbəŋkə yi aà

⁶ “Ajàn̄ mə mə kà mē aa ŋɣɛɛ aa, a bə a ntii àsi'inè, le bon̄ mè zĩ mē ŋkoontə a ala'a Damascus, ŋkà'à yĩ jèɛŋkə i lô a aburə ŋwi'ikə ŋwà'àkè n̄ta ŋkarisə ɣhá. ⁷ Mè wô a nsye a ndômân̄jĩ, nyu'u n̄jĩ ŋù i betè ɣha mə, ‘Saul, Saul, o tso'ɔ akòrè ya aa a ya ε?’ ⁸ Mè kwi'i, mbetə mə, ‘A ni wò wò aa ε Mmà'àmbi?’ A swon̄ a mbo mə mə, ‘A ni mè Yesu mu Nazareth, wa yǐi mə o tso'ɔ akòrè yi aa.’ ⁹ Bè bya bii mə bĩ'ibo le ntswe aa, bi

le nyə ɲkà'à wâ, lâ kaa ɲki'i ɲji ɲù wa mə à le si ghàa a mbo mə aa bəɲnə ɲyu'u. ¹⁰ Mə tigə mbetə mə, 'Mə aa ghìrə aa mə akə aa ε, Mmə'àmbi?' Mmə'àmbi a swon a mbo mə mə, 'Bìinə, ɲkuu ɲghèe a ala'a Damascus bon baa tigə swon innù tsim jii bi tan̄tə nləə a mbo wò mə tâ ò ghìrə aà.' ¹¹ Ajàn mə kaa mə le si wa'à nì ìdigè bú nyə nlon ɲkà'à wa mə i le nta si'i aa, bə bya mə bí'ibo le ntswe aa, bi le ntigə ntswa ɲikwèè na, bí'ibo kuu ɲghèè a Damascus.

¹² "Nù yĩ mò'ò à le ntswe ghu, ìkùm yi i bə Ananias, mbə ɲù yii mə à le nan̄sə nte'ε atú yi nî ànnù Nwî, ɲyonə nî n̄ɲsə, mbə ɲù yii baYuda bíi mə bi le ntswe ghu aa, bi le si ghàa innù jì sigìnè nlon ɲgaà yĩ. ¹³ A le nzì ntəə a mbèe mə, n̄twon̄tə gha nswon mə, 'Ndim ghà, Saul, bú ɲka nyə idigə fu.' Mə lògìnə maa noò mbu ɲka nyə idigə, ɲyə yi. ¹⁴ A swon a mbo mə mə, 'Nwĩgòn bitaa bí'inə à tsò'ò mē ghò mə tâ ò zi annù yii mə a lòò aà. Mə tâ ò yə a yu wa yii mə ànnù a tsinə aa, ɲki nyu'u nighàa ghu ntsù. ¹⁵ Nlon mə ò ka tigə bə àyəfə yĩ a mbò ɲgòn bə bitsim, i tigə swonə n̄ ɲgòn innù tsim jii ò yə ɲki nyu'u aa a mbo bo. ¹⁶ Tsĩtsòn, o bù ɲyu'utə aa akə aa ε? Bìinə ɲkwèrə ɲki tâ bí si'i innù jì bí jo a ajàn mə ò ka twon̄ ìkùm yi aà.'

Ajàn mə bi le ntwon̄ Paul mə tâ à tigə nswon annù Nwî a mbo bí tì zì Nwî aà

¹⁷ "Nòò yii mə le mbù mbii a Yerusalem aa, mə le ɲghèe a ndàmà'anwĩ ɲka ntsa'atə Nwî ghu, ɲjèè təə təə i lê gha, ¹⁸ mə yə Mmə'àmbi

a swonj a mbo mè mə, 'Wànʒsə ntswa'atə, mfè'ε a Yerusalem, nlonj mə kaa baa ki'i annù yii mə òò ki swonjə mbi'i nɔaa yà aa bi.' 19 Mə kwi'i mə, 'Mmà'àmbi, bo tsi'i b̀̀tsim bo zi mə mè le si karə nɔhεε ni a ndānɔhòtə baYuda tsi'i tsim, nɔhɔɔ n̄i b̀̀e bya bii bi bii gho aa, n̄ki n̄kwerə n̄i waa ninjə ni a ndātsan̄ə. 20 Nòò wa yii mə b̀̀e le saansə aləə ayəfə yo, Stephen aa, mə le ntəə ghu n̄ki mbeentə, n̄ki tugitə itsè'è b̀̀e bii bi le nzwitə yi aà.' 21 A swonj a mbo mè mə, 'Mà'àtə adigə yuà nɔhεε, nlonj mə mè aa too gho a ndisya, a mbo bi'izi Nwi.' " 22 B̀̀e bya le nyu'utə ànnù yii mə à le nswonj aa n̄kɔ'ɔ nywe'e ma mùu adigə ntigə nɔɔntə n̄ji jyaa ntɔɔnə nswonj mə, "Lògə n̄i ajàn̄è n̄u yú n̄lo ni yu fàa atu nsyê, nlonj mə kaa à si ku'un̄ə a ntswènti." 23 Ajàn̄j mə bo le si tigə ntɔɔnə nɔghusə n̄i itsè'è jyaa, n̄tsɔrə n̄i àbwèrè m̄ma'a ni a ndəɔə aa, 24 àtu b̀̀isogyè n̄tsù'ù ya, a tigè n̄swonj mə bi lɔgə yi nɔhεε ni ghu a baligə. Nswonj mə bi gheε, bi ghòò yi, mbetə annù yii mə à tè'ε ghìrè m̀̀bɔɔj bàa ntɔɔnə ghu atù aà. 25 Nòò yii bi le nsènè yi n̄kwerə ni m̄n̄kìrè m̄i bi kərə aa, Paul a betə atu b̀̀isogyè n̄kh̄i ya mə à le ntəə ghu aa mə, "A ku'un̄ə a nɔghòɔ n̄u baRoma ti ghè mə bi lèntè mə isa'à yi nyə mə à wò ànnù aa ε?" 26 Atu b̀̀isogyè n̄kh̄i ya à yù'ù m̄e ma la aa, nɔhεε a mbo atu b̀̀isogyè n̄tsù'ù ya mbetə yi mə, "O ghìrè aà àkè laà aa ε? Wa n̄u gh̄u à ni n̄u baRoma." 27 Atu b̀̀isogyè n̄tsù'ù ya a tigè nɔhεε a mbèε Paul, n̄swonj ghu mbo mə "Swonjə gh̄a, ò b̀̀e aa n̄u baRoma aa ε?" A bii mə "ɔn̄jə." 28 Atu b̀̀isogyè n̄tsù'ù ya, a tigè n̄swonj mə, "Mè le nyuu

annũ mbə ɲù baRoma yũ aa ni nìgha'à ɲkabè.” Paul a swon mə, “Bi le mbàɲnè ɲjwe gha ni yù aà jwè.” ²⁹ Bè bya bii bi le ntswe nĩ mbètè yi ni nìghàà aa, bi le ghèsè nìma'atè yi nlokè. Atu bĩsogyě ntsù'ù ya a le ki ntigè mbo'ò, nlon mə mboɲ tâ à zi mə Paul à le mbə aa ɲũ baRoma aa, bon à kwèrè mē yi aà.

Ajàɲ mə Paul à le ntəə a nsi ɲgãɲndasa'a aà

³⁰ Abèè a fù'ù mē a kã nloɔ a naɲsə nzĩ ɲji'i ànnù yĩ mə Paul à le ɲghìrè baYuda baà ɲnɲə annù ghu nu aa, ɲghìrè bi fèè yi, ntwon ɲgãɲmà'anwĩ jĩ wè bo bi basinedrio bi boontè, a sigə nzĩ ni Paul, nte'ε yi a nsi bo.

23

¹ Paul à zĩ mē ntəə aa nnaɲsə nte'ε mi'i mi nlii basinedrio bya ghu nswon mə, “Bilĩm bâ, ntswé ya ntsim a nsi mi'i Nwĩ, ntiì gha i laa ghu ɲko'ò nywe'e sũ” ² ɲgãɲmà'a Nwĩ yĩ ɲwè yĩ ikũm yi i le mbə Ananias aa, à le nswon a mbo bè bii bi le ntəə ghu mbèè aa mə bi tâ àfenè ghu ntsù. ³ Paul a swon ghu mbo mə, “Nwĩɲgòɲ à ka yi kii ta gho ni àfenè mbă awuginda yĩ mə bi yò'ò nĩ mbèè yĩ m̃fù'ù aà. O tswe nĩ àlèɲə nsa'a m̃sa'a, nswon mə o sa'a nàa nyòɲè nĩ ñɲsè ɲkii mbũ ɲwò nĩ ñɲsè wa nswon mə bi fèè gha aa ε?” ⁴ Bè bii mə bi le ntəə ghu nyu'u aa, bi betè Paul mə, “O bègìtə aa ɲgãɲmà'a Nwĩ yĩ ɲwè Nwĩ lálà aa ε?” ⁵ Paul a kwi'i a mbo bo mə, “Bilĩm bâ, kaa mē ghìrè wa'à zi mə à laa mbə ɲgãɲmà'a Nwĩ yĩ ɲwè nlon mə a tswe a m̃m àɲwà'ànè Nwĩ mə,

‘Tsuu annù yĩ bi nlon bisa'a bi ala'à buu ki ghàà.’
”

⁶ Nòò yĩ Paul à le nyø mə mbèè yĩ mò'ò ì le mbø baSadukai, yĩ mò'ò ki mbø baFarisai aa, a tɔɔnè nĩ tì wa mum Sinendrio òswon mə, “Bìlìm bâ, wa mē laa mbø ò baFarisai, òki mbø mu ò baFarisai. Bi sa'a nàa laa nlon mə mē bii òkii mbe mə biku ka yĩ yweenə ni nìwo aà.”

⁷ Ajàn mə à le nswon ma la aa, àyàtə a fè'è a titi baFarisai bo bi baSadukai, òghotə ya ntsim ì tigè òyatə. ⁸ Nlon mə baSadukai le si tuu ni mə kaa mbø ò a wa'a a nìwo yweenə, kaa baangel wa'à ghu tswè, kaa òzwĩ wa'à ghu ki ntswe. Lâ baFarisai bânè mbi mə ònnù majũ ì tswè ghu.

⁹ Bè le si tigè nɔɔnə tsi'ĩ niti òghaa, ògãndi'ì nònsè jĩ mò'ò a titi baFarisai bi biinè òtə nswon mə, “Kaa bi'ĩ si annù yĩ tsu yĩ mə ò ghũ à ghìrə a bi'ì aa yê. Mbø a bə yĩ mə a ghàà àzwĩ kè angel ghu mbo ni ghìrə mə akə?” ¹⁰ Nòò yĩ mə àyàtə ya a le ntigə òghèè nĩ àyòñè mburə idigə aa, àtu bĩsogyè ntsù'ù ya a bɔ'ò mə bi ka sàtə Paul, òswon a mbo bĩsogyè mə bi sigə nsa'a yi nĩ tì wa atiti bə bya òghèè ni ghu a baligə.

¹¹ A bə mē a nĩtugə Mm'àmbi a zĩ òtə ghu mbèè, òswon mə, “Tsuu ki bɔ'ò bē, tsɔ mə ò swon mə annù ya a Yerusalem nĩ nsi ni nsi aa, ò ka kii bú ghèè bə ayəfə ya a ala'a baRoma.”

¹² Nòò yĩ àbèè a le mfu'u aa, baYuda bi mò'ò bi tanè minàn òkaa mə kaa bo ka ghìrə wa'ă ayoo ji kè no tì ghè mə bo zwitə Paul. ¹³ Bè bii mə bi le òwàrə akàà ma yũ aa bi le ntsyàtə mighum mi nìkwà. ¹⁴ Bo le ntigə ghèè a mbo ògãmà'a

Nwĩ yí ñwè bo bì bità bi ñikurə, nswon mə, “Wa bĩ'ĩ nanşə kwerə ibìinû yi'i nĩ àkàà mə kaa bĩ'ĩ ka wa'á ayoo ñiji s̄ii ywe'etè ti ghè mə bĩ'ĩ zwitè mē Paul. ¹⁵ Ma mùu ajàn tâ wò ni ñgǎñndasa'a tâ ni too ñk̄i a mbo àtu b̄isogyè ñtsù'ù ya mə tâ à logè yi nsigè ni ghu. Ni bagilə nswon mə ni lèntə isa'à yĩ ni mánji yĩ à kù'ùnə aà. Bĩ'ĩ ka zwitə yi mbonj tâ à zi ñkòòntə a mbèè wò.”

¹⁶ Mu ñjààntə Paul à le nyu'u minàn wa mə bi ka lèəntə a ñgèè i zwitə yi aa, ñghèe ñkuu wa baligə ñkè'ənə a mbo Paul. ¹⁷ Paul à le ntwonj atu b̄isogyè ñk̄h̄i ya yĩ mò'ɔ nswonj ghu mbo mə, “Lògè mú ghù ñghèe ni ghu a mbo àtu b̄isogyè ñtsù'ù wa ñlonj mə à tswe nĩ ànnù a nswonj ghu mbo.” ¹⁸ A tigè ñlogè ñghèè ni ghu a ns̄i atu b̄isogyè ñtsù'ù ya nswonj ghu mbo mə, “Paul, ñgǎñatsanj wa, à twònə gha nswonj mə mē zi ni mũ ghulà a mbo wò ñlonj mə à tswe ni ànnù a nswonj a mbo wò.” ¹⁹ Atu b̄isogyè ñtsù'ù ya a tswa ñikwèè ni ñswunjtə yi bo yu ghèè a adigè yĩ lò'òsè mbetə yi mə, “O lòò aà ñswonj mə akə a mbo mē aa ε.” ²⁰ A kwi'i mə, “BaYuda tanjtə mə bi ka swonj a mbo wò tâ ò sigè nzi ni Paul a mum Senendrio a yoo tâ bo gh̄irə tsi'ĩ tsò bo lòò aà ñkù'ùsə nanşə mbetə innù ghu mbô. ²¹ Tsùù ghò lǒ bii, ñlonj mə ñb̄añnè a tit̄i bo ntsyatə miğhum mi ñikwà bii mə bi kwerə ibìinû waa a nĩ àkàà mə bo warə mə kaa bo ka wa'á ayoo j̄i kè no ti ghè mə bi zwitə yi aa, bi nɔnj a ñgèè m̄be ñii. Bo tanjtə mē nú yàà a nzwitè yi ñtigè nyu'utə aa mə tâ ò swonjə bi ghèe ni ghu.” ²² Atu b̄isogyè ñtsù'ù ya a tigè nswonj a mbo mu wa mə tâ à ghèe yi

nswon ghu mbo mə, “Tsuu a mbo nǔ lǒ swon mə ò kè'ènə mə annù yù a mbo mə.”

²³ A le ntigə ntwon bê bi baa bii mə à ni itu bîsogyě ñkhi ñswon a mbo bo mə, “A ghirə mbə ni binòò bi nibù'u nítugə nì tantè bîsogyε ñkhi ji baa, ni ñgǎñkò'ɔ̀ bîlənə mîghum mi sàmbaa, ni ñgǎñmbè'è mîkǒñ ñkhi ji baa mə tâ bì ghεε nywe'e a ala'a Kaisaria. ²⁴ Nì ki nlɔɔ aləñə tâ Paul à kò'ɔ̀ ghu, tâ nì bε yi ñghεε mfa a mbo Felix mə à ni Gûmnàà aa.” ²⁵ A le ntigə ñḡwa'anə letter ñswon mə,

²⁶ “Aḡwà'anə mə a lo a mbo Claudius Lysias ñghεε ni a mbo Nù yǐ ñwè Gúnàà Felix: Mə tsà'atè noò. ²⁷ BaYuda kì bàñnə ḡù ghù ñghəə bi zwitə, tsǒ mə mə le nyu'u mə à ni ḡù baRoma aa bǐ'i bîsogyè bi tigè ñkwεrə yi a mbo bo. ²⁸ Ajàn mə mə le si lǒò a nzǐ ḡji'ǐ annù yǐi mə bi tswa yi ghu aa, mə le nlǒgè yi nzi ni ghu a nsi sanendrio. ²⁹ Mè lǒò ñyə mə bi niñ innù ghu nu nlonə aa bə innù nḡñsè wàà. Kaa ḡki'ǐ yə mə à wó annù yǐ tsu mə mbə bi zwitə yi kè niñə yi a tsañè. ³⁰ Lâ àjàn mə bi kiì ñkε'εnə a mbo mə mə mìnàñ à tswe nlon ḡgaa yǐ aa, mə burè ñtsyasə yi a mbo wò, ḡki ntsyasə bê bii mə bi tε'ε ntswa yi aa a mbo wò mə tâ bo zi nswon annù yǐi mə bo tswa yi ghu aa a mbo wò.”

³¹ Bîsogyè bya bi le ḡghirè tsi'ǐ wa ajàn mə bi le nswon a mbo bo aa, nlǒgə Paul nítugə ñghεε ni ghu a ala'a Antipatris. ³² Abèè a fù'ù mə, bə bii mə bi le si təə ni mîkòrè aa bi bú mbiì waa fu a baligə, ntigə mma'atə bê bii bi le ḡkò'ɔ̀ bîlənə

aa bi gheè. ³³ Nòò yíi mē bi le nghèè ñywe'e a Kaisaria aa bi fā letter wa a mbo Gúmnaà ñki mfa Paul ghu mbô. ³⁴ A twòñ mē letter wa aa mbetə Paul mē à lò aa ni mbù'ù yu aa ε? Ajàñ mē à le nyu'u mē à lò aa Cilicia aa ³⁵ ntigə nswon ghu mbo mē, “Maa yu'u ñghàà a ntsǔ wò a noò yíi mē bè bii bi ñiñ annù a nu wò aa bi zǐ mē. Nswon mē bì logə yi nghεε nləə a ntɔ'ɔ Herod ñka mbe ñii ghu.”

24

Ajàñ yíi mē baYuda le ñniñ ìnnù a nu Paul aà

¹ Njwí tsyà mē ji ntaà, ñgàñmà'a Nwí yí ñwè, Ananias, bo bì bità bi ñikurə ni ñgàñniñtə isa'a yí mɔ'ɔ mē bi le si twonə ni Tertullus aa bi sigə nghèè a Kaisaria. Bo sigə mē ñghεε aa ntigə ñniñtə ànnù isa'a Paul a mbo Gúmnaà. ² A twonə Tertullus, a tigə ñloginə ñka ñniñtə isa'a Paul, ñswonə ghu mbo mē, “Taà yí'í, Gúmnaà Felix, tsǔ ajàñə mē o tsyàsə yi'i ni mĩtsyé aa, ò ghìrè mē bí'í tswé ñi mbɔɔnə nòò sa'à, ñzi ni bìkwensə bii bighirə bí'í tswé sigìnə fàa ala'a aà. ³ Bí'í kii ñkwɛrə ñi ìnnù majú tsim tsi'í idigə tsim, mfa ñi mbi'ikə a mbo wò. ⁴ A ñwa'à bù ñka ñghensə noò ghò, mē bu'ù mbo mē ò yu'u annù yíi mē mē ka swon a mbo wò ni ñghàà ñi ghù'ùtə aà. ⁵ Bí'í ki yə mbâ ghú a bə ñu mbùùrê idigə yíi mē à ghìrè ñgi'i i kuù ni àla'a, à kì lòginə ñka mbuurə idigə a titii baYuda a mbí ñtsim, ñki mbə ntsyàsə ñghòtə bè bí mɔ'ɔ mē bi twonə ñi bìNazarenes. ⁶ A kì ki nzi ñkuu ñka ntsuurə a

mûm ñdâmà'anwĩ, bí'í tígè ñtswa yi [ñlɔɔ mə bí'í sa'a isa'à yi yònə ni nònşə yĩ'i. ⁷ Lá ñtşyàsè bìsogyè, Lisas, à ɛ nzi mfə'ə yi ñkwerə a mbo bí'í nĩ àdà'à, ⁸ ñtígə nswon mə bè bii mə bi niñ isa'a ghu nu aa tâ bì zi ntsi'i ghô.]* Ajàn yĩ ò ka kɪ betə ibetə ghu mbo aa, ò ka tígə yə nji'í ànnù yĩ bí'í niñ isa'a ghu nũ aà."

⁹ BaYuda bya ɛ ntígə mbeentə innù jyâ tsim mə à ɛ nswonə a atu Paul aà.

Ajàñ yĩ mə Paul à ɛ nto ntsu'u atũ yi a nsi Felix aà

¹⁰ Nòò yĩ mə Gûmnàà wà à ɛ ndì'í nĩ àbo mə tâ Paul à ghaa aa, a swon mə,

"Tsò mə mè zi mə ò ni nù yĩ mə o sa'a misa'a fàa ala'a aa, mè dòrìtə a mfi'isê ìlèê gha a mbo wò. ¹¹ O bə kɪ tò'ònə bon ò ka yə mə a tsyà mē tsi'í ñjwi ñìghúm ñtsò baa mə mè kɪ kò'ɔ ñghèè a mmii Nwĩ a Yeresalem laa. ¹² Kaa baYuda bú ɛ ñwa'à yə tâ bí'í nù tsù ka nswuñə a mûm ñdâmà'anwĩ, kě tâ mè ma'a nĩ àbùùrè a titi bè bí tsu kě a ndànghòtə bo, kə a mûm àla'à. ¹³ Kaa bi sɪ kɪ ntswe nĩ àlènsè yĩ tsu a ndì'í nlon innù jũ mə bi swonə ni atu mè tsìtsòñ aà. ¹⁴ La mè bii a mbo wò mə mə mii nĩ Nwĩ bìtaà yĩ'í ñyonə aa Mânji wa mə bo swon mə à nĩ ñghòtê yĩ kaa i sɪ ku'unè aà, ñkii mbii innù tsim jii mə bi ñwa'anə ni ñwà'ànə bìnònşə bi Moses bo bì ñgǎñntoo Nwĩ laa. ¹⁵ Annù yĩ mə mə bɛ a mbo Nwĩ laa, à nĩ à yĩ mə bo kɪ mbii aà, mə bè bitsim ka yĩ bìnnè ni nìwò, bii ànnũ yaa a tsinə aa bo bì bii à

* **24:8** ðdìgè jũ jii mə i tswe a mûm [] aa kaa i sɪ a mûm ñwà'ànə jii mo'ɔ tswê.

yaa a sɪ tsinè aà. ¹⁶ Maa ajàŋ mè gaansè nì m̀t̀t̀t̀t̀ ma a nyə mə, a n̄i ìnnù tsim, n̄t̀t̀t̀t̀ gha a laa a nsi mi'i Nwĩ bo bì b̀è.

¹⁷ “Mè ɛ mb̀t̀t̀t̀t̀ fu a ala'a b̄i'ĩ, a Yerusalem, a n̄j̄m ilòò j̄i ghà'atè a mfa ñkabə ȳi mò'ɔ a mbo ñgàŋəf̄um bo bì ñjoo mmà'a Nwĩ. ¹⁸ Bo ɛ nyə gha mè ghirè aa ma ȳu ànnù, ajaŋ ȳi, a ti bə aa boŋ mè lèè mə ɪb̄i n̄u gha t̄a ì laa a ndàmà'anwĩ aa, kaa mè wa'ǎ aa bi'i bì nòò ȳi tsu ghu ki ntswe, kaa wa'à n̄i ìd̄igè ghu k̄i mbuurə. ¹⁹ BaYuda b̄i mò'ɔ b̄i mə bi ɛ nló a mb̀t̀t̀t̀t̀ Asia, n̄tswe a ndàmà'anwĩ, b̄i mə a ghirə mbaa mb̀t̀t̀t̀t̀ mə bo tswe faà ts̄ts̄s̄t̄s̄t̄, a nswonə ànnũ isa'à ya a mbo wò aà. ²⁰ A tuu la bə, b̀è buà bi nan̄sè n̄swonə afansənnù ȳi mə bo ɛ nyə mè ghirè aa a nsi sinedrio; ²¹ n̄tsyatə ajaŋ ȳi mə mè ɛ ntə a ŋghaa a t̄it̄t̄t̄t̄ bo nt̄ɔŋnə n̄t̄t̄t̄t̄ n̄swonə mə, ‘Bi n̄iŋ isa'a a nu mè sii a nsi bù aa nlon mə mə swonə a mbo bù mə b̀è ka ȳi b̄i n̄nè ni n̄wo aà.’ ”

²² Felix ȳi mə à ɛ nzi annù nlon annũ M̄an̄j̄i wa tsi'ĩ siginè aa, à ɛ ntigə ntsu'unə waa nswonə mə, “Wa mè ka t̄igə ts̄èrè isa'a ghù a noò ȳi mə Lisias, n̄tsyàsè b̄isogyè, à lo a Yerusalem n̄sigə nzi aà.” ²³ A t̄igè n̄swonə a mbo atu bisogyè ñk̄h̄i wa mə, t̄a à logə yi ŋghɛ nlèè ñka mb̄ɛ, lâ m̄ban̄nə mfa abwarə ghu mbo mə t̄a à ka ŋghirè n̄i ìnnù j̄i ñk̄i ma'atè t̄a ìk̄à'á j̄i ka nzi mfa n̄i ñjoo j̄i mə a boŋ aa ghu mb̀t̀t̀t̀t̀.

Ajàŋ ȳi mə Paul à ɛ ŋghɛ a nsi Felix ni Drusilla aà

²⁴ N̄j̄wi j̄i mò'ɔ i kà m̄ə aa ntsya, Felix bo ñgwè ȳi, Drusilla, ȳi à ɛ mb̀t̀t̀t̀t̀ mu baYuda aa, a z̄i. A

le ntoo ñkii ñtwoṅə Paul, ntigə yu'u ajàṅ yïi mə Paul à le si ghàa annù ñlon aa annù àbiinti i a nu Kristo Yesu. ²⁵ Ajàṅ yïi mə Paul à le nghèè nî mbïï ñka nghaa nto'otə nî ñnnũ a ñka nghirê ñnnũ jii i tsinə nî ànnũ a ñka ntswâibïinu, nî ànnù ñlon Njwî ñtsò'otə mîsa'a yïi i ka yï zï aa, Felix à le mbo'ɔ nswon mə, “Tigə mmà'atə laa tsitsòṅè. Wa mə ka bũ lòò noò i twoṅ gho ghu.” ²⁶ A le si tsu'unə laa ñkii mbe ni mə tâ Paul à zi mfa ñkabə a mbo yu. Maa ajàṅ, à le si twoṅə nïi a ṅгаа ṅгаа a zï bo yu tanə nî ṅgàn.

²⁷ Ilòò i kà mē aa ntsya ji baa, Porcius Festus a zï ñlogə abwarə Felix tsó Gúmnàà. Felix à le ñka nloɔ ni mə tâ baYuda kəṅə yi, ntigə ṅghɛ nî mbïï ñləə Paul a ndátsanə.

25

Ajàṅ mə Paul à le nlòò mə tâ Kaisa à yu'u isa'à yi aà

¹ Festus à zï mē ñtswe wa mbù'u ala'a tsó Gúmnàa njwi ji tarə, ñlo a Kaisaria ñkɔ'ɔ ṅghɛ a Yerusalem. ² Bìlìi ṅgǎṅmà'a Nwĩ jì bo bìtsyàsè bi baYuda bi le nzi ghu mbo, nswon ñnnù a atu Paul, ³ mbetə yi mə tâ à ghirə annù a ndi'i mə yu kəṅə waa, ntsyasə Paul tâ à kɔ'ɔ ṅghɛ a Yerusalem, ñlon mə bi le si tanə mə bi ka lèntə a ṅgèè i zwitə yi a mânjì. ⁴ Festus à le ñkwi'i a mbo bo mə wa bi ləə Paul a Kaisaria, mbe nii, ñki nswon mə yumbon yu ka kii ghèè ghu a ni mù àtìi noò. ⁵ ṅghɛ nî mbïï ñswon mə, “Tsó mə a bə la laa, tâ nì too bità bîmɔ'ɔ a titìi bù tâ bï'ibo ghɛ. Belə

mə ànnũ tsu a tswe a niŋə ghu nu, bo ghìrè maa ajàŋ.”

⁶ Festus à le ntswe bo bo a tigè ñku'u njwi ji nifwaa kè ji niŋhum, a bú ñsigè ŋghɛɛ fu a ala'a Kaisaria, àbèè a fù'ù mē, a tswé a ŋgò'ò Kòrè, ñswon mə tâ bì zi ni Paul. ⁷ Bì zì mē ni ghu, baYuda bya mə bì le nlò a ala'a Yerusalem ñsigè aa, bì le mbìnè ñtəə ŋkarisə yi nswon innù ghu atu, nanşə nnin innù jì tinsè ghu nu, lá kaa ki'ì ni mânji yìi mə mbə bì di'ì mə innù jya ì nì innù nīŋkon tswé. ⁸ Paul à le mbìnè mə yu fi'i ilèè yi, ñswon mə, “Kaa mə sì gha ànnù tsu a ni nōŋsə baYuda wô. Kaa mə si a mû ànnù tsu burə ŋwo wò, kè ñlonə bə ànnù ndámà'anwĩ, kè a nu Kaisa.” ⁹ Lá àjàŋ mə Festus à le si ghìrə mə tâ baYuda doritə aa, a betə Paul mə, “O kòŋ mə o kò'ò ghèè a Yerusalem tâ bì sa'a gho ghu a nì innù jù mə bì niŋ a nu wò aa ε?” ¹⁰ Paul a kwi'i mə, “Mè tēə aa a ŋgò'ò kòrə Kaisa, a adigə yìi bì tɛ'ɛ ntswe nì ñsà'á ñsà'á gha ghu aà. A ŋghɛɛ a ni baYuda, tsi'ì wòmbon, ò zi a laa mə kaa mə sɪ ànnù tsu a mbo bo wô. ¹¹ Mbə a bə yìi mə mè wo a nōŋsə, kè mə mè ghìrə ànnù yì tsu yìi mə mbə mè kwo ghu, bon kaa mə si aa nìwo khè. Lá mbə a bə mə kaa ànnù tsu yìi mə bì niŋ a nu mə aa, à sɪ ànnù nīŋkon bə, bon kaa mbə ñù a wa'à gha a mbo bo fá. Mə lòc mə tâ Kaisa à yu'u isa'à ghâ.” ¹² Festus à le ntigə ŋghaanə bo bì ñgàŋ bɔɔ/ bì mbèè bi ji, n̄tigə ŋkwi'i ghu mbo mə, “Ajàŋə mə ò bətə mə tâ Kaisa à yu'u isa'à gho aa, ò ka ghèè a mbo Kaisa.”

Ajàṅ mə Paul à ɛ ntəə a nsi Agripa bo Bernice aà

¹³ Atii noò yĩ mɔ'ɔ a ghè mə a ki tsyǎ mfò Agripa bo Bernice bo zĩ a Kaisaria a ṅkwere Festus. ¹⁴ Bo bo tswê ndùu njwi jĩ mɔ'ɔ i tsyâ, Festus a swonǎ annũ sa'a Paul a mbo bo mə, “Ngàṅàtsan yĩ mò'ɔ à tswè faà mə Felix à ɛ mà'atè. ¹⁵ Nòò yĩ mè kì ghèe a Yerusalem aa, bìlìi bi ṅgǎṅmà'a Nwĩ bo bì bítà bi ala'a bi baYuda bi swonǎ ànnù m̀bi'i ṅgaà yĩ a mbo mə, m̀betə nàa mə tâ m̀ tsərə isa'â yi tâ bì zwitə yi. ¹⁶ M̀ swonǎ a mbo bo mə kaa à s̀ n̄ṅsè baRoma bə mə, mbə bi fâ ṅũ yĩ bi niṅə ànnù ghu nu a mbo bə bya mə bi niṅə ànnù ya ghu nu aa ti ghê mə bi sa'à isà'â yi a k̄ n̄tswe n̄ àbwarə ni a ṅghàa ànnù n̄lon innù jya mə bi niṅ a nu yu aà. ¹⁷ A b̄ n̄ji'ĩ ànnù yĩ mə àjàṅ mə bo ɛ n̄zi faà aa kaa m̀ ɛ ṅki'i noò ghesè. Tsi'ĩ ajàṅ mə àbèè a ɛ mfu'u aa m̀ ɛ mburə n̄tswe a aləṅə nsa'a m̀isa'a, ṅghirə bi zĩ ni ghu. ¹⁸ Bè bya mə bi ɛ n̄niṅə annù ghu nu aa, bi ɛ mb̄n̄nè n̄təə la kaa ṅki'i annù yĩ bi yĩ tsu, tsi'ĩ tsò ajàṅ mə m̀ k̄ s̄ wa'atə aa, swonǎ. ¹⁹ Bo ɛ mb̄ṅnè n̄swonǎ b̄ inn̄nù j̄i bo bo k̄ si swùṅnè ghu, n̄yonǎ a n̄j̄m̀è ànnù Nwĩ yaa, bo bì ànnù ṅũ yĩ m̀'ɔ mə bi twonǎ ni Yesu, yĩ mə à ɛè ṅkwo, lá Paul a b̄ṅnè n̄swonǎ ni mə à tswènn̄t̄i. ²⁰ Tsò mə m̀ k̄ wa'à gha ajàṅə mə mbə m̀ lèntè majũ ìjàṅə innù zi aa, m̀ betè Paul mə mbə a ghèe a Yerusalem tâ bì lentə ghu aa ɛ? ²¹ Lá Paul a b̄ṅnè m̀betə mə yu lòò mə tâ Kaisa tâ à sà'a isà'â yi. Nswonǎ mə tâ bì ləə yi nywe'e noò yĩ mə Kaisa à ka fa

akwi'i aà; m̀e tig̀e ñghire m̀e t̀a b̀i tswa yi nl̀e faa ñywe'e noò ỳi m̀e m̀e ka ỳi too yi a mbo Kaisa.” ²² Agripa a swon a mbo Festus m̀e, “M̀e ǹi àtu ìb̀i ǹu gha, m̀e ka k̀on m̀e m̀e yu'u ñghàa ghu ntsù.” Festus a swon m̀e, “Oo l̀o yu'u ñghàa ghu ntsù a yoo.”

²³ Ab̀e a f̀u'ù m̀e, Agripa bo Bernice, bo z̀i tsi'ì ǹi ǹf̀o, ǹzi ñkuu wa a nd̀a ñsa'a m̀isa'a, bo itu b̀isogyẽ ntsù'ù, ǹi b̀it̀a b̀i ǹj̀ò'ò àla'a bya. Festus à le ntig̀e nla'a b̀i log̀e Paul ǹzi ǹi ghu. ²⁴ Festus a tig̀e ñghaa a mbo bo nswon m̀e, “M̀f̀o Agripa bo b̀i b̀e b̀itsim b̀i b̀i tswa faa aa, ǹi ỳe a ghulà ñu m̀e à t̀e a nsi bù aà, àa ñu wa m̀e baYuda le nniñ innù ghu nu, ñswon a mbo m̀e a noò wa ỳi m̀e le ñghèè a Yerusalem, ñki mbu z̀i ñswon faa, ǹtoǹe ǹi m̀e kaa à s̀i ku'uǹe m̀e t̀a à bu ntswe nt̀i aà. ²⁵ L̀a kaa m̀e le ñki'ì ñỳe m̀e à ghire ànnù tsu m̀e mb̀e a kwo ghu b̀e. Tsò m̀e yumbon a b̀et̀e m̀e yu ghèè a mbo Kaisa aa, m̀e k̀a'̀a m̀e m̀e ka too yi ghu. ²⁶ L̀a kaa m̀e s̀i ǹi ànnù ỳi m̀e mb̀e m̀e naǹs̀e ññwa'aǹe a mbo t̀af̀a'̀a ghà aa tswê. A b̀e ñji'ì ànnù ỳi m̀e m̀e zi ǹi ghu a nsi bù aà, m̀e mb̀e wò m̀f̀o Agripa, ò naǹs̀e m̀bet̀e yi a f̀a àkwi'i t̀a t̀a m̀e zi annù ỳi m̀e mb̀e m̀e ñwa'aǹe. ²⁷ Nlon m̀e à ka b̀e aj̀nt̀e annù a mbo m̀e a ntoò ñgànàtsan ti ghè m̀e m̀e naǹs̀e ññwà'aǹe innù j̀i b̀i niñ ghu nu aà.”

26

Paul a ghaa ànnù a mfi'i ilèè yi a nsi Agripa

¹ Agripa a swon a mbo Paul mē, “Ghàà ànnù yì ò tswe nî ñghàa nlon ñgaà yò aà.”

Paul a tigē ñjentə a abô yi a ndəñ ñghaa annù a mfi'i ìlèê yi ghu nswon mē, ² “Mè wà'atə mē mè ni ñù àbòñə atu nlon mē mè tēə a nsi wò sii aà, a mfò Agripa, a ñghàà ànnù nlon ñgòn ñnnù tsim jii mē baYuda ññə a nu mè aà. ³ Nlon mē ò zì bìnòñgòn bi baYuda bitsim ñki nzi ñnnù jii bo swùñnè ghu aà. Mè tigè mbu'u nî mbo a mbo wò mē tâ ò tswa ntii gho nanşə nyu'utə.

⁴ “BaYuda bitsim bi zì àkòrè nizi ya ñloginə a noò mûñkhə ajàn yì mē mè le si tswe bi'i bala'a bi'i a Yerusalem aà. ⁵ Mbə a bə mē bo swon annù nî ñkon bon bo zi mē mè laa mbə ñù yì m'ò a titii bə bii mē bi yòñə annù Nwî yi'i ñli'i ñli'i, nlon mē mè ni ñù baFarisai aà. ⁶ Bi tigè nsa'a nàa faà tsitsòñə aa nlon mē mè bii ñkà'a yì mē Nwìñgòn à le ñkà'a a mbo bitaà bi'i ⁷ itsê ji'i jya ñìghúm ntsò baa i kii mbe ni mē bo ka yì kwere ajàn mē bo mii Nwî nî ntii waa tsim nitugə nì s'ìnè aà. Nlonə annù ma yù mē bi be aa, baYuda tigè ñññə ñnnù a nu mē mfò. ⁸ A ghìrê àkè mē tâ à bə annù yì mē a tsyanə a mbo bù a mbii mē mbə Nwî a nyweensè bə a niwo aa ε?

⁹ “Mè, a nî àtu ibii nù gha mè le nanşə mbii mē a ku'unə mē mè ghìrə ñnnù ji ghà'atə a ñlìgìtə ìkūm Yesu mu Nazareth ghú. ¹⁰ Mè le ñghìrè maa ajàn a Yerusalem. Mè le si kwere ni mìa'á a mbo bìlii bi ñgǎnmà'a Nwî, ntswatə nî bə bi Nwî bì ghà'atə mfəə ni a ndátsanə. Bi yi ti zwitə waa mè kî mbeentə. ¹¹ A ni ñgàà ji ghà'atə, mē le si ññə nî ñgi'i a nu bo a nî ñdanğhotə, ñgaansə nî

waa mē bì tuu annù yī mē bo lē mbii aà. Ntòṅê gha i lē nnaṅsə nlwi a nu bo, mē tigè ntso'ò ni àkòrê yaa nyonə nī waa a ni njò'ò ila'a ji dàṅè.

Paul a tâṅ ṅgàn ṅlonə ajàṅ mē Kristo à lē mbəṅkə yi aà

¹² “Mē lē ṅkwērə ada'a a mbo bìlìi bi ṅgǎṅmà'a Nwī, bo toò gha mē mē ghèε a Damascus mē mē ghεε fà'à ma ghū ifà'à ghu. ¹³ A bè mē a ntī isī'inə mǎò, mē yê ṅkà'à wa mǎnjī yī i lē nta ntsya nīnòò, i ló a aburə nsigə, nta ṅkarisə gha bo bì bè bìi mē bī'ibo lē si zīnè aà. ¹⁴ Bī'i bitsim lē ṅwòkə a nsyē, mē yu'ù ṅjī i ghaà a mbo mē ni nìghàà ni baHeber ṅswonə ni mē, ‘Saul, Saul, o tso'ò akòrè yaa aa a ya? O ləənsə aa ibīnū ghò mē mbə ò ka nta ati yī tsè'è.’ ¹⁵ Mē betè mē, ‘A ni wò wò aa ε Mmà'àmbi?’ Mmà'àmbi a kwi'i mē, ‘A ni mē Yesu wa yī o tso'ò akòrê yi aà. ¹⁶ Lá bìinə ntəə ni mīkòrê mó. Mē zi a mbo wò aa mē mē tso'ò gho ni ṅgàṅàfà'á ghà. Oo tigə ki swonə innù jīi mē ò yə nlonə ṅgaà yà sii aa bo jīi mē mē aa bú dì'i a mbo wò a nṅimè aa a mbo bè.’ ¹⁷ Mē aa tigə kwērə nòò a mbo baIsrael bo bìtizi Nwī bìi mē mē aa too gho a mbo bo aà. ¹⁸ Mē too nòò a mbo bo aa mē tâ ò ṅa'a mi'ī myaa, mbəṅkə waa bì fè'ε a mūm itugə nzī nīkuu a mūm ṅlaa idigè, i fi'i waa a mum mīdà'à mī Satan i zī ni bu a mbo Nwī tá tá Nwī à li'inə ifānsənnū jyaa, tâ bo yi ṅkwērə abwarè yaa a titi bè bìi Nwī à ghīrə waa bi laa ntsyă a nṅim àbīintiì yaa a nu mē aà.

Paul a ghaà ànnù ṅlonə ifà'à yi

19 “Tsõ mæ a bæ la aa, Mfò Agripa, kaa mæ le ñki'i atu tii a ñghirè ànnù yii mæ ñjèè tæ tæ ma yû yii mæ i le nlo a aburè aa i le nswonè aà. 20 Mæ le lògìnè a Damascus, ñghεε a Yerusalem, ñkarè a ala'a Yudea tsi'i tsim, ñki ñghεε a mbo bìtizi Nwî, ñswonè ni a mbo bo mæ tâ bo bæñkè mîntii myaa, mme'e innù jî bì jyaa, mbəñ mbiï a mbo Nwî, ñka ñghirè innù jii mæ i dî'i mæ bo bæñkè mæ mîntii myaa aà. 21 Aâ ñji'i ànnù yii mæ baYuda le mbañnè gha a ndâmà'anwî ñlòò mæ bì zwitè gha ghu aà. 22 I zî kù'ù sii, Nwîngòn a kwetè nàa, àjàñè mæ tæ faà aa, mæ kè'èné a mbo bè bì kègè bo bì bì wè, ñswonè aa tsi'i ànnù ya mæ ñgãñntoo Nwî bo bì Moses le nswonè mæ i ka yî fè'è aà: 23 Mæ Kristo wa à le ntswe ní ñyê ñgi'i, ñki nswonè mæ àjàñè mæ à ka yî bæ ntsyambii a nyweenè nì ñwo aa, àa tigè kè'èné ñkà'a ntswëntii a mbo bàYuda bo bì bìtizi Nwî.”

24 Ajàñè mæ à kà mæ aa ñghaa ma mùu ajàñ mfi'i ní ìlèè yi aa, Festus a tɔñnè ñswonè mæ, “Paul, ò bàànê. Wa àñwà'ànè ya mæ ò yègè si'i aa, a ghirè ò baanè.” 25 Paul a swonè mæ, “Taà ghà ñù yî ñwè Festus, wa kaa mæ sî baanè. Mæ swonè aa tsi'i ànnù ññkonè yii mæ a tswe ghu aà. Mæ kii ñghaa tsi'i tso ñù yii mæ kaa mîtsyé ma sî burè. 26 Nlonè mæ mfò ghú à zî innù jù tsimè, mæ tigè ñghaa ghu mbo tì bo'ò. Nlonè mæ mæ zi mæ kaa annù yû yî tsu a sî ghu tswè tighê à zî, mbi'i mæ kaa bì le ñki'i yî tsu a alò'òsè ghirè.

27 “Mfò Agripa, ò bii annù ñgãñntoo Nwî jya aa ε? Wa mæ zi mæ ò bii.” 28 Agripa a betè Paul mæ, “Ò wà'àtè mæ mbè ò logè tsi'i mûtii noò ghulà,

̀ghirè gha ni Krisèn aa ε!” ²⁹ Paul a kwi'i mə, “Kè a logè àtìi noò kè andanə noò, bon n̄yè'è na a mbo Nw̄i à ni mə wò ni b̄è bitsim bii mə bi yu'ù ànnù ȳi mə swonə s̄i aa t̄a bo b̄è tsi'i tsó m̄è, lâ kaa wa'à n̄i àtsan̄ yù tswé.”

³⁰ Mfò wa ni Gúmnàà wa, ni Bernice bo b̄i b̄è bya mə bo le ntswe aa, bi le mb̄ìn̄è. ³¹ Bo ghèntè m̄è, n̄tigè nswonə a t̄it̄i bo mə, “Kaa n̄u gh̄ú à si annù ȳi tsu gh̄irè mə mb̄è bi zwitè yi kè nin̄ə yi a nd̄atsan̄è.” ³² Agripa a swonə a mbo Festus mə, “A gh̄irè mbaa tuu betə mə yu gh̄èè a mbo Kaisa bon̄ b̄i'in̄è mà'àtə yi.”

27

Ajan̄ ȳi mə Paul à le n̄kuu aban̄ə n̄kì n̄gh̄eε a Roma aà

¹ Nòò ȳi mə Festus à le mbii mə t̄a b̄i'ĩ kuu aban̄ə n̄kì n̄gh̄eε a Itali laa, bi tigè m̄fa Paul bo b̄i n̄ḡān̄atsan̄ j̄i m̄'ò a mbo Julius, atu b̄isogyè baRoma ȳi à le si tsyàsə nts̄ũ ntsò Kaisa ȳi wè laà. ² B̄i'ĩ le n̄tigè n̄kuu aban̄ə a Adramyttium, ȳi a le si gh̄èè ni a idigè agh̄ən̄ə n̄kì a mb̄u'Asia aa, n̄tigè n̄toò n̄gh̄eε. Aristacus, n̄u Macedonia ȳi mə à le n̄lò a Tesalonika aa à le n̄gh̄èè bi'ibo. ³ A b̄è mə a n̄jwi ȳi ì le nyònt̄ə aa b̄i'ĩ gh̄èè n̄kuu a Sidon. Julius à le n̄lentə Paul siḡin̄è n̄tigè mma'atə yi mə t̄a à gh̄eε n̄ghantə ika'â ji t̄a bo tigè n̄lentə yi siḡin̄è m̄fa njoo j̄i mə ì le si w̄'e'ghu mbo aà.

⁴ B̄i'ĩ le mb̄u n̄gh̄eε n̄kuu aban̄ə n̄kì ya, lâ tsó mə àfisè a le si tsyà n̄zi n̄aa a nu b̄i'ĩ aa, b̄i'ĩ le n̄tigè mb̄ə n̄gh̄ənt̄ə n̄gh̄eε ntsyà a n̄i mb̄èè k̄in̄kì

a Cypres yïi a le ñkìntə afisè aà. ⁵ Bì'í le ntigə ñka ntoo ñkì miyaa wa ñghonṭə ni a mbèè àla'a Cilicia, bo Pamphylia, ntigə ñghɛɛ ñkuu a Myra a mbù'u Lysia. ⁶ Maa adigə atu bìsogyè ya a le nyə aban yï mɔ'ɔ mə a le nlo a ala'a Alexandria, ntoo ñghɛɛ ni Itali, ñnɪŋə yi'i ghu.

⁷ Bì'í le si tigə ñghɛɛ tsi'í àbòò bɔɔ a nî ñjwi jï ghà'àtə, nanṣə nyə ñgi'i mbon tigə zï ghonṭə tsya a mbèè ñjɔ'ò àla'a Nidus, kaa fifèrè wa kaa à le wa'à bïi mə bï'í ghɛɛ maa mbèè, bï'í tigə ñghonṭə nsigə a mbèè kɪŋkɪ Crete, mbon ñghɔɔ ghɛɛ tsyá a mbèè Cape Salmone. ⁸ Bì'í le ñghèè nî mbïi a nyê ñgi'i, ñghonṭə ñghɛɛ wa mbèè ñkɪ, ñghɛɛ nywe'e a adigə yï mɔ'ɔ mə bi le si twonə ni Safe Harbors aa, àdigə yï mə kaa àgha'a a le ñwà'à sà'à a nlɔ̃ ghu ñghɛɛ a ala'a Lasea aa.

⁹ Akòrè nitəə ya a le ntigə ntsyanə si'i tsɔ̃ mə à le ti bə maa noð aa le nòò ñghɛɛ a ñghaa a mùm ñkɪ à tsyà mē ñlon mə bï'í le ntigə mánjï si'i, le bon ñjwí Nsì'ítə ìbì* ì kì mē ñtsya aa, Paul a tigə ñdi'itə waa, ¹⁰ nswon mə, “Bìtaà, mə yə mə àkòrè nitəə yù, ñlɔginə faà, a ka zï nî ñgi'i si'i si'i; bi ka bwe njoo bo bì àban yù tá bə kì ñkwokə.” ¹¹ Lâ atú bisogyè ya kaa à le ñwa'á annù ya mə Paul à le swon aa yu'utə mbanə nanṣə nyu'utə aa bē annù yï mə ñtsyàsə aban ya bo bì mbôn aban ya bo le nswon aà. ¹² Kaa adigə ntəə aban ma ya a le wa'à kì mbonə a ntswe ghu a noð mǝ'ə. Bè bï ghà'àtə tigə ñswon mə tá bo ghɛɛ nî mbïi, ñka ñgaansə ada'à yaa mə mbə bi

* **27:9** Njwí Nsì'ítə ìbì kè ñjwí ñsì'ísə nu tì jï (Lev. 16.29-34)

ghèè ònywe'e a Fonix, yìi mē à lē mbē adigē ntē aban̄ a Crete, òlìi n̄i mb̄i n̄sa'a nòò a bō òkwàbè, ònyu'utē ghu t̄a nòò m̄fē'ē wa t̄a à mē.

Afisè yì t̄i a òkì m̄iyaa

¹³ Afisè yì bònè a lē òka n̄tsya n̄lō n̄i mbèè mb̄i ntii òka n̄tsya, bō m̄òntē mē mbē bō ghèè n̄i m̄b̄i, òtigē mbwēē atii n̄twā aban̄ ya, òloginē òka òghòntē òghēē n̄i a mbèē ala'a Crete. ¹⁴ Tsi'ì maa n̄i àt̄ii nòò, àfisè yì wè yìi mē b̄i lē s̄i twonē n̄i “northeaster” a lō wa k̄iṅk̄i n̄zwu n̄sigē; ¹⁵ ntii aban̄ ya b̄i'ì tigē m̄ma'atē a tigē ntii òlōṅ mē kaa b̄i'ì lē wa'à z̄i a mbu òka òghèè n̄i m̄b̄i aà. ¹⁶ B̄i'ì z̄i ònywe'e a k̄iṅk̄i Cauda òtigē òghòntē n̄tsya a mbèè yìi mē àfisè a lē mbōnē ghu aa, nyē òḡi'ì mbōṅ swùnē ak̄anu'u aban̄ ya k̄o'osē ghu m̄umē kwērē. ¹⁷ Bō k̄ò'òsè mē aa òk̄i tigē kwērē ibii aban̄ wa n̄i m̄iṅk̄iṅrē. Ajàn̄ yìi mē bō lē s̄i b̄o'ō mē mbē aban̄ ya a z̄i òk̄uu a m̄um àwàn̄ a ghēṅē òk̄i Lybia aa, b̄i lē siḡisē ayoo yìi mē a gh̄iṅrē mē t̄a aban̄ ya a tigē n̄lōrē òghēē tsi'ì àb̄òò àb̄òò, ajàn̄ yìi mē àfisè ya a lē s̄i t̄ii aà. ¹⁸ Abèè a f̄u'ù mē, bō tsu'u òka fi'ì n̄i àbè'è m̄ma'a wa m̄um òk̄i òlōṅ mē àfisè ya a lē s̄i tsigē aban̄ ya si'ì si'ì aà. ¹⁹ A bē mē a n̄jwi yìi ì yòṅtē aa, bō k̄i n̄tsu'u òka m̄ma'a n̄i òjoo aban̄ jya j̄i m̄o'ō a m̄um òk̄i. ²⁰ Afisè ya a lē òghèè n̄i m̄b̄i a n̄i òjwi j̄i gh̄à'atē kaa òù wa'a nòò kē f̄iṅj̄ōṅ n̄i n̄l̄i'ì yē. B̄i'ì lē nyē mē kaa m̄an̄j̄i òkhē n̄iwo kaa à lē òwa'à bē.

²¹ Tsō ajàn̄ mē à lē s̄i baa bōṅ bē bya tswe mē a n̄jwi j̄i gh̄à'atē t̄i j̄i aa, Paul à lē ntē a t̄it̄i bō n̄swōṅ a m̄bō bō mē, “B̄il̄m̄ b̄a, a lē mbaa mbōṅ

mə boŋ nì lɛ nyu'u annù ya mə mè lɛ nswon aa, kaa wa'ǎ a Crete mà'atè, bəə boŋ kaa ǎfisè ya a sǐ ŋgi'i nî àbaŋ yù tá, kaa bí'inè wa'ǎ ndùu njoo ghù mə bí'inè mà'à mə a ŋkì aa bwê. ²² La tsìtsòŋ, mə bù'u mbo mə tâ nì tswa mîntîi muu, ñlon mə kaa ñù yî m̀fùù kaa à ka wa'ǎ ntswèntîi yî bwê. A ka kii bwe tsi'í aban yù. ²³ Nlon mə à ghìrə mbə nî tugə tsi'í sii aa, angel Nwî, wa mə mə gha'asə aa, a zî a mbo mə, ²⁴ ñswon mə, 'Tsee ki bo'ɔ mbâ Paul, wa ò tswe nì ñghɛɛ ntəə a nsi Kaisa; yə, Nwî, a ñjîm àbòŋəntîi yi, à kî mē mfa ntswèntîi bə bù bitsim bíi mə bùbo tswe aa a mbo wò.' ²⁵ Nì tīgə ntswa mîntîi muu mbâ bîlîm bâ ñlon mə mə ñjî ñtîi ghâ a nu Nwî, m̀bíi mə ànnù yîi mə à swon a mbo mə aa a ka fè'è tsi'í maa ajànè. ²⁶ La bí ka tīgə tii yi'inè i ghɛɛ fi'isə a mbɛɛ kɪŋkì yî mò'ô."

²⁷ A bə mē nî ñtîi ñtugə nî ñjwî yîi i lɛ ntīgə nywe'e ñghúm ñtsò ji nì kwà aa, ǎfisè ya a lɛ mburə kî tii yi'i wa múm ñkî Miditerinea, ñgǎŋntîi àbaŋ jya yə mə bí'í ghèè mē ñka nywe'e a mbɛɛ àghəŋə ŋkì. ²⁸ Bo lɛ ntīgə mfigə ntsotə ñkî ya, ñyə mə à lɛ mbə tsǒ bîmeta mighum mi ñkwà. Abànɬə atsyâ a bù mfigə nyə mə à lɛ mbə bîmeta mighum mi ntarè. ²⁹ Bo ká m̀bo'ɔ nì mə à baŋ ya a ka yî fùu alaŋsə ŋgò'ò ñtīgə mma'a itii ntswâ àbaŋ ji ñkwà wa ñjîm àbaŋ, ñtswe ntīgə ntsa'atə Nwî mē àbèè à fu'u. ³⁰ Nğǎŋntii aban jya i lɛ ntīgə nlobitə mə bí khè waa, lɛ boŋ bí sǐgísə mē múntsírə àkànu'u wa múm ñkì, m̀bagilə nì mə bo tsyà ñghɛɛ a mmà'a àyoo ntswâ àbaŋ ya yî m̀bo'ɔ wa nsi abanè. ³¹ Paul a tīgə ñswon a

mbo òndî bìsogyè wa bo bì a mbo bìsogyè bya mæ, “Wá òngǎntiì aban̄ jù bə tuu fàa mùm aban̄ tswe, bon̄ kaa mbə nì wa'à yweenè.” ³² Bìsogyè bya tigə òkwye òkirə akànu'u wa a tigə òlərə òghɛɛ.

³³ Abèè a kà mæ aa òwanə, Paul a bu'ù mbo a mbo bè bya bitsim mæ bo jì ayoo, òswonə nì mæ, “Sii àà òjwi òìghùm òtsò jì òikwà mæ nì tswe nìbɔ'ɔ nyu'utə, ntswe tsi'ì tì jì. ³⁴ Mə gaansə ghuu mæ nì jì ayoo nì jì tǎ bɔɔ tswe ntì. Wa kaa tsi'ì ònəhə àtù òyì m̄fùùrə a titì b̀ kaa ì ka wa'à bwê.” ³⁵ Nòò yì mæ Paul à lɛ nswon̄ laa a aa, òlogə abaa, mfa mbi'ikə a mbo Nwĩ a nsi mi'i bo bitsim, m̄batə nkurə. ³⁶ Bo bitsim lɛ ntigə ntswa m̄ntì myaa, òki òlɔɔ m̄jì òjì. ³⁷ Bè lɛ ntswe wa mùm aban̄ òkhì jì baa nì m̄ìghum mi sambaa ntsò òto'o. ³⁸ Bo bitsim jì m̄ ònyurə, ntigə mfi'i m̄sàñ m̄tsim m̄i m̄ lɛ mburə aa mma'a a òkì mæ tǎ àban̄ ya yan̄sə.

Ajàñə afisè ya a lɛ nsàtə aban̄ ya aà

³⁹ Abèè a fù'ù m̄, kaa bo wa'ǎ adigə ya mæ bo lɛ ntswe ghu aa nan̄sə nzi. Nyə adigə yì m̄'ɔ a bə tsò àghəñə òkì yì mæ àwàn̄ a lɛ ntswe ghu aa, ntigə òlɔɔ mæ bo ywe'etə swon̄ə aban̄ ya ì ghèè nì yu maa adigə, ⁴⁰ Bo lɛ ntigə òkwye itì ntswà àban̄ jya m̄'anə a òkì, òki ntentə m̄ìkìrə m̄i mæ bi lɛ òkwerə mb̄i àban̄ ya ghu aà; ntigə òkɔ'ɔsə atsə'ə ntì àban̄ ya yì a lɛ ntswe a nsi aa mma'atə, àban̄ ya a tigə òghɛɛ wa aghəñə òkì. ⁴¹ Aban̄ ya a lɛ mbàñnè ghɛɛ mfuu yi wa n̄ àwàn̄ òtso nsigə òghɛɛ a nsyè. Nsi aban̄ wa lɛ òkuu

wa mûm àwàŋ kaa wa'à bù òntsiginè. Ìkàŋnè ñkì i bàŋnè òntigè mbatè ñjìm à baŋ ya a bà'a bà'à.

⁴² Bìsogyè bì le ñlòò mè bì zwiwè ñgǎŋetsaŋ jya tâ bì tsuu yò'ò ñkì wa i khèkè. ⁴³ Tsó mè atu bìsogyè ya a le si lòò nyweensè Paul aa, à le ñkii mè bì tsuu ma ya ànnù lǒ ghìrè. Mbaŋnè nswon mè bè bìi mè bì zì ñyò'ò ñkì aa, tâ bì fuu nyò'ò ñghèè mfè'è a aghèŋè, ⁴⁴ tâ àbùgè bè tigè ntswa plank bo bì ìbà'à plank aban jya ntigè nyò'ò ñghèè mfè'è a nta'à. Ma mùu ñi mánjì bè bìtsim le ntigè nyò'ò ñghèè mfè'è wa aghèŋè ñkì siginè.

28

A ala'a Malta

¹ Ajàn yìi mè bì'ì le ñkhè ñiwo ntigè nzi ñkuu a aghèŋè ñkì siginè aa, bì le nswon a mbo bì'ì mè kùm kìŋkì wa, à ñi Malta. ² Bala'a bya le naŋsè ntswe ñi àbòŋentiì a nu bì'ì òntigè ñghirè ñi ìnnù jì siginè a nu bì'ì. Ajàn mè mbèŋ ì le si loo, ìdìgè ì fwe aa, bo le ñjètè mò'ò ñkwèrè yì'ì ghu. ³ Paul, à le ñghotè itii ñkwee jì mò'ò a ntóo wa ñi mò'ò. À kà mē aa ntóo aa, tsó mè mò'ò wa ì le ì lòò aa, no ì fè'è wa ñi ñkwee ñloo abò yì ñjèŋnè ghu. ⁴ Ajàn mè bala'a bya bì le nyè no ya ì jèŋnè ghu abo aa, bo tigè ñswonè ñi a titii bo ñi mè, “Kaa àjìŋkè a si ghu tswè wa ñù ghúlà à ñi ñzwtè ñù. Kà mè à khè ñiwo ñi ñkì aa kaa bìnwi bì wa'à bìi mè tâ à tswè ntii.” ⁵ La Paul a mi'ì no ya ì wò wa ñi mò'ò, kaa ñkì'ì ñi ñgi'ì yì tsù tswè. ⁶ Bo le si tigè nyu'utè ñi mè idigè nù jì ì ka kò'okè, kè mè à ka wì'ikè wǒ ì kwo. Lâ, àjàŋè mè bo le ntigè

nyu'utə nyu'utə kaa annù yĩ bi yĩ tsu ka ki'ì fè'è aa, bo tigè ñkwensə mîntîí myaa ntigə nswonə ni mə à ni nwĩ yĩ mò'ô.

⁷ Nyonṭə maa adigə kîṅkì, àdigə nsye yĩ mɔ'ɔ a le ntswe ghu, mbə yi mfò yĩ à le ntswe maa kîṅkì, ìkùm yĩ i bə Publius, à le nlògè yĩ'i, ñlentə yĩ'i tsi'í sigìnə a nĵim njwi ji tarè. ⁸ Ta bi Pablius à le nnòṅ ñghɔɔ ni fibà bo bi àtoonsə. Paul à le ṅghèè ñghantə yi, ntsa'atə Nwĩ, ñnɔṅsə mbô mĩ ghu atu a tì. ⁹ Ajàn mə a le mfè'è laa, àbùgè bə bii bi le ntswe wa kîṅkì ntswe ni mighòò a nu bo aa, bo le ṅki nzi bi ghurə waa. ¹⁰ Bo le ntigə ntəṅə yĩ'i nĩ nĵoo ĵi ghà'atə a ṅghu'usə yĩ'i ghu. Nòò yĩi bĩ'í le mbù ṅkuu abanə ṅkì mə bi ki ghèè aa, bi nĵi nĵoò tsim ĵii mə i le mbon a mbo bĩ'í aa wa múm àbanə. ¹¹ Bìsàn tsyà mē bi tarə, bĩ'í tigè ṅkuu a múm àban yĩi mə a le nlò a ala'a Alexandria, bi twonə ni ìkùmə aban ya ni “Mimfa'a mi Nwĩ” mə a le ṅkhě mfə'ə yĩ tì wa, ntəə wā kîṅkì. ¹² Bĩ'í le ṅghèè ñywe'e a Syracus m̀fɛ'ɛ ntswe ghu njwi ji tarè. ¹³ Bĩ'í lò mē ghu ṅkarə ṅghɛ nywe'e a ala'a Rhegium m̀fɛ'ɛ ntswe ghu, ñjwĩ ì tsyà mē yĩ m̀fùùrè àfisè a lô a mbù'untii ṅkɔ'ɔ, à tì mē tì bə nĩ nĵwi ji baa, bĩ'í ñghèè ṅku'u a Puteoli. ¹⁴ Bĩ'í le nyə bɔɔ bi Kristo ghu. Bi tigè ñlɔgə yĩ'i bĩ'ibo tswé ghu njwi ji sàmbaà. Ma mùu ajàn bĩ'í lô ghu mbu ntigə ṅghɛ a ala'a baRoma. ¹⁵ Ajàn mə bɔɔ bi Kristo bii bi le ntswe ghu bi le nyu'u mə bĩ'í zĩ mē aa, bo le nlò ni ìdìgè tsi'í tsó m̀taa Appius bo bi àdìgè yĩ mɔ'ɔ mə bi le si twon ni Nda bìgì ĵi Tarə, ñzi mbòò yĩ'i. Nòò yĩi mə Paul à le nyə waa laa, à le

mfa mbi'ikè a mbo Nwì, ntiì yi i kuù.

Ajàn mə Paul à le ntswe a ala'a baRoma aà

¹⁶ Nòò yìi mə bǐ'í le ŋkuu a ala'a baRoma aa, bi le mmà'atè Paul mə tâ à ghεε ŋka ntswe tsi'í yù, mfa sogyè yí m̀fùùrè a bē n̄i.

¹⁷ Njwí i tsyà m̄ ji tarə, a twon bitsyàsè bi baYuda bii bi le ntswe wa adigə aa tâ bì zi. Bo zǐ m̄, a swon a mbo bo mə, “Bil̄m b̄a, ka mə kaa m̄ le ŋkí'í annǔ tsu ghírè a nu b̄e bi'inè, k̄ě ni n̄òŋsè bitaà b̄i'inè, bi le ntswa gha tsi'í tsǒ ŋgànàtsan, n̄logə gha a Yerusalem n̄zi mfa a mbo baRoma. ¹⁸ Ajàn mə bi le nlentè gha ghə mə bi mà'atè gh̄a n̄lon mə kaa bo le ŋkí'í annǔ tsu a múm isa'a m̄ yə mə mbə a ghírè bi zwiètè gha aà. ¹⁹ L̄a àjàn mə baYuda le ntuu aa, kaa annù yí ghírè yí dàn a le wa'ǎ a mbo m̄ b̄e, ma mùu ajàn, m̄ tigə mbetə mə bì tsysə gha a mbo Kaisa, ka mə kaa m̄ s̄i n̄i annǔ dàn a niŋ a atu b̄ala'à ba tswé aà. ²⁰ A bə n̄ji'í annù yìi mə m̄ twòŋə ghuu mə mə yə ghuu i kii ghàà a mbo bù aà. Nlon mə àtsan yù a tswe a mbo m̄ aa nlon ŋkwitu annù yìi mə baIsrael bε aà.”

²¹ Bo le ŋkwi'i ghu mbo mə, “Kaa b̄i'í s̄i aŋwà'ànè yi dàn m̄bi'í ŋgaà yò a Yudea kwèrè. Kaa nd̄m yì'í yì tsù yìi à lo a ndùgè n̄zi aa, kaa k̄i'í annù yì bi yì tsu nlon ŋgaà yò k̄i nswonə. ²² La b̄i'í ka kòŋtə nyu'u joò m̀m̀òòntè. N̄ghεε ni nd̄m̄an̄jòŋ ma yù mə o swonə n̄i annù yi aa, b̄i'í zi mə idigə tsim̄ j̄i mə bo ghèè ghu aa, b̄ě ghàà n̄tuu n̄i annù yì fii yìi bi d̄i'í aà.”

23 Bo le nlèè ñjwi bo bî ghà'à ñgha'a zî ñtsi'i yi a nda yïi mæ à le si tswe ghu aa, a tigè ñnanşə ñghaa a mbo bo, nloginə tsi'ï a titugə a mbà'a mbà'à ñywe'e a ñkwêfò. Nto'otə nî ànnù ñlonə annù nifò Nwî. Nywe'etə ni a ñghìrə mæ tâ bo bii Yesu Kristo, ñyonə ni ajàn mæ bi le ñjwà'ànə ni nòñsə Moses ñghεε nywe'e a ni ñgàñntoo Nwî.

24 Bo bî mɔ'ɔ le nyu'u annù ya mæ à le nswonə aa mbii, bï mɔ'ɔ bi tuù. 25 Bo le ntigə nlo ntigə ñghεε nî waa kaa wa'à biinè, àswùñnè a fe'ε a titii bo, a noð yïi mæ Paul à le nswonə annù yùlà mæ, “Azwî Nwî a le nswonə tsi'ï ànnù ñïkonə a mbo bîtà bi bîtaà buu ñtsya a ñjïm ñgàñntoò yï Yesaiah mæ,

26 ‘Ghèε a mbo bè buà ñswonə a mbo bo mæ,
Nî ka yï ki ñnanşə yu'u lâ kaa atú yuu wa'à ghu
ka nlaa.

Nî ka yï ki nanşə yə kaa mi'ï muu wa'à ghu laa.

27 Nlon mæ m̀ntii mi bē bù luu nì àj̀ntè.

Bi jesè ñtòñnê jyaa kaa bo wa'à nì ñnnù bù ñnyu'u,
ñkusə mi'ï myaa,

mbì'ì bo lô ñyè nì mi'ï myaa,

ñki nyu'u nî ñtòñnê jyaa,

ñki yu'u m̀ntii myaa laa ghu,

m̀bənəkə waa, nzi a mbo m̀, m̀ ghurè waa.

28 “Tâ à nanşə nlaa atu bù mæ wa bi tòò mæ annù ajàn mæ Nwî yweensə bē aa a mbo bîtizî Nwî; bo ka yu'utə.” [29 A swòñ mæ ñnnù ma jû aa, baYuda bya bi tigè ñlo ñghèè waa, ntigə ñghaa

tsi'í mbə ànnù a nî ìnnù ma jû jïi mə à ɛ nswon
aà.]*

³⁰ Paul à ɛ ntigə ntswe ghu ilòò ji baa i kɔ'ɔ
nluu, ntswe ni a nda yïi mə a ɛ nlòò tsi'i yù n̄tigə
ntu, ñkwerə ni bə bitsim bïi bi zï a nyə yu aa,
³¹ n̄swonə nî ànnù nlon̄ annù nifò Nwî, ñkii ndi'i
nî ìnnù ñlon̄ Mmà'àmbi Yesu Kristo ni n̄si n̄ n̄si,
kaa wa'à bɔ'ò, kaa ñù tsù a ki'ì n̄ ñgi'ì ghu mbo
fâ.

* **28:29** ìdìgè jû jïi mə i tswe a múm [] aa kaa i si a múm ñwà'ànè
jï mɔ'ɔ tswè.

Bafut
Bafut: N̄toò Kristo yî N̄sigìnè: mìkàà yî mfiì New
Testament

copyright © 1999 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Bafut

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2022-10-27

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 27 Oct 2022

5d039b4a-c9a1-50b1-8a61-176cf48aa271